

# **Pražská vysoká škola psychosociálních studií**

Studijní obor: Sociální práce se zaměřením na komunikaci a aplikovanou psychoterapii, kombinovaná forma studia



## **Účinné faktory hagioterapie**

Arnošt Krtek

vedoucí práce: MUDr. et Mgr. Prokop Remeš

**Praha 2014**

# **Prague college of psychosocial studies**

Study program : Social work focused on communication and applied  
psychotherapy, combined mode of study



## **Effective factors of hagiotherapy**

Arnošt Krtek

The Diploma Thesis Work Supervisor: MUDr. et Mgr. Prokop Remeš

**Praha 2014**

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně a všechny citace a prameny řádně vyznačil v textu. Veškerou použitou literaturu a podkladové materiály uvádím v příloženém seznamu literatury. Současně souhlasím s tím, aby tato práce byla zpřístupněna v knihovně PVŠPS a používána ke studijním účelům v souladu s autorským právem.

**V Praze, dne 10.11.2014**

**podpis diplomanta**

Poděkování:

Za odbornou pomoc při zpracování předkládané práce chci na tomto místě poděkovat vedoucímu práce panu MUDr. et Mgr. P. Remešovi.

## **Anotace**

Vyvstání klientčinyých účinných faktorů a pod-faktorů hagioterapie a z nich vytvoření hypotéz pro případný kvantitativní výzkum je hlavním cílem této diplomové práce. Hledání a konstituce faktorů se uskutečňuje formou výzkumníkovi interpretace výzkumných rozhovorů s tématem vlivu hagioterapie na klientčin život. Pozadí této kvalitativní analýzy tvoří základní filosofické principy fenomenologie. Výzkumnému šetření předchází v teoretické části vymezení základních pojmů, prezentace Yalomových obecných faktorů skupinové psychoterapie, teoretické představení hagioterapie a závislostí na psychoaktivních látkách, jenž jsou touto formou skupinové psychoterapie léčeny pod vedením MUDr. Remeše v Psychiatrické nemocnici Bohnice.

## **Klíčová slova**

hagioterapie, závislost na psychoaktivních látkách, noese, noema, invariant, účinné faktory psychoterapie

## **Abstract**

The main aim of this diploma thesis is the coming out of client's effectual factors and subfactors of hagiotherapy and creation of hypothesis from them for potential quantitative study. Searching and constitution of factors is done with the method of interpretation of exploring interviews from the researcher side with the topic of the influence of the hagiotherapy on the life of the client. The background of this qualitative analyses is made on the basis of the philosophical principles of phenomenology.

The research investigation is preceded by the definition of terminology in the theoretical part of the thesis, presentation of Yalom's general factors of group psychotherapy, theoretical introduction of hagiotherapy and psychoactive substances addiction, which are cured by means of group therapy under the leadership of MuDr. Remes in the psychiatric hospital Bohnice.

## **Key words**

hagiotherapy, drug addiction, noesis, noema, invariant, effective factors of psychotherapy

## Obsah

<b>ÚVOD</b> .....	<b>9</b>
<b>1 ZÁKLADNÍ POJMY</b> .....	<b>11</b>
1.1 Pojem: hagioterapie .....	11
1.2 Existenciální psychoterapie .....	11
1.3 Noese, noema, eidetický invariant .....	12
1.4 Pojem: závislost .....	12
1.5 Pojem: abusus, abstinenční syndrom .....	13
<b>2 TERAPEUTICKÉ FAKTORY</b> .....	<b>14</b>
2.1. Dodávání naděje .....	14
2.2 Universalita .....	15
2.3 Poskytování informací .....	15
2.4 Altruizmus .....	15
2.5 Korektivní rekapitulace primární rodiny .....	15
2.6 Rozvoj socializačních technik .....	16
2.7 Napodobující chování .....	16
2.8 Interpersonální učení .....	16
2.9 Skupinová soudržnost .....	16
2.10 Katarze .....	17
2.11 Existencionální faktory .....	17
<b>3 VÝCHODISKA HAGIOTERAPIE</b> .....	<b>18</b>
3.1 Existenciální východisko .....	18
3.2 Kde jsi .....	19
<b>4 ZÁVISLOSTI NA PSYCHOAKTIVNÍCH LÁTKÁCH</b> .....	<b>22</b>
4.1 Příčiny závislostí na psychoaktivních látkách .....	23
4.2 Vývoj vzniku závislosti .....	24
4.3 Léčba závislosti na psychoaktivních látkách .....	25
<b>5 ÚVAHA K VOLBĚ METODIKY VÝZKUMU</b> .....	<b>27</b>
5.1 Výzkumná otázka .....	27
5.2 Výstup kvalitativního výzkumu .....	28
5.3 Postup při práci s klientkou .....	29
5.4 Filosofické pozadí zvolené kvalitativní metodiky .....	30
5.5 Postup při interpretaci účinných faktorů hagioterapie .....	31
<b>6 ÚČINNÉ FAKTORY HAGIOTERAPIE</b> .....	<b>33</b>
6.1 Otvírání emocí .....	33
6.1.1 Nastartování prožívání emocí .....	34
6.1.2 „Bezpečné uvolnění a prožití zakázaných emocí“ .....	34
6.1.3 Katarze emocí .....	35
6.1.4 Emoční explorace“ .....	35
6.1.5 Emoční hodnocení .....	36
6.1.6 Jedinečnost emočního nastavení .....	36
6.1.7 Souhrn faktoru „Otvírání emocí“ a jeho pod-faktorů .....	37
6.2 Sebepoznání .....	37
6.2.1 Osobnostní sebereflexe .....	37
6.2.2 Provokace a tlak .....	38
6.2.3 Zrcadlo v otevřeném okně .....	39
6.2.4 Poznání invariantu psychického fungování .....	40
6.2.5 Aktuální životní pozice .....	43
6.2.6 Reflexe terapeutických změn .....	43
6.2.7 Hagioterapeutické dveře k Dasein .....	44

6.2.8	Reflexe bažení a závislosti .....	44
6.2.9	Transformace patologického vzorce a hranice .....	45
6.2.10	Poznání vlastní užitečnosti .....	46
6.3.11	Čím ubližuji .....	46
6.2.12	Kulturní identita.....	47
6.2.13	Souhrn faktorů „Sebepoznání“ a jeho pod-faktorů.....	47
6.3	Interpersonalita .....	48
6.3.1	Vztahová realita.....	48
6.3.2	Korektivní vztahová zkušenost.....	49
6.3.3	Explorace vztahu k rodičům .....	50
6.3.4	Explorace vyhovujících vztahů .....	51
6.3.5	Trans-generační vztahové vzorce .....	51
6.3.6	Respekt k druhému .....	52
6.3.7	Sociálně-osobnostní dovednosti .....	52
6.3.8	Profesní interpersonální dovednosti .....	54
6.3.9	Terapeutický vztah .....	54
6.3.10	Souhrn faktorů „Interpersonalita“ a jeho pod-faktorů .....	55
6.4	Hodnoty .....	55
6.4.1	Iniciace hodnotové explorace .....	56
6.4.2	Explorace hodnotového systému .....	57
6.4.3	Osobní hodnotový systém .....	57
6.4.4	Sebe-hodnota .....	58
6.4.5	Souhrn faktorů „Hodnotový systém“ a jeho pod-faktorů .....	59
6.5	Transcendentální struktury .....	59
6.5.1	Hodnotový invariant.....	60
6.5.2	Specifikace invariantu dobra .....	61
6.5.3	Řád vyplývající dobra.....	62
6.5.4	Transcendentní složky osobnosti.....	62
6.5.5	Vztah k autoritám .....	64
6.5.6	Vymezení vztahu k Bohu .....	65
6.5.7	Explorace náboženské dimenze.....	65
6.5.8	Psychické konsekvence víry v Boha .....	67
6.5.9	Souhrn faktorů „Transcendentální struktury“ a jeho pod-faktorů .....	71
6.6	Podpora.....	71
6.6.1	Podpora povzbuzením .....	71
6.6.2	Podpora v sebereflexi .....	72
6.7	Existenciální faktory.....	72
6.7.1	Svobodný prostor.....	72
6.7.2	Svobodná volba .....	73
6.7.3	Odpovědnost.....	74
6.7.4	Smrtelnost.....	75
6.7.5	Společenství.....	76
6.7.6	Souhrn „Existenciály“ a jeho pod-faktory.....	76
6.8	Integrace osobnosti .....	76
6.9	Třídění a struktura faktorů.....	77
<b>7</b>	<b>HYPOTÉZY PRO MOŽNÝ DALŠÍ VÝZKUM.....</b>	<b>79</b>
<b>8</b>	<b>DISKUSE.....</b>	<b>83</b>
	<b>ZÁVĚR .....</b>	<b>86</b>
	<b>Seznam literatury .....</b>	<b>88</b>
	<b>PŘÍLOHY .....</b>	<b>90</b>



## ÚVOD

Téma této diplomové práce vzešlo ze dvou zdánlivě odlišných rovin mého zájmu. Psychoterapie a křesťanství byly dva obory, kterými jsem se amatérsky zabýval již před zahájením svého vysokoškolského studia. Ačkoliv jsem na intuitivní rovině cítil mezi těmito tématy spojitost, můj rozum jejich koalici zavrhoval. A to až do doby, kdy jsem ve druhém ročníku studia sociální práce na Pražské vysoké škole psychosociálních studií absolvoval seminář s názvem „*Hlubinně psychoanalytický výklad bible*“ pod vedením MUDr. Prokopa Remeše. Zde jsem byl poprvé seznámen s hagioterapií jakožto formou skupinové psychoterapie sloužící k léčbě a rozvoji osobnosti za pomoci biblických textů. Přestože byl seminář pro mne, mimo jiné, i silný sebe-zkušenostní zážitek, nedokázal jsem si představit, jak může MUDr. Remeš tuto metodu využívat u klientů se závislostí na psychoaktivních látkách v Psychiatrické nemocnici v Bohnicích. Abych si tuto představu učinit mohl, s potěšením jsem přijal pozvání k aktivní účasti na „*ostrých*“ skupinách.

Z mého dvouletého zúčastněného pozorování skupiny vzešla bakalářská práce s názvem „*Hagioterapie a závislosti na psycho-aktivních látkách*“. Na bakalářské dílko navazuje tato práce diplomová. Jejím jádrem je kvalitativní výzkumné šetření účinných faktorů hagioterapie. K tomuto tématu jsem byl motivován dvojím způsobem. Za prvé jsem o hagioterapeutických faktorech nenalezl v odborné literatuře dostatek informací a za druhé bych rád, jakožto pomocný hagioterapeut, hlouběji nahlédl pod pokličku procesům, které klientům pomáhají.

Strukturu textu diplomové práce jsem rozvrhl do tří navazujících bloků. V prvním bloku nejprve vymezím nejčastěji se v práci vyskytující pojmy. Následuje teorie o účinných faktorech psychoterapie, východiscích hagioterapie a problematice závislostí na psychoaktivních látkách.

V druhém bloku vymezuji metodu kvalitativního zkoumání a rámec jejího finálního výstupu. Výstupem je interpretace účinných faktorů hagioterapie, které vzešly z výzkumného rozhovoru s dlouholetou klientkou hagioterapie. Podkladem pro tuto analýzu jsou základní myšlenky fenomenologické filosofie. Takto vyvstalé faktory jsou shrnuty a přehledněny v tabulce přílohy číslo pět.

Třetí blok tvaruje z vyvstalých klientčích účinných faktorů hagioterapie hypotézy, které mohou být využity k případnému budoucímu kvantitativnímu ověření.

# 1 ZÁKLADNÍ POJMY

Tato kapitola vymezuje důležité a často používané pojmy v textu diplomové práce. Pro úplnost výčtu uvedu i klíčová slova, jejichž vysvětlení, za účelem lepšího pochopení tématu, poskytují i některé další kapitoly.

## 1.1 Pojem: hagioterapie

Jazykově je pojem hagioterapie složen z řeckých slov „*hagios*“ a „*therapeuó*“. Říká-li se o nějakém člověku, že je „*hagios*“ znamená to, že usiluje o dobro a je nábožný či svatý. Zaměření tohoto jedince ke službě, péči a v přeneseném významu i k léčbě, určuje sloveso „*therapeuó*“<sup>1</sup>. Tím jsou vymezeny vlastnosti a činnost hagio-terapeuta.

Podle Psychologického slovníku je hagioterapie „*1 léčení nemocných zaklínáním, modlitbou, uctíváním ostatků, 2 psychoterapeutická metoda ...ze sociobiologie vyvozuje víru v náboženskost, jako jednu z nejmocnějších sil lidské psychiky ... a zaměřuje se na osobnostní struktury hodnotové, morální a numinózní ...*“<sup>2</sup>. Dále se uvádí, že se liší od terapie pastorační tím, že se netrvá na víře v Boha, ale staví se na předpokladu náboženské dispozice v lidech.

Z osobní zkušenosti pomocného hagioterapeuta bych hagioterapii vymezil jako druh skupinové psychoterapie, kde je využito projekce do biblických příběhů ke klientovu sebe-poznání a tím k pozitivní terapeutické změně.

## 1.2 Existenciální psychoterapie

Existenciální psychoterapie jsou formy terapie, které „*nastolují otázky podstaty člověka, vyrovnávají se s problematikou lidského bytí a jeho smyslu, s otázkou lidského ducha, svědomí, odpovědnosti, utrpení a smrti*“<sup>3</sup>. Osobně bych definoval existenciální

---

<sup>1</sup> Hagioterapie. *Společnost pro hagioterapii a pastorační medicínu* [online] c2009-2012 [cit. 2013-02-24].

<sup>2</sup> HARTL, Pavel a HARTLOVÁ, Helena. *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2000, s. 183.

<sup>3</sup> KRATOCHVÍL, S. *Základy psychoterapie*. 5. aktual. vyd. Praha: Portál, 2006, s. 86.

psychoterapii jako způsob psychologické léčby založený na setkání se s bytím. Nicota odhalující naši konečnost a smrtelnost může u pacienta iniciovat pochopení smyslu jeho života. Tuto dynamiku existenciální psychoterapie zdůrazňuje i Irvin Yalom ve své knize Existenciální psychoterapie. Píše, že metoda existenciální psychoterapie je založena na konfliktu, „*kteřý pramení z konfrontace člověka s podmínkami existence*“<sup>4</sup>. Do této skupiny psychoterapií patří především logoterapie, daseinsanalýza a hagioterapie.

### 1.3 Noese, noema, eidetický invariant

Noese, noema a eidetický invariant jsou pojmy Husserlovy fenomenologie. Husserlova filosofie bojovala proti relativismu a idealismu tvrzením, že člověk je schopen svým vnímáním, emocemi a myšlením nést koreláty odrážející strukturu reality a že věci z vnějšího světa spoluurčují svou podstatou způsob, jakým je registrujeme. Husserl pro tyto myšlenky zavedl speciální terminologii. Noese je pak pojem vyjadřující „*aktovou, průběhovou a vnitřně (imanentně) prožívanou stránku každé zkušenosti, tedy samotný, nějak určitý intencionální akt*“<sup>5</sup>. Noema je intencionální obsah, který „*vyjadřuje způsob, jakým chce a umí být vnější předmět dán a jakým si žádá být držen*“<sup>6</sup>. Invariant je „*všeobecná podstata – s níž jsou spjaty všechny myslitelné proměny příkladu a všechny proměny každé takové proměny. Tento eidos je ontickou bytostnou formou (apriorní formou)*“<sup>7</sup>. Jde o tvar, který je v pozadí empirického jevu věci. Vyjadřuje možnosti, jaké daná věc musí mít, aby mohla být ještě touto věcí. Od Platónovy ideje, stanovené pouze a jedině na základě rozumových schopností člověka, se invariant liší tím, že k jeho vyvstání přináší podklady rovněž vůle věci samé.

---

<sup>4</sup> YALOM, Irvin. *Existenciální psychoterapie*. Praha: Portál, 2006, s. 16.

<sup>5</sup> BLECHA, Ivan. *Proměny fenomenologie*. Praha: Triton, 2007, s. 98.

<sup>6</sup> Tamtéž, s. 106.

<sup>7</sup> Tamtéž, s. 145.

## 1.4 Pojem: závislost

Závislost z nejšířšího hlediska je „stav, v němž se člověk není schopen obejít bez určité látky nebo činnosti. Má obvykle jak stránku fyzickou, tak psychickou i sociální“<sup>8</sup>. Syndrom závislosti lze také definovat jako „soubor psychických (emočních, kognitivních a behaviorálních) a somatických změn, které se vytvoří jako důsledek opakovaného užívání psychoaktivní látky“<sup>9</sup>.

V této práci se zabývám závislostí na omamných látkách, ale závislost se může objevit obecně na čemkoliv a to nejen na činnostech, jako je např. patologické hráčství nebo počítačové hry, ale především i na moderní technice usnadňující život, jako je elektřina a s ní spojené výhody domácího života: pračka, lednička, vysavač nebo přístroje pro kuchyňskou potřebu.

## 1.5 Pojem: abusus, abstinenční syndrom

„Abusus je nadměrné užívání, zneužívání, nejč. nadužívání drog, nebo také jejich užívání v nevhodnou dobu ...“<sup>10</sup>.

Abstinenční syndrom je „soubor příznaků, které jsou důsledkem odnětí resp. nedostatku drogy, na niž je vyvinuta závislost“<sup>11</sup>. Příznaky se na klientovi projevují „úzkostí, neklidem, depresivní nebo podrážděnou náladou, bývá malátný, mívá vegetativní potíže (pocení, tachykardie), třes a bolesti hlavy. Někdy se objevují halucinace a záchvaty křeč“<sup>12</sup>.

---

<sup>8</sup> MATOUŠEK, Oldřich. *Slovník sociální práce*. Praha: Portál, 2003, s. 270.

<sup>9</sup> VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 1999, s. 289.

<sup>10</sup> VOKURKA, Martin, HUGO, Jan aj. *Velký lékařský slovník*. 8.vyd. Praha: Maxdorf, 2008, s. 5.

<sup>11</sup> Tamtéž, s. 4.

<sup>12</sup> VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 1999, s. 292.

## 2 TERAPEUTICKÉ FAKTORY

Ve výzkumných kapitolách této diplomové práci pátrám po klientčinných účinných faktorech hagioterapie. Do pojmu psychoterapeutické faktory jsem byl obšírněji zasvěcen studiem na Pražské vysoké škole, a proto je na tomto místě poctivé přiznat, odkud vzešlo a jaké je moje interpretační přednastavení v této oblasti.

Pojem „účinných faktorů psychoterapie“ v sobě nese poznání toho, čím psychoterapie klientům pomáhá. „*Terapeutický faktor (společný nespecifický účinný faktor skupinové psychoterapie) je takový prvek ve skupinové psychoterapii, který je činný ve prospěch klienta (umožňuje klientovo zlepšení – např. v oblasti intenzity symptomů, změny chování, osobního růstu, atd.)*“<sup>13</sup>. Terapeutický faktor na straně klienta působí jako „*extrémně komplexní proces, který se děje skrze vnitřní souhru lidských zážitků, které budu nazývat terapeutickými faktory*“

Veřejnosti nejznámějšími účinnými faktory psychoterapie jsou nejspíše ty, které prezentuje Irvin Yalom ve své knize „*Teorie a praxe skupinové psychoterapie*“.

### 2.1. Dodávání naděje

Tento faktor motivuje klienta v práci na sobě. Je to naděje, že existuje metoda, pomocí níž může klient zpracovat a vyřešit své psychické těžkosti. Faktor „*Dodávání naděje*“ je základním předpokladem pro působení faktorů ostatních. Optimisticky laděné očekávání má samo o sobě terapeutický efekt, který by se dal s trochou nadsázky formulovat jako: „*Víra tvá tě uzdraví.*“ Pramenem podpory je obvykle terapeut a skupina. Této prastaré křesťanské moudrosti, či principu, nevyužívá pouze psychoterapie, ale například i svépomocné hnutí závislých na psychoaktivních látkách.

---

<sup>13</sup> Účinné faktory skupinové psychoterapie. *E-psychologie* [online]. c2007-2014 [cit. 2010-02-26].

## 2.2 Universalita

Klient žije obvykle v přesvědčení, že na jeho nemoc není terapeutického léku, protože je jedinečná. Myslí si také, že jeho situaci nemůže nikdo pochopit. Je proto úlevné, když se mu na psychoterapeutické skupině dostane porozumění a objeví, že se s podobnou záležitostí trápí i ostatní. To je principem „Univerzality“. Yalom pro povzbuzení klientů dodává: „*Neexistuje lidský čin nebo myšlenka, které by už někdo jiný nesdílel*“<sup>14</sup>

## 2.3 Poskytování informací

„*Poskytování informací*“ jako terapeutický faktor v sobě nese dvojí pomoc. V první rovině vysvětlení terapeutem o psychické nemoci a o možnostech její léčby snižuje klientovu úzkost z neznámého, v druhé rovině rady a návrhy terapeutů, ale i ostatních účastníků skupiny, nepřímo klientovi ukazují zájem o jeho osobu.

## 2.4 Altruismus

Obzvláště klienti se závislostí v sobě často zvnitřňují společenský předpoklad, že jsou odepsaní a nenapravitelní škůdci. Proto je pro ně velmi povzbuzujícím zážitkem, když zjistí, že jsou někomu ve skupině ku prospěchu. „*Altruismus*“ tak zvyšuje sebe-hodnotu, přispívá k odklonu od přílišného zabývání se sebou a stmeluje psychoterapeutickou skupinu.

## 2.5 Korektivní rekapitulace primární rodiny

Klientovi naučené vzorce z rodiny determinují jeho vztahovost, která v mikrosvětě terapeutické skupiny vyplouvá na povrch. Klient si tak za pomoci terapeuta může uvědomit své vztahové nastavení. Zároveň může prožít korektivní zkušenost, když se mu od členů skupiny dostane na jeho chování zcela odlišné zpětné vazby, nežli v jeho primární

---

<sup>14</sup> YALOM, I.D. a LESZCZ, M. *Teorie a praxe skupinové psychoterapie*. Přeložila Hana DRÁBKOVÁ a Martin HAJNÝ. Praha: Portál, 2007, s. 26.

rodině. Dávne rodinné konflikty jsou „*nejen opět prožívány, ale také ... prožívány jinak – korektivně*“<sup>15</sup>.

## 2.6 Rozvoj socializačních technik

Faktor „*Rozvoj socializačních technik*“ umožňuje klientům korigovat své nefunkční sociální chování. Po nějaké době totiž účastníci skupiny odhodí společenské masky a započnou reagovat autentickým způsobem, rozdávají autentické zpětné vazby. V této fázi se klienti rovněž učí umění konfrontace.

## 2.7 Napodobující chování

Bandura vysvětluje „*Napodobující chování*“ jako sociální učení, neboli učení z pozorování ostatních. Jakmile je nějaký klient ve svých interakčních vzorcích, nebo v nakládání se svým problémem úspěšný, ostatní se pokouší jeho chování napodobit. Ačkoliv nejsou ve stejné životní pozici, některé vzorce mohou být aplikovány s pozitivním efektem.

## 2.8 Interpersonální učení

Jedním z hlavních pomáhajících principů skupinové psychoterapie je „*Interpersonální učení*“. Vztahovosti je využito pro terapeutické účely. Klienti se učí navazovat nezkřivené autentické vztahy. Zároveň se mohou reflexí svého působení na druhé dopracovat k vlastnímu sebe-poznání.

## 2.9 Skupinová soudržnost

Soudržnost skupiny je mocným pomocníkem úspěšné psychoterapie. Přijetí ostatními vytváří vzájemnou důvěru a pocit bezpečí. V takovém prostředí je možné odhalit intimní a

---

<sup>15</sup> YALOM, I.D. a LESZCZ, M. *Teorie a praxe skupinové psychoterapie*. Přeložila Hana DRÁBKOVÁ a Martin HAJNÝ. Praha: Portál, 2007, s. 35.



bolestivá témata a odhodit společenské masky. Poté faktorům interpersonálního učení a rozvoji socializačních technik nestojí nic v cestě.

## 2.10 Katarze

Bolestivá psychická zranění doprovázejí silné emoce. V dnešní době ovšem nebývá vyjádření těchto silných emocí příliš společensky tolerováno. Tím v klientovi narůstá silné napětí. Pokud je možné v bezpečném prostředí skupiny zadržené emoce propustit, dochází k značné úlevě.

## 2.11 Existenciální faktory

„*Existenciální faktory*“ jsou klienty reflektované obecné pravdy o povaze lidského bytí. Mezi základní existenciální faktory patří například svoboda, odpovědnost, smrtelnost, osamělost a vztahovost.

### 3 VÝCHODISKA HAGIOTERAPIE

Historicky označuje hagioterapie způsob používání ostatků svatých, modliteb nebo poutí na svatá místa, za účelem léčby nemocí. Jako metoda psychoterapie se zabývá projektivní prací s biblickými texty. Po roce 1989 se tato forma skupinové psychoterapie osvědčila při léčbě závislostí na psychoaktivních látkách v Psychiatrické léčebně Bohnice v Praze. Zakladatelem této služby a metody je gynekolog, psychiatr a religionista MUDr. et Mgr. Prokop Remeš.

Zakladatelem novodobé hagioterapie, mimo naše území, je především filosof, spisovatel, kněz, univerzitní profesor a předseda Centra pro duchovní pomoc Dr. Tomislav Ivančič z Chorvatska. V roce 1994 započal aplikovat hagioterapii jako „*formu morální a svátostné terapie, která se opírá o modlitbu, životní styl a náboženské praktiky, jak je hlásá tradiční katolické křesťanství*“<sup>16</sup>. Tento hagioterapeut věří, že spojení s Bohem a křesťansky hluboce žitý duchovní život napomáhá k řešení intrapsychických i interpersonálních konfliktů, léčí psychické a psychosomatické poruchy.

#### 3.1 Existenciální východisko

Hagioterapeutické existenciální jádro lze dobře demonstrovat na prvních kapitolách Starého zákona. V této části bible je nejprve vylíčeno stvoření země, života a posléze člověka, jehož si Bůh vybral za správce a opatrovatele rajské zahrady. Adamovi a Evě ovšem tento dar nedostačoval a třetí kapitola knihy Genesis popisuje, že zatoužili po rovnosti s Bohem. Nechali se zlákat hadem a pojedli ovoce vševědoucnosti. Naučili se rozlišovat dobré od zlého.

„*Oběma se otevřely oči: poznali, že jsou nahí. Spletli tedy fíkové listy a přepásali se jimi*“<sup>17</sup>. Pak uslyšeli hlas Boha procházejícího se po zahradě. Ukryli se tedy v zahradě uprostřed stromoví. Bůh zavolal na člověka „*Kde jsi?*“ *On odpověděl: „Uslyšel jsem v zahradě tvůj hlas a bál jsem se.“ Bůh mu řekl: „Kdo ti pověděl, že jsi nahý? Nejedl jsi*

---

16 Hagioterapie. *Společnost pro hagioterapii a pastorační medicínu* [online] c2009-2012 [cit. 2013-02-24].

17 *Bible*. Starý zákon. Gn, 3, 7.

z toho stromu, z něhož jsem ti zakázal jíst?“<sup>18</sup>. Adam a Eva se přiznali, jak je had navedl k prvnímu hříchu. Hospodin neváhal a ztrestal je vyhnáním z ráje. Nechtěl připustit, aby člověk jedl ze stromu života a dosáhl života věčného.

Existenciální výklad spatřuje v této části bible základní pravdu o obecné povaze lidské vrženosti do světa a strategii, jak se s touto skutečností člověk vyrovnává. Věta „*Oběma se otevřely oči: poznali, že jsou nazí*“<sup>19</sup> je vyložena jako uvědomění si zranitelnosti a nedokonalosti, za níž číhá všudypřítomnost smrti. Jde tedy o kognitivní uchopení vlastní konečnosti. S tímto druhem poznání se do lidského prožívání vkrádá emoce strachu, jíž Adam vyjádřil v odpovědi na Hospodinovo tázání. „*Uspěl jsem v zahradě tvůj hlas a bál jsem se*“<sup>20</sup>.

S pomocí bible je metaforicky vyjádřeno, že strach vede každého zdravého člověka ke skrývání se před smrtí uprostřed stromů. Ukrýváme se pomocí obstarávání sebe sama. Vše možnými aktivitami zabezpečujeme svou existenci. Jednáme tak, aby nás smrt dostihla co nejpозději.

## 3.2 Kde jsi

Psychoterapeutický přístup hagioterapie tkví v přesvědčení, že v každém člověku zaznívá na úrovni tří rovin Adamovo existenciální:

- „1) *Bál jsem se* = Adamova základní emoce;
- 2) *Protože jsem nahý* = jeho základní motivace;
- 3) *A tak jsem se ukryl* = jeho základní strategie“<sup>21</sup>.

V těchto třech oblastech lze ke smrti zaujmout dva základní postoje. Pro účely přehlednosti lze uvést, že to může být postoj zdravý a nezdravý.

Zdravý postoj se vyznačuje plným uznáním vlastní smrtelnosti. „*Smrt nám totiž připomíná, že život nelze odkládat. A že ještě existuje čas na život*“<sup>22</sup>. Tváří v tvář smrti si lépe uvědomujeme, kdo jsme a co je v našich životech hodnotné. Začínáme žít autentičtěji,

---

<sup>18</sup> Bible. Starý zákon. Gn, 3, 9-11.

<sup>19</sup> Bible. Starý zákon. Gn, 3, 7.

<sup>20</sup> Bible. Starý zákon. Gn, 3, 10.

<sup>21</sup> REMEŠ, Prokop. *Nahá žena na střeše*. Praha: Portál, 2004, s. 7.

<sup>22</sup> YALOM, Irvin. *Existenciální psychoterapie*. Praha: Portál, 2006, s. 171.

v souladu se svým svědomím, přáními, emocemi a činy, tedy ve spojení s naším skutečným self.

V nezdravém postoji se snažíme zraky od uvědomění si smrti odvracet. Skrýváme svou méněcennost před ostatními i sami před sebou. Takový člověk žije v bludném kruhu představy, že pokud nebude myslet, cítit a chovat se podle přání ostatních, nepřizvou ho mezi sebe a on osamocen, vyčleněn ze společnosti, ztratí vše, na čem mu záleží a zahyne.

*„Proto, aby si zajistil přijetí, ukryvá své skutečné já, přestává žít autenticky a hraje „role“ („ukryl jsem se“). Jednou se utíká k láskyplné oddanosti a snaží se přilnout k nejsilnější osobě, kterou kolem sebe má. Jindy se pokouší o vzpouru a boj. A jindy se zase může pokusit vytěsnit ostatní ze svého vnitřního života a emocionálně se od nich distancovat“<sup>23</sup>. Tato cesta spěje k psychopatologiím rozmanitého spektra.*

Hagioterapie dokáže pracovat s oběma postoji, zdravým i nezdravým. Zdravé osobnosti může pomoci k ještě hlubšímu sebe-rozvoji, nevyrovnanému člověku k léčbě. Terapeutický moment stojí na otázce „*Kde jsi?*“. Hagioterapeut aktivizuje účastníky skupiny, podobně jako tomu činí Hospodin v Bibli: „*Kde jsi ty ve svém životě? Již tak mnoho let uplynulo ze dnů, jež ti byly vyměřeny, kam až jsi došel ve svém světě?*“<sup>24</sup>. Klienti nahlížíjí svou životní osu a zkoumají hodnotový systém, emoce a činy v závislosti na minulosti, přítomnosti a vzhledem k přáním do budoucnosti. Díky tomuto procesu je otevřena cesta k osobní autenticitě, k pravdivému zkoumání reality a k podniknutí kroků k šťastnějšímu životu.

Aby se proces osobnostního zkoumání ulehčil, přicházejí na výpomoc biblické příběhy. Hagioterapie s nimi může pracovat dvojím způsobem. První způsob vnímá Písmo jako učebnici o člověku, ve kterém je obsaženo množství psychologických zkušeností lidstva s rozličnými životními situacemi a tématy. Například o „*lidské bolesti, radosti, samotě, smrti i o nezvládnuté agresivitě či sexualitě. Navíc však obsahuje i návody, jak s těmito tématy terapeuticky zacházet*“<sup>25</sup>. Klienta může biblický návod inspirovat k jednání podobnému. Této praxe se využívá především v jižních oblastech USA.

V našich zeměpisných délkách a šířkách, i v hagioterapii MUDr. Mgr. Prokopa Remeše, se uplatňuje především způsob druhý, bible jako lidské zrcadlo. Předpokládá se,

---

<sup>23</sup> REMEŠ, Prokop. *Nahá žena na střeše*. Praha: Portál, 2004, s. 8.

<sup>24</sup> Tamtéž.

<sup>25</sup> Tamtéž, s. 9.

že každý člověk vstupuje do biblických příběhů prostřednictvím své individuální životní zkušenosti. Vkládá do postav, pojmů a děje vlastní představy, hodnotový systém, emoce, očekávání a přání. Obrátí-li se k této projekci otázka „*Kde jsi?*“, dozvídá se klient v zrcadle vlastnoručně spolu-vytvořených konstruktů Adama, Davida, Ježíše, Bat-šeby, Ráchel, atd. nejen o biblických postavách, ale i o životě a vlastnostech svých. Výhoda hagioterapie může být spatřována v konkrétním uchopení destruktivních a konstruktivních součástí klientovy osobnosti v charakteristikách projektivně stvořených postav. Klient může například říci, že cítí podobné bažení jako postící se Ježíš při pokušení na poušti a přitom se chová jako král David v příběhu o Bat-šebě.

## 4 ZÁVISLOSTI NA PSYCHOAKTIVNÍCH LÁTKÁCH

Fyziologické fenomény představují účinek návykové látky na organismus. Při dlouhodobém užívání dochází k biologickému poškození. Zasažena bývají játra, ledviny, cévy i centrální nervová soustava. Vzhledem k tomu, že se závislý na psychoaktivních látkách obvykle pohybuje ve zdravotně nevyhovujícím prostředí, nemá denní režim a přestává o sebe pečovat, oslabuje se jeho imunitní systém. V kombinaci s nedodržováním pravidel pro bezpečnou nitrožilní aplikaci hrozí zvýšené riziko infekčních nemocí. Nejnebezpečnější je především hepatitida a HIV.

V psychické rovině droga postupem času ovlivňuje strukturu osobnosti. Mění se hierarchie hodnot, emoční prožívání i myšlení. Překročí-li působení psychoaktivní látky určitou mez, trpí paměť a koncentrace. Hodnotovou prioritou se stává droga. Její získávání a užívání odsouvá na vedlejší kolej rodinné vztahy, práci, přátele i koníčky. Závislost je natolik silná, že se chování uživatele nezmění, ani když si začne zřetelně uvědomovat, jak mu droga škodí. V emoční oblasti návyková látka způsobí, že „*Závislý člověk bývá labilnější, dráždivější, se sklonem k extrémním citovým prožitkům*“<sup>26</sup>. Emoce přestávají být adekvátní vyvolávajícímu podnětu. Klient reaguje na slabý impuls bouřlivou reakcí, nebo se naopak na silný podnět nedostavuje téměř žádná odezva. Dlouhodobé užívání může zapříčinit psychotické stavy, v nichž je postižený zahlcen halucinacemi, bludy a poruchami motoriky. Není-li klient zavčas léčen, může dospět až k demenci.

Užívání psychoaktivních látek má i své sociální důsledky vyplývající z výše zmíněného pozměněného hodnotového žebříčku. Závislý přestává plnit rodinné role, odchází ze zaměstnání, přestupuje morální a právní normy. Rodina i společnost se proti takovému jednání brání. Klient si obvykle svůj podíl viny za vznik nepříjemných situací nepřipouští. Vymezení hranic blízkými, zaměstnavatelem a státem vnímá jako nezasloužené krajní omezení osobního života. Myslí si, že je to on, komu se ubližuje. Nemá náhled na příčiny a důsledky svého lhaní a podvádění. Finanční náročnost drogy dovádí narkomany až ke kriminálním aktivitám, jako jsou finanční podvody, krádeže a prostituce. Tím se jim

---

<sup>26</sup> VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 1999, s. 303.

dostává nejen nálepky „feťáka“, ale i označení „kriminálního živlu“. Dochází k sekundární sociální stigmatizaci.

*„Pohrdání a odpor společnosti závislého nakonec donutí, aby se identifikoval s drogovou subkulturou, přijal její hodnoty a normy, protože je to jediná skupina, která jej neodmítá. Negativní postoj společnosti představuje problém i pro vyloučené narkomany, které ani potom nikdo neakceptuje a lidé k nim mají i nadále nedůvěru“<sup>27</sup>.* O tomto jevu jsem se měl možnost přesvědčit na stáži v psychoterapeutické komunitě Němčice. Klient, který si vedl v léčbě skvěle, a neméně znamenitě v práci, kterou si v okolí Němčic sám našel, byl propuštěn, jakmile se dostala k druhému šéfovi firmy informace, že má za sebou drogovou kariéru.

## 4.1 Příčiny závislostí na psychoaktivních látkách

Z příčin vzniku závislostí uvedu pět základních.

První z nich je nezvládnutá frustrace. U mladistvých se obvykle pod nezvládnutou frustrací ukrývá kombinace více faktorů *„Stres, rodinný konflikt a nízká úroveň rodičovské kontroly zakládají předurčení k zneužívání alkoholu, které často vede k alkoholové závislosti v dospělosti“<sup>28</sup>.* Tito klienti se snaží prostřednictvím drogou navozeného stavu uniknout z působení nepřátelského prostředí, nebo se vyhnout nepříjemným situacím a problémům. Odsouvají starosti na pozdější dobu, přičemž - jakmile se problémy příliš ostře vynoří ve vědomí - sahají po droze znovu.

Druhým způsobem je potřeba odstranit vnitřní překážky. Touto cestou dospívají nejčastěji k závislosti lidé mající přehnaný ostych před opačným pohlavím nebo před komunikací s kolektivem. Návykové látky jim pomáhají odbourávat zábrany.

Třetím způsobem je snaha o změnu fádního života. Stává se tak osobám s nedostatkem činnosti, nebo izolovaným od společenského kontaktu, ale i příliš přetíženým pracovníkům, jejichž život má každý den od rána do noci stereotypní řád. Droga jim umožňuje získání netradičních zážitků a vzrušení, zahání nudu.

---

<sup>27</sup> VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 1999, s. 307.

<sup>28</sup> ANDRASIK, F. *Comprehensive Handbook of Psychopathology, Adult Psychopathology*. New Jersey: John Wiley, 2006, s. 360.

Čtvrtou variantou je touha po kladném přijetí kolektivem. Aby byl klient akceptován, musí se chovat dle skupinových zvyků, do nichž patří i užívání psychoaktivních látek.

Pátým způsobem je „*potřeba dosáhnout uspokojení nebo slasti, která není jinak dosažitelná, resp. není běžně dostupná*“<sup>29</sup>. V tomto případě se drogy stávají náhražkou za neschopnost dosáhnout příjemných zážitků způsobem přirozeným. Obvykle je to spojeno s neochotou absolvovat zátěž a vytrvalost, například sportovní, pracovní, nebo intelektuální, která dosažení pocitu úspěchu a radosti zákonitě předchází.

## 4.2 Vývoj vzniku závislosti

Ať už se klienti k užívání psychoaktivních látek dostávají jakýmkoliv způsobem, vývoj vzniku závislosti má typická stádia. Do prvního stádia patří příčiny vzniku závislosti uvedené v předchozí kapitole. Jde tedy o fázi zkoušení drogy za účelem zaplavení frustrace, odstranění vnitřních zábran, změnu fádního života, snahu být přijímán kolektivem a potřebu uspokojení slasti.

Tyto důvody jsou hlavním motivem pro nepravidelné užívání návykové látky i ve stádiu druhém. Uživatel si navíc osvojuje vzorec, v němž droga vystupuje jako řešitel životních problémů. Dostává se tím do stádia třetího. Bere drogy pravidelně, nebo čím dál častěji. Ačkoliv si na jednu stranu začíná uvědomovat, jak mu drogy škodí, na druhou stranu přesouvá vinu za své potíže na své blízké, anebo podle něho na nespravedlivé uspořádání společnosti. Nemá náhled, že by dělal něco nepřiměřeného.

V posledním stádiu se pozměňuje hodnotový žebříček. Nic není v životě důležitější než návykové látky. Postupně se účinek drog posouvá od euforického efektu do stavu normálu nebo je dokonce uživateli bez neustálého přísunu látky špatně. Aby se klienti zbavili nepříjemných stavů a dostali se alespoň k mírně příjemnému pocitu, musí zvyšovat dávky. Vzniká riziko nevratného zdravotního poškození nebo přímého ohrožení života.

---

<sup>29</sup> VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 1999, s. 288.



### 4.3 Léčba závislosti na psychoaktivních látkách

Cíle léčby se často odvozují z dosaženého stupně závažnosti závislosti. U těžších případů je úspěchem omezení negativních zdravotních dopadů. Podchytí-li se nemoc včas, je možné naopak uvažovat o naprostém zbavení se závislosti. Jelikož závislost zasahuje do všech rovin lidského života, je rovněž prospěšné na ni léčebně působit na všech těchto úrovních. Tedy farmakologicky, psychoterapeuticky a socioterapeuticky. Farmakologicky lze působit postupným omezováním návykové látky, nebo dočasným podáváním její náhražky, která je méně nebezpečná. Jde o předcházení abstinčního syndromu. Abstinční syndrom se vyskytuje při náhlém přerušení užívání návykové látky, vyznačuje se poruchami psychickými a fyzickými. „V *psychické oblasti jde například o vystupňovaný neklid, emoční labilitu, podrážděnost, úzkost, skleslost, nespavost*<sup>30</sup>, případně až o halucinace, poruchy koncentrace a vědomí, ve fyzické rovině především o třes a pocení. Syndromu abstinence lze také zabránit nasazením látky substituční. Tato látka má podobné účinky jako droga, ale působí organismu menší újmu. V průběhu léčby se dávka substitutu snižuje, podobně jako při léčbě využívající zmenšující se dávku látky návykové. Dalším farmakologickým postupem je metoda zaměřená na prevenci relapsů. Jde o snahu předcházet opětovnému užívání drogy po úspěšně absolvované léčbě. Podává se látka zapříčiňující zmírnění bažení. Využívá se rovněž medikamentů způsobujících nevolnost po požití návykové látky. Klienti se učí spojovat drogu s nepříjemnými pocity namísto pocitů příjemných.

Psychoterapeutický cíl není vymezen pouze negativně, jako pouhé zbavení se závislosti, ale také jako znovu-zapojení do společnosti. Jde tedy o klientovu resocializaci, reorganizaci, restrukturalizaci, integraci a rozvoj. Klíčovým prostředkem k této změně je v existenciální psychoterapii prožití a náhled, jak nezvládnutý strach z utváření vlastního života, potažmo úzkost ze smrti, způsobila, že se klient utekl do útěšně ničující náruče psychoaktivních látek. Terapeuti podporují závislé, aby na úzkost našli adaptivnější způsoby odpovědi a aby převzali odpovědnost za svou minulost, přítomnost i budoucnost. Cílem je aktivace motivace a vůle k boji proti závislosti. K tomuto procesu napomáhá uvědomění si pozitiv života bez drogy.

---

<sup>30</sup> VOKURKA, Martin, HUGO, Jan aj. *Velký lékařský slovník*. 8.vyd. Praha: Maxdorf, 2008, s. 5.

Socioterapeutická rovina je zaměřená na získávání kompetencí a dovedností nezbytných k mezilidskému soužití a zapojení do normálního života. Farmakologická a psychoterapeutická léčba je propojena s pracovní terapií nebo zájmovými činnostmi. Klienti získávají pracovní návyky, učí se vzájemné spolupráci a přijatelnému řešení konfliktních situací. Existují i léčebné programy, v jejichž rámci se pacienti musí postarat o údržbu domu a výtěžek na jeho provoz.

## 5 ÚVAHA K VOLBĚ METODIKY VÝZKUMU

Výzkum v této diplomové práci se týká jedné případové studie, která bude kvalitativně zpracována. Jeho logika je tedy spíše „*induktivní, teprve po nasbírání dostatečného množství dat začíná výzkumník pátrat po pravidelnostech, které se v těchto datech vyskytují, formuluje předběžné závěry a hledá pro ně oporu v dalších datech*“<sup>31</sup>. Na rozdíl a naopak od deduktivního kvantitativního výzkumu spočívajícího v testování a ověřování již existujících hypotéz vyplývajících z určité obecné teorie, půjde v této práci o to, aby z jednotlivých praktických dat postupně vzešlo „*formulování nové hypotézy či teorie*“<sup>32</sup>. Jelikož je zde na základě zvolené metodologie předpoklad, že se hypotézy objeví až jako závěrečný výstup, nelze jakékoliv na počátku výzkumu klást. Rozhodně však nesmí absentovat iniciátorka celého projektu, ze které se vše následující odvíjí, totiž výzkumná otázka.

### 5.1 Výzkumná otázka

V tomto výzkumu jde o pátrání po účinných faktorech hagioterapie. Co si ovšem představit pod pojmem účinné faktory? Světově proslulý psychoterapeut Irvin Yalom provádí toto vymezení: „*Myslím, že terapeutická změna je extrémně komplexní proces, který se děje skrze vnitřní souhru lidských zážitků, které budu nazývat terapeutickými faktory*“<sup>33</sup>. K vyvolání a ovlivnění souhry vnitřních zážitků používá psychoterapie psychologických prostředků. K psychologickým prostředkům patří podle prof. PhDr. Stanislava Kratochvíla, CSc. „*... slova, rozhovor, neverbální chování, podněcování emocí, vytvoření terapeutického vztahu, sugesce, učení, vztahy a interakce ve skupině*“<sup>34</sup>. Psychologické prostředky jsou do jisté míry působením vnějškovým, vycházejícím od terapeutické skupiny či terapeuta. A právě proto je možno formulovat i další poněkud jinou

---

<sup>31</sup> ŠVARÍČEK, R., ŠEDOVI, K. a kol. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007, s. 24.

<sup>32</sup> Tamtéž.

<sup>33</sup> YALOM, I.D. a LESZCZ, M. *Teorie a praxe skupinové psychoterapie*. Praha: Portál, 2007, s. 21.

<sup>34</sup> KRATOCHVÍL, Stanislav. *Základy psychoterapie*. 5. aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2006, s. 13.

definici účinných faktorů psychoterapie: „*Terapeutický faktor (společný nespecifický účinný faktor skupinové psychoterapie) je takový prvek ve skupinové psychoterapii, který je činný ve prospěch klienta (umožňuje klientovo zlepšení – např. v oblasti intenzity symptomů, změny chování, osobního růstu, atd.)*“<sup>35</sup>. Pro naše účely je užitečné a příhodné dodat, že Martin Janiš, autor předchozí definice, blíže vymezuje i pojem prvek. „*Prvek či faktor je obecné slovo zahrnující událost, mechanismus, činnost*“<sup>36</sup>.

Na obsah pojmu terapeutických faktorů lze proto finálně pohlížet jako na „*spletenec účinných prvků psychoterapie a souhrnu vnitřních zážitků klienta, vedoucích k pozitivní terapeutické změně.*“ Tímto konstatováním jsem vlastně předložil vlastní eklektickou verzi definice terapeutických faktorů.

Z logiky eklektické definice vyvstává, že by výzkumná otázka měla mířit buď od účinných prvků hagioterapie k vnitřní souhře zážitků klientky, nebo naopak od vnitřních zážitků k prvkům. U obou variant bychom se měli v klientčíných odpovědích pohybovat v oblasti terapeutických faktorů.

Abych nechal klientce co nejširší prostor pro odpovědi, odebral jsem od výzkumné otázky tu část definice, která hovoří o tom, že by účinné faktory měly klientovi přinášet pozitivní prospěch. Zeptal jsem se více neutrálním způsobem: „*Jaký vliv měla hagioterapie ve vašem životě?*“

## 5.2 Výstup kvalitativního výzkumu

Výzkumná otázka určuje záměr diplomové práce i výběr kvalitativní metodiky. Nebude se pracovat s desítkami respondentů za účelem ověření hypotéz nebo zkoumat platnost úzkého počtu kauzálních vztahů. Respondent bude jen jeden. Ponechá se mu široký prostor pro vyjádření vlivu hagioterapie na jeho život.

Následně se budu snažit „*získat integrovaný pohled na předmět studie, na jeho kontextovou logiku, na implicitní a explicitní pravidla, která fungují v dané oblasti*“<sup>37</sup>. Touto cestou získám účinné faktory platné v klientčíně zážitkovém světě a získané z jediné konkrétní formy hagioterapie a to hagioterapie MUDr. Prokopa Remeše.

---

<sup>35</sup> Účinné faktory skupinové psychoterapie. *E-psychologie* [online]. c2007-2014 [cit. 2010-02-26].

<sup>36</sup> Tamtéž.

<sup>37</sup> HENDL, Jiří. *Kvalitativní výzkum*. Praha: Portál, 2005, s. 54.

Tím bude naplněn další předpoklad kvalitativní metodiky, totiž že se „získává podrobný popis a vhled při zkoumání jedince“<sup>38</sup>. Pokud bychom si přáli zjistit, nakolik je možné takto subjektivně získané účinné faktory považovat za platné pro ostatní druhy hagioterapií nebo alespoň pro širší okruh klientské populace MUDr. Remeše., museli bychom je převést na hypotézy, které by posloužily jako základ pro kvantitativní výzkum. Kvantitativní ověření nebude obsahem této práce, ale vyvstalé klientčiny faktory budou v závěrečných kapitolách do hypotéz převedeny.

### 5.3 Postup při práci s klientkou

Jak bylo uvedeno, pracoval jsem pouze s jednou respondentkou. Tuto respondentku jsem pro výzkum získal metodou jednoduchého snowballu. Oslovil jsem hagioterapeuta MUDr. Prokopa Remeše, zdali by nevěděl o nějakém dlouhodobém klientovi hagioterapie, který by byl ochoten podstoupit výzkumný rozhovor.

Výzkumný rozhovor jsem pojal polo-strukturovanou až volnou formou. Výchozím bodem se stala výzkumná otázka „*Jaký vliv měla hagioterapie ve vašem životě?*“ Tato otázka stála neustále v pozadí jako cílená zaměřenost rozhovoru, nicméně zbytek byl ponechán na klientce a na mojí schopnosti vést terapeuticky laděný výzkumný rozhovor. Následoval jsem a parafrázoval témata, která se v klientce vynořila, aby je byla schopna lépe uchopit a popsat co nejdetailněji.

Rozhovory jsem natočil na diktafon a přepsal do textové podoby. Jejich analýza proběhla v pěti fázích. V první fázi jsem přidělil k jednotlivým řádkům textu čísla z důvodu rychlejší orientace v materiálu při procesu zpracovávání, ale také pro pozdější možnost odkazování od vlastních interpretací ke konkrétním výroky klientky. Přepis rozhovorů jsem několikrát přečetl a k očíslovaným řádkům k levému okraji vepsal vyvstalé významy, asociace, parafráze a první interpretace. V druhé fázi se díky dílčím poznámkám počala rýsovat komplexnější témata. Ta byla zaznamenána velkým tiskacím písmem na pravý okraj stránek přepisu. V těchto tématech jde „*o poněkud vyšší rovinu abstrakce. Je třeba dbát na to, aby stále existovala vazba zpět na to, co účastník skutečně řekl*“<sup>39</sup>. Hojně tedy odkazují na to, co klientka v rozhovoru vypověděla. Nejedná se ale o zcela původní

---

<sup>38</sup> HENDL, Jiří. *Kvalitativní výzkum*. Praha: Portál, 2005, s. 52.

<sup>39</sup> KOCVRLICHOVÁ, Marta. *Vina*. Praha: Triton, 2005, s. 89.

znění. Vypustil jsem slovní vatu a nespisovné výrazy převedl do spisovných za účelem zpřehlednění významovosti. V přílohách ponechávám rozhovory v původním znění, aby bylo zřetelné, která slova jsem vynechal a upravil. Ve třetím kroku jsem se započal soustředit na interpretace témat a na vzájemné souvislosti mezi tématy. Ve čtvrté fázi vznikl souhrnný přehled témat a jejich pod-témat. V páté fázi byl obraz účinných faktorů převeden do obsahu a názvů jednotlivých kapitol výzkumné části diplomové práce.

Obsah výzkumné části práce je strukturován následujícím klíčem. Hlavní klientčiny účinné faktory hagioterapie se kryjí s názvy hlavních kapitol. Dílčí pod-faktory zastupují jednotlivé pod-kapitoly. Vždy je skladba uspořádána tak, že jsou hlavní kapitoly, tedy hlavní faktory, syceny tematicky odpovídajícími pod-kapitolami, tedy pod-faktory. Ke konci hlavních kapitol je vždy jedna podkapitola věnována struktuře hlavního terapeutického faktoru. Je tak v souhrnu zpřehledněno, které pod-faktory ho naplňují. Z tohoto strukturního souhrnu faktorů jsou v jedné z koncových kapitol vytvořeny hypotézy.

## 5.4 Filosofické pozadí zvolené kvalitativní metodiky

Kvalitativní interpretace výzkumného rozhovoru si nečiní nárok na získání pozice nezaujatého objektivního náhledu do tematiky účinných faktorů hagioterapie. Naopak se chce takového nároku vyvarovat, protože *„tato poloha je umělá, druhotná a vytržená z běhu života. To k čemu dospějeme popisem věcí, které uvedeme do takové polohy, stěží můžeme vyhovět požadavkům naší existence, protože věci jsou vyjmuty z akční orbity našich zájmů“*<sup>40</sup>. Zbavíme-li tedy výzkumný text vztahu na zájem a charakteristiky výzkumníkovi intence, získáme jen z kontextu vytržená data, uzavřená *„do úzkého pásma „nezainteresovaného“ pozorování, které samozřejmě má své dílčí oprávnění, nikdy nám však nemůže zprostředkovat vědomost o skutečném stavu věcí“*<sup>41</sup>. Dle Heideggera se pravá povaha věcí, v našem případě jde o text výzkumného rozhovoru, může ukázat jen přes výzkumníkovo nakládání s ním, tedy interpretací, do níž se osobnost výzkumníka částečně promítá.

---

<sup>40</sup> BLECHA, Ivan. *Proměny fenomenologie*. Praha: Triton, 2007, s. 230.

<sup>41</sup> Tamtéž, s. 232.

K jasnějšímu uchopení postupu této metody lze nastínit analogii, kterou použil Ivan Blecha ve své knize *Proměny fenomenologie*. Výzkumník se v kapitole o Martinu Heideggerovi pokoušel proniknout k povaze kladiva. „*Tíha nástroje vykazuje svůj akční rádius přijatelnosti a přiměřenosti, který je dán povahou činnosti, do níž je vtažen. Je to průběh této práce s ním, co rozhoduje přiměřenosti jeho tíhy a v čem se také jedině může prokázat*“<sup>42</sup>. Zjednodušeně řečeno, povaha zkoumané věci se nevyjeví, když od ní odstoupíme a budeme se ji snažit nezaujatě popsat, nýbrž v praktickém nakládání s ní. Povaha pobytu lidské existence, tedy Dasein, se stává světlinou transcendentálně rozevírající podstaty věcí, které se skrývají za empirickými jevy. Stejně tak povaha výzkumníkova Dasein rozevře klientčiny účinné faktory hagioterapie. Jinak řečeno, horizont výzkumníkovi existence otevře prostřednictvím interpretace životní horizont respondentův.

Musíme tedy při interpretaci výzkumného rozhovoru za „*každým slovním projevem nebo textem předpokládat celý horizont nevyjádřeného, který však odpovídá tomu, jakým způsobem se zračil horizont nezjevného těm, kteří nám svůj projev nebo text zanechali*“<sup>43</sup>. Podobný horizont ovšem máme „*za svou řečí či textem i my, takže vlastní „rozumění“ jazyku se děje jako prolínání horizontů*“<sup>44</sup>.

Výsledek výzkumu tak bude podbarven mými noesemi, ale jen ony vynáší z neskrytosti noese a noemata respondentky v tématu účinné faktory hagioterapie.

## 5.5 Postup při interpretaci účinných faktorů hagioterapie.

Interpretované klientčiny účinné faktory hagioterapie vznikaly následujícím způsobem. Text výzkumného rozhovoru jsem nejprve několikrát přečetl a nechal ho na sebe působit. Pak následovalo několikeré čtení velmi pomalé a důkladné.

Při prvním důkladném čtení jsem živelně vpisoval po okrajích stránek, nebo přímo mezi řádky textu, všechny svoje myšlenky, asociace, představy, pocity a nápady.

V druhém pozvolném čtení jsem se zaměřil na podobná slova v textu i ve svých výpiscích. Zjistil jsem, že se začínají rýsovat příbuzná témata. Z těchto příbuzných témat

---

<sup>42</sup> BLECHA, Ivan. *Proměny fenomenologie*. Praha: Triton, 2007, s. 230.

<sup>43</sup> Tamtéž, s. 246.

<sup>44</sup> Tamtéž.

jsem sestavil shluky a intuitivně je pojmenoval zastřešujícím pojmem. Někdy vzešla inspirace pro název faktorů z klientčina výraziva z výzkumného rozhovoru, jindy se vhodný název prostě objevil v mojí hlavě. Tak tedy vznikly hlavní faktory a jejich podfaktory.

Ve třetím čtení jsem soustředil pozornost na odbornou literaturu, jenž by významu textu a vniklým účinným faktorům dodala ukotvení, popřípadě jiný úhel pohledu.

Ve čtvrtém čtení jsem hledal širší kontext vyvalých faktorů, tedy jak se vzájemně propojují a ovlivňují. Odtud vznikla logika posloupnosti kapitol. Přišlo mi, že jedním z odrazových a primárních faktorů klientky podporujícím faktory ostatní bylo nalézání cesty k emocím. Proto vede linie výzkumné části od otvírání emocí k sebepoznání, interpersonalitě, hodnotám, transcendentálním strukturám, podpoře a existenciálním faktorům.

Je zřejmé, že nalezené faktory odrážejí moje studium na Pražské vysoké škole, sebezkušenostní výcvik, hagioterapeutický výcvik a nastudovanou odbornou literaturu. Nechal jsem se inspirovat především Irvinem Yalomem, kniha *„Teorie a praxe skupinové psychoterapie.“*, pro metodický postup výzkumné části Martou Kocvrlichovou, kniha *„Vina“* a pro fenomenologické analýzy Ivanem Blechou z jeho knihy *„Proměny fenomenologie.“*



## 6 ÚČINNÉ FAKTORY HAGIOTERAPIE

Klientka pro svůj profil poskytla tyto informace.

Žena, 52 let. Narodila se a od té doby žije v Praze. Pracuje jako historička, kurátorka sbírek v muzeu. Posledních sedm let se věnuje studiu psychoterapie, v rámci toho absolvovala řadu seminářů, kurzů a "ostrých" skupin hagioterapie. Končí výcvik v daseinsanalytické psychoterapii.

Z výzkumného rozhovoru s touto klientkou vyvstaly následující účinné faktory hagioterapie a jejich pod-faktory.

### 6.1 Otvírání emocí

Šest pod-faktorů, jejichž sdružujícím znakem je téma emocí, zastřešuje první hlavní faktor s názvem „*Otvírání emocí*“. Tento název vyvstal jako přiléhavý, neboť skvěle vystihuje jádro jedné z nejdůležitějších terapeutických změn klientky. Ona sama v jedné pasáži našeho rozhovoru na vrub hagioterapie termín „*Otvírání emocí*“ používá „*Hagioterapie otvírá cestu, nebo otevřela mi cestu k vlastním emocím*“<sup>45</sup>. V době před otevřením emocí popisuje klientka mód svého psychického fungování následovně. „*Žila jsem převážně v rozumu a emoce jsem více méně nepřipouštěla*“<sup>46</sup>. „*Je to o tom, že jsem ty emoce měla zavřené*“<sup>47</sup>.

Vláda rozumu způsobovala mnohé obtíže, především však udržování závislého partnerského vztahu. „*Vydíral mě tím, že je smrtelně nemocný, že se rozvádí a má pět dětí, takže já jsem vtom byla tímhle způsobem, a protože on byl takto definovaný, tak já jsem svoje veškeré potřeby a věci potlačovala, protože přeci on je nemocný, přece on má pět dětí, takže on teď potřebuje, abych pro něj byla, ale já jsem na sebe v tom úplně zapomněla*“<sup>48</sup>. Prožívání emocí bylo u klientky vypnuto a tak jednala způsobem, který šel

---

<sup>45</sup> Rozhovor, s. 3, řádek 32-33.

<sup>46</sup> Rozhovor, s. 4, řádek 43.

<sup>47</sup> Rozhovor, s. 5, řádek 69.

<sup>48</sup> Rozhovor, s.4, řádek 59-63.

proti jejímu zatím neuvědomovanému emočnímu hodnocení situací. Zpětně o svém dřívějším jednání uvádí „*ono to jde proti tomu, co cítím*“<sup>49</sup>.

### 6.1.1 Nastartování prožívání emocí

Aby si klientka mohla uvědomit, jak sama sobě škodila, bylo třeba nastartovat její emoční reflexi. Start se zdařil již na prvním hagioterapeutickém setkání. „*Na tom prvním semináři se četlo setkání Máří Magdalény u prázdného hrobu Ježíše a ... ve mně to vyvolalo představu setkání s mým zemřelým tátou, a protože jsem nějakým způsobem reflektovala, že ty emoce a pocity co mám, jsou velmi silné*“<sup>50</sup>.

Biblický příběh se stal onou zažehávající jiskrou. Vyvolal představu setkání se zemřelým otcem a k tomu přináležející prudké emoce i s jejich reflexí. Na straně hagioterapie tak lze spatřovat účinný pod-faktor v potenciálu biblického textu iniciovat odstřižené klientčiny emoce a na straně klientky v souhře jejích vnitřních zážitků, tedy v nastartování, projevení a pojmenování emocí. Tuto terapeutickou událost uchopuji a shrnuji pod klientčin účinný hagioterapeutický pod-faktor s názvem „*Nastartování prožívání emocí*“.

### 6.1.2 „Bezpečné uvolnění a prožití zakázaných emocí“

Na první pod-faktor tematicky navazuje pod-faktor druhý, neboť jde o další terapeutický potenciál biblického příběhu. Klientka vysvětluje „*Člověk se v tu chvíli zastaví a zamyslí se nad tím, co cítí a protože ten příběh to není o mě ..., ten příběh je imaginace nějakého příběhu nějakých lidí, čili tam z mého pohledu není překážka v tom jet*“<sup>51</sup>. Spojením „*v tom jet*“ míní klientka reflexi prožívaných emocí a „*není překážkou*“ svou vlastní obelstěnou emoční cenzuru. „*Že to je příběh cizích lidí, takže nemáš ani čas vyřešit, jestli náhodou na sebe něco neprozradíš, nebo kdybys měl tyhle ty tendence. Prostě to řekneš*“<sup>52</sup>. Klientčina emoční cenzura nezavětrila spojitost biblického příběhu s konkrétními životními událostmi a dovolila vypuštění hněvu na postavu Lazara ležícího

---

<sup>49</sup> Rozhovor, s. 4, řádek 56.

<sup>50</sup> Rozhovor, s. 3, řádek 24-27.

<sup>51</sup> Rozhovor, s. 5, řádek 75-77.

<sup>52</sup> Rozhovor, s. 8, řádek 181-183.

v hrobě. Až vzápětí klientce došlo, že Lazar byl pouze zástupnou obětí. Silná emoce patřila klientčině matce „*No a mě najednou ano, vždyť to je moje matka, vždycky když měla depresivní nebo schizoidní ataku, tak si prostě lehla do postele a čučela do zdi a já jsem byla malé dítě, ..., i když jsem věděla, že je nemocná, ale prostě jsem to nějakým způsobem pociťovala a to, že ty emoce vůči tomuhle i s tohohle období, prostě já nemám vzpomínku, když měla první ataku, že bych něco cítila*“<sup>53</sup>.

Na straně hagioterapie v tomto případě vidíme schopnost biblického příběhu obcházet emoční cenzuru klientky a na straně klientky bezpečné prožití a vyjádření dlouhodobě zakázané emoce. Tuto terapeutickou událost uchopuji do druhého hagioterapeutického účinného pod-faktoru ve faktoru „*Otvírání emocí*“ a to názvem „*Bezpečné uvolnění a prožití zakázaných emocí*“.

### 6.1.3 Katarze emocí

Pod-faktory „*Nastartování prožívání emocí*“ a „*Bezpečné uvolnění a prožití zakázaných emocí*“ nápadně připomínají psychoanalytický pojem „*katarze emocí*“. Metoda léčby katarzí je založena na „*na přesvědčení, že hysterie je způsobena traumatickou událostí, na kterou klient nikdy dostatečně emočně nezareagoval. Podle toho byla nemoc způsobena zaškrnceným afektem a léčba proto zahrnovala uvolnění zadržené emoce*“<sup>54</sup>. Podobně i naše klientka měla z dětství potlačené emoce vůči své matce, které jí pomohl biblický příběh bezpečně projektivně uvolnit a projevit. Nastartování emocí tedy spolu s bezpečným uvolněním a prožitím zakázaných emocí vytváří konjunktivní pod-faktor „*Katarze emocí*“.

### 6.1.4 „*Emoční explorace*“

K bezpečnému uvolnění zakázaných emocí nepřispěl pouze biblický příběh, ale také činnost terapeuta v adekvátní situaci. Technikou emoční explorace vyzval klientku k reflexi a k důkladnému prozkoumávání na příběh reagujících emocí. „*Terapeut se ptá, ..., tak proč bych to neřekla, když mě Lazar štve*“<sup>55</sup>. Činnost terapeuta, jež na straně

---

<sup>53</sup> Rozhovor, s. 6, řádek 107-111.

<sup>54</sup> YALOM, I.D. a LESZCZ, M. *Teorie a praxe skupinové psychoterapie*. Praha: Portál, 2007, s. 50.

<sup>55</sup> Rozhovor, řádek 87-88.

klientky vedla k prozkoumání a pojmenování emocí, zachycují jako terapeutický pod-faktor s názvem „*Emoční explorace*“.

### 6.1.5 Emoční hodnocení

Díky tomu, že se klientce otevřel přístup k emocím, mohla se pustit do jejich podrobnějšího prozkoumávání. Zjistila, že sahá „*k tomu co vlastně jsem, kdo vlastně jsem, protože ty emoce o tom jsou a nikoliv ta hlava*“<sup>56</sup>. Začalo se jí líbit s emocemi „*být a s nimi se učit zacházet a existovat v nich*“<sup>57</sup>. V podstatě šlo o objev, že „*v našich citech se to odehrává: vztahujeme předmět - přesněji: představu předmětu – k měřítku, které je v nás samých*“<sup>58</sup>. Pocit je první hodnotící instancí, která napomáhá rozumu s tříděním a zařazováním konkrétních prožitků pod obecnější kategorie dobra a zla.

Probuzené emoční hodnocení začalo korigovat staré vzorce klientčina rozumu a ponouklo k zastavení sebe-destruktivního chování. Jednalo se především o vyvázání se ze závislého partnerského vztahu. Tuto působnost hagioterapie na klientčino uvědomění si emočního hodnocení životních situací uvádím v terapeutickém pod-faktoru „*Emočního hodnocení*“.

### 6.1.6 Jedinečnost emočního nastavení

Oprávněnost subjektivního emočního hodnocení potvrdila klientce hagioterapeutická skupina. Klientka vyzorovala, že tentýž biblický příběh může u jednotlivých účastníků vyvolávat odlišné emoce. „*Tak ten moment, že jsi tam s těmi ostatními a teď mají jiné emoce, a i když třeba stejné, tak je mají z jiného důvodu*“<sup>59</sup>.

V klientčině výroku se nachází pochopení důvodu, proč se vnější svět „*v každém člověku zobrazuje jinak. Tento obraz světa, kterému budeme říkat vnitřní svět, je jedinečný, nemá ve světě dvojníka*“<sup>60</sup>.

---

<sup>56</sup> Rozhovor, s. 4, řádek 51-52.

<sup>57</sup> Rozhovor, s.4, řádek 46-47.

<sup>58</sup> STÖRIG, H. J. *Malé dějiny filosofie*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2000, s. 316.

<sup>59</sup> Rozhovor, s. 7, řádek 138-139.

<sup>60</sup> KOPŘIVA, Karel. *Lidský vztah jako součást profese*. Praha: Portál, 2006, s. 30.

V setkání s emoční jinakostí druhých klientka získala jasnější náhled na příčiny vzniku svého individuálního emočního nastavení. Zároveň si díky tomu potvrdila, že je přirozené, když na určité situace reaguje jinak nežli ostatní členové skupiny. Pochopila normálnost této částečné emoční jedinečnosti.

V pátrání po účinných terapeutických pod-faktorech je tímto možné zachytit konfrontační vliv hagioterapeutické skupiny vedoucí na straně klientky k přijetí emoční jedinečnosti, do pod-faktoru s názvem „*Jedinečnost emočního nastavení*“.

### **6.1.7 Souhrn faktoru „Otvírání emocí“ a jeho pod-faktorů**

Z rozhovoru s klientkou vyvstal hagioterapeutický faktor „*Otvírání emocí*“. Tento faktor sytí šest pod-faktorů. První pod-faktor „*Nastartování prožívání emocí*“, druhý pod-faktor „*Bezpečné puštění a prožití zakázaných emocí*“, třetí konjunktivní pod-faktor „*Katarze emocí*“, čtvrtý pod-faktor „*Explorace emocí*“, pátý pod-faktor „*Emoční hodnocení*“, šestý pod-faktor „*Jedinečnost emočního nastavení*“.

## **6.2 Sebepoznání**

Pod-faktory, jejichž sdružujícím znakem je téma sebepoznání, zastřešují druhý účinný hagioterapeutický faktor s názvem „*Sebe-poznání*“. Pod-faktory faktoru „*Sebepoznání*“ vystupují téměř na každé stránce výzkumného rozhovoru, z čehož usuzují, že je toto téma pro klientku výsostně důležité.

### **6.2.1 Osobnostní sebereflexe**

První pod-faktor faktoru „*Sebepoznání*“ je velmi silně a těsně spojen s pod-faktorem „*Jedinečnost emočního nastavení*“, který náleží faktoru „*Otvírání emocí*“ vyloženém v předchozí podkapitole. Objev emoční jedinečnosti, emočního hodnocení, emoční autenticity, spolu s konfrontací rozličných emočních nastavení ostatních účastníků hagioterapeutické skupiny vedl klientku k dalšímu sebezkoumání. „*Ta reflexe sebe sama je to, že jsi mezi ostatními, kteří to mají jinak. To je velmi důležité, protože se můžeš odlišovat*“

*a to autentické co v sobě máš, vlastně daleko víc chytáš*<sup>61</sup>. Klientce naplno došlo, že každý člověk, tedy i ona, má právo na svůj osobitý způsob vnímání, cítění i hodnocení. *„Je v pořádku, že každý to vnímá jinak. To je dobré, ..., pro tu reflexi sebe sama“*<sup>62</sup>.

Hagioterapeutická skupina dovedla klientku k sebereflexi, k ohmatání kontur vlastní osobnosti. V perspektivě faktoru „*Sebepoznání*“ uchycují tuto událost do pod-faktoru s názvem „*Osobnostní sebereflexe*“.

## 6.2.2 Provokace a tlak

K dalšímu terapeutickému pod-faktoru ve faktoru „*Sebe-poznání*“ se klientka postupně propracovává popisem chování terapeuta. *„Terapeut Prokop je někdy rozčilující, iritující“*<sup>63</sup>. Provokuje k tomu, aby klient vyjádřil emoce k postavě biblického příběhu, nebo jak ji morálně hodnotí. Konání hagioterapeuta je tlak na *„Řekni, tak řekni, řekni ano nebo ne!“*<sup>64</sup> Pokud se klient dobere odpovědi, pokračuje se obvykle v dotázání na životní zkušenosti ustavující emoční a hodnotové nastavení.

V souvislosti s provokačním a tlakovým přístupem hagioterapeuta provádí klientka porovnání hagioterapie a daseinanalýzy. V hagioterapii z jejího pohledu *„hraje velkou roli ta provokace“*<sup>65</sup>, kdežto v daseinanalýze *„to je takové, jako prostě řekneš, řekneš, neřekneš, neřekneš a pojedeme ještě deset let, než řekneš“*<sup>66</sup>. V hagioterapii *„tě to provokuje k tomu, aby si řekla“*<sup>67</sup>. Je nezbytné doplnit, že po tlaku a provokaci následuje prostor pro klientovo svobodné sebezkoumání a zaujetí individuálního stanoviska. *„Je tam prostor ... pro tu volnost, svobodu, jak to mám“*<sup>68</sup>. Hagioterapeut *„ti dává najevo možnost, že nemá pravdu“*<sup>69</sup>. Nemá *„přednastavení v tom smyslu, že se netváří, ani si nemyslí, nebo přinejmenším to nedává najevo, že by věděl jak to je“*<sup>70</sup>.

---

<sup>61</sup> Rozhovor, s. 7, řádek 144-146.

<sup>62</sup> Rozhovor, s. 7, řádek 142-144.

<sup>63</sup> Rozhovor, s. 9, řádek 211-212.

<sup>64</sup> Rozhovor, s. 9, řádek 218.

<sup>65</sup> Rozhovor, s. 8, řádek 184.

<sup>66</sup> Rozhovor, s. 8, řádek 187-188.

<sup>67</sup> Rozhovor, s. 8, řádek 190.

<sup>68</sup> Rozhovor, s. 11, řádek 275-276.

<sup>69</sup> Rozhovor, s. 10, řádek 231.

<sup>70</sup> Rozhovor, s. 10, řádek 235-236.

Tím, že klienti v tomto svobodném prostoru formulují svá stanoviska, vykreslují ostatním i sobě obraz své osobnosti. Přítomnost provokace a tlaku je dokonce pozitivem a výhodou hagioterapie. „*Jako rozhodně je to rychlejší způsob. Takže to dřív pomůže*“<sup>71</sup>. Občas se sice stane, že terapeutovo jednání vyvolá odpor, ale i to je obvykle stimulující, protože to klienty nutí k sebe-exploraci a „*je to potom buď o tom aha efektu, že má pravdu a nebo to je o tom, no tak to teda ne, to se zbláznil*“<sup>72</sup>. Provokace rovněž znejišťuje. „*Nějaká míra, jde o tu provokaci k tomu znejistit jisté. A samozřejmě tolerance a je to provokace proto, aby si mohl dojít k sobě*“<sup>73</sup>. Tímto netradičním způsobem je klient nucen „*postavit se za sebe a to je právě o té autentické reakci a o vlastním autentickém bytí*“<sup>74</sup>.

Z výše uvedeného můžeme zachytit druhý terapeutický pod-faktor faktoru „*Sebe-poznání*“, spočívající na straně hagioterapie v terapeutově tlakové a provokační činnosti vedoucí na klientčině straně k rychlejšímu sebe-poznání. Odtud název druhého pod-faktoru „*Provokace a tlak*“.

### 6.2.3 Zrcadlo v otevřeném okně

Pro klientku je ve faktoru „*Sebe-poznání*“ a celkově v hagioterapeutickém procesu kardinálním principem „*Zrcadlo v otevřeném okně*“. Účastník skupiny otevírá pomyslné okno prostřednictvím biblického příběhu, dívá se z něj ven „*na ten příběh a říká si, to jsou oni, tak jako bez skrupulí a nějakých cenzur to hodnotí a pak najednou zjistí, vždyť to je o mně. Vždyť to co tam vidím a kritizují, tak to jsem já*“<sup>75</sup>. V otevřeném okně číhá nastražené zrcadlo vlastního sebe-poznání. Inspiraci k tomuto terapeutickému způsobu zacházení s biblickými texty poskytuje Bible sama a to v příběhu o proroku Nátánovi a Davidovi.

Nátán líčí králi Davidovi, jak jistý boháč sebral chudému muži ovečku a pohostil s ní své známé. David se nad touto nespravedlností rozlítil a žádal po Nátánovi, aby mu prozradil, kdo spáchal tento ohavný čin. Jenže „*Nátán říká, no ale ten bohatec, to jseš ty. Ty jsi vzal tomu Urijášovi tu Baat-šebu*“<sup>76</sup>.

---

<sup>71</sup> Rozhovor, s. 8, řádek 192-193.

<sup>72</sup> Rozhovor, s. 9, řádek 219-220.

<sup>73</sup> Rozhovor, s. 22, řádek 626-627.

<sup>74</sup> Rozhovor, s. 11, řádek 287.

<sup>75</sup> Rozhovor, s. 23, řádek 653-655.

<sup>76</sup> Rozhovor, s. 23, řádek 652-653.

Shodou okolností byl tento biblický příběh zrcadlem i pro naši klientku, neboť k němu říká: „*A pro mě to je příběh, který jsem dlouho luštila, proč se mnou rezonuje*“<sup>77</sup>.

Výše popisovaný terapeutický princip hagioterapie, při němž klientka objevila své dosud neuvědomované osobnostní stránky, uchopuji do třetího pod-faktoru s názvem „*Zrcadlo v otevřeném okně*.“

#### **6.2.4 Poznání invariantu psychického fungování**

Výroky ve výzkumném rozhovoru by mohly být praktickou učebnicí fenomenologie. Podívejme se nyní na tuto doslova živoucí fenomenologii poněkud blížeji.

Nejprve klientka demonstruje fungování noesí a noemat. Terapeutickým obsahem, neboli noematem, je biblický příběh. Tento obsah je pro všechny klienty na skupině tentýž. Mají to „*úplně stejně předestřené v jednu chvíli, v jednu chvíli imaginují totéž ..., všichni mají stejnou startovací čáru*“<sup>78</sup> Noematický korelát vstupuje do noetických aktů vnímání a imaginace jednotlivých účastníků skupiny. Akty mu přidělují jedinečný individuální význam. Výsledkem je, že na tentýž text „*jsou ... různé pohledy*.“<sup>79</sup> Odlišná stanoviska jsou determinována nejen „*tou samou věcí, ale i mnou a těmi ostatními*.“<sup>80</sup>

Co určuje specifičnost noesí jednotlivých účastníků skupiny? I na tuto otázku dostáváme ve výzkumném rozhovoru praktickou odpověď. Klientce se v dětství do toku vědomí hluboce vtiskla traumatická zkušenost s její matkou. „*Ona měla tu první velkou ataku, kdy se i sebe-poškodila, když mě bylo šest let a já jsem se v té chvíli odřízla od emocí*.“<sup>81</sup> Nemocná matka se svému „*dítěti třeba měsíce nevěnovala*“<sup>82</sup>, což bylo velmi zraňující, ale klientka si to nikdy nemohla připustit, protože „*matka byla ta nemocná a mně naopak bylo tím okolím dáváno najevo, že já jsem ta rozumná*.“<sup>83</sup>

---

<sup>77</sup> Rozhovor, s. 23, řádek 650.

<sup>78</sup> Rozhovor, s. 24, řádek 681-683.

<sup>79</sup> Rozhovor, s. 24, řádek 682.

<sup>80</sup> Rozhovor, s. 24, řádek 685.

<sup>81</sup> Rozhovor, s. 28, řádek 811-812.

<sup>82</sup> Rozhovor, s. 28, řádek 816.

<sup>83</sup> Rozhovor, s. 28, řádek 817-818.



Postupem času tato původní traumatizující urimpresa založila v klientce primární retenci, vzpomínku ustanovující nové vztahové nastavení mezi matkou a dcerou. Matka se stala ochraňovaným pacientem a dcera „rozumným“ pečujícím záchranářem.

Přirozeně, že klientku v dětství ovlivňovaly i vztahové urimpresy s jinými rodinnými příslušníky, ale jak už to bývá, matka má na děti silný vliv, protože je jejich nejbližším referentem. A tak primární, a na ně navazující retence s matkou vrstevly retencionální ohon formující a deformující klientčin vztahový invariant. Platil zde vzorec, že vztahu je možné docílit pouze jednostrannou péčí, kde případné nepříjemné emoce musí stranou. „*Jo, to potřebuješ, abys mohla být ve vztahu... to jsem potřebovala pečovat.*“<sup>84</sup>

Tímto způsobem byla předurčena klientčina vztahová apercepce a intence. Z celé palety možných partnerů byli vybíráni pouze ti, kteří prošli sítí patologického invariantu. Takže čím klientce zkřížil cestu „*depresivnější chlap, tím lepší... což je tragédie.*“<sup>85</sup> Ona sama to komentuje slovy: „*Čím větší patologie na druhý straně, tím byla moje patologie víc uspokojena.*“<sup>86</sup> Výstupem byla protence, neuvědomované vodítko vztahového naladění. „*A pak jsem měla ten záchranářský syndrom ..., který jsem realizovala, nebrala jsem si za manžela svého otce, ale spíš svojí matku... jako v tom smyslu, že jsem měla tendenci ty muže zachraňovat.*“<sup>87</sup>

A jelikož vodítko protencí tvoří kostru noesí uchopujících vnější i vnitřní obsahy, není divu, že když klientka četla biblický příběh, kde se odehrával nějaký vztah mezi mužem a ženou, uchopila si jeho noema ve světle patologického vztahového invariantu. Základ noesí ostatních účastníků skupiny byl formován jinými interpersonálními invarianty, a proto může klientka konstatovat: „*že ten příběh je jeden a že se na to lidi dívají z různých stran, to je velkolepý zážitek.*“<sup>88</sup>

Potud jsme si tedy vyjasnili, jak se ve výzkumném rozhovoru nepřímo a intuitivně pracuje v režimu blízkému fenomenologii. Jak ovšem tento exkurz souvisí s hledáním klientčiných hagioterapeutických faktorů?

Souvislost je odhalena, když se do hry zapojí další fenomenologický pojem a to pojem temporality. Klientka demonstruje temporalitu na svém bludném vztahovém kruhu.

---

<sup>84</sup> Rozhovor, s. 28, řádek 829

<sup>85</sup> Rozhovor, s. 28, řádek 822-823.

<sup>86</sup> Rozhovor, s. 28, řádek 829-830.

<sup>87</sup> Rozhovor, s. 28, řádek 820-822.

<sup>88</sup> Rozhovor, s. 24, řádek 678-679.

Traumatické retence s matkou spoluurčovaly způsob pojmání vztahových urimpresí i zaměření protencí. Přítomné interpersonální urimpresie potvrzovaly retence a zpevňovaly patologické protence. A stejně tak protence filtrovaly prostor vědomí jen pro určité urimpresie a interpretace retencí. V každém vztahovém prožitku byla takto spolu-přítomna interpersonální minulost, přítomnost a budoucnost. Jednotlivé časové módy se splétaly a navzájem ovlivňovaly svůj tvar.

Klientka ve výzkumném rozhovoru vědomě popisuje příčiny nastavení svých noesí a temporality. A to je neklamným důkazem, že bludný vztahový kořen překročila. Temporální vztahové sebe-naplňující proroctví přerušil především faktor „*Zrcadla v otevřeném okně*“, dále nastartování emocí, pátrání po původu těchto emocí a skupinová diskuse o příčině rozdílnosti emocí u jednotlivých účastníků skupiny.

Klientka se za doprovodu hagioterapie vydala na pouť k prameni své vztahovosti. Našla pramen zanesený a zkalený blátem svého pokrouceného interpersonálního invariantu. Jakmile invariant očistila, vytryskly vody svobodnějších vztahových možností.

K odhalení principů klientčina fungování přispěl i hagioterapeut a to svými otázkami. Na vztahové retence se ptal například takto: „*Jaké máš zkušenosti s muži?*“, na urimpresie: „*A jak to máš se mnou jako s mužem tady a teď?*“ na protence „*Jaké muže vyhledáváš? Co od mužů očekáváš?*“, na vztahový invariant „*Jací jsou vlastně muži obecně?*“ na temporalitu „*Jak tvoje minulé zkušenosti s muži ovlivňují tvůj postoj k mužům a to jaké chování k ženám od nich očekáváš?*“

Pro vymezení dalšího hagioterapeutického pod-faktoru není ovšem v tuto chvíli primární, jakých změn vztahovosti ve svém životě klientka docílila, ani jakými metodami toho docílila, nýbrž to, že vědomě uchopila fenomenologické principy svého psychického fungování. Uchopila další invariant „*Invariant principů psychického fungování*“.

Tento výtěžek je dle mého názoru největším přínosem hagioterapie. Stane-li se klient vědomým držitelem „*Invariantu principů psychického fungování*“, měl by být schopen sebezobnavacích výhod z toho plynoucích využít v jakékoliv oblasti svého života. Může naslouchat, jak bytí brnká na jeho autenticitu a vede jej k naplnění životního smyslu. To je životní pohyb teoreticky uchycený především daseinanalýzou. Člověk je dasein, které ví o svém bytí a ví, že o něm ví. Obohacena tímto věděním vyšla klientka z hagioterapie s terapeutickým pod-faktorem „*Poznání invariantu psychického fungování*“.

## 6.2.5 Aktuální životní pozice

Jelikož je klientka dlouhodobou účastnicí hagioterapie a zažila některé příběhy vícekrát, mohla prostřednictvím fenomenologické sebe-analýzy sledovat proměny svých noesí na jednom a tentýž příběhovém noematu. „*V době, kdy jsem řešila smrt svého táty, jsem se s tím nemohla smířit, tak se mi to tam objevovalo hodně. Ted' už několik let nikdy, i když je to stejný příběh, tak tam najednou vyvstane jiná oblast, která mě zaujme a to je o mně v tu chvíli.*“<sup>89</sup> Z výroku je patrné, že proměny temporality i zde hrají významnou roli. Terapeuticky zpracovaná retence přestala tlačit na aktuální urimpresi biblického příběhu a uvolnila místo pro zaměření na další problematiku záležitost. „*Vyvstalo něco důležitějšího v tu chvíli, něco aktuálnějšího.*“<sup>90</sup> „*Je to jasné, že ti to brnká vždycky tam, kde jsi a o čem jsi v tu chvíli, to aktuální.*“<sup>91</sup> Klientka registruje svou kvalitativně novou noesi a uvědomuje si, že už tolikrát čtený příběh opět přinesl nové světlo sebepoznání. Stal se zrcadlem „*momentálního životního nastavení a umístění.*“<sup>92</sup> Proto je možné vyznačit další pod-faktor hagioterapie s názvem „*Aktuální životní pozice*“.

## 6.2.6 Reflexe terapeutických změn

A temporalita v akci znovu. Pokud by v klientce správně nepracovala, nemohla by nikdy pronést tento výrok: „*A to si myslím, že to uvědomění si toho, že ten člověk je jinde, je taky velká věc. Jako jinde a kde.*“<sup>93</sup> Temporalita zkrátka umožňuje sledovat vzájemnou proměnu retencí, urimpresí a protencí, tzn. změnu noetického aktu uchopujícího noema a také porovnávání, jak byl strukturován „*invariant psychického fungování*“ v minulosti a jak je vystavěn aktuálně. Zjednodušeně řečeno na biblickém příběhu klientka zaznamenávala svůj terapeutický posun v čase. Nutno dodat, že kdyby nebyla této reflexe schopna, nemohla by se nikdy poučit z předchozích životních chyb. Hagioterapii odtud možno připsat další pod-faktor s názvem „*Reflexe terapeutických změn.*“

---

<sup>89</sup> Rozhovor, s. 24, řádek 702-705.

<sup>90</sup> Rozhovor, s. 25, řádek 715.

<sup>91</sup> Rozhovor, s. 25, řádek 720.

<sup>92</sup> Rozhovor, s. 25, řádek 715.

<sup>93</sup> Rozhovor, s. 25, řádek 717-718.

## 6.2.7 Hagioterapeutické dveře k Dasein

Tím, že se klientka v hagioterapii propracovala k odstřiženým emocím, docílila mnohého pozitivního pro svůj život. Pocity naštvání pomohly zamezit nerovným partnerským vztahům, dokázala se ubránit svému záchranářskému syndromu. Její bytí se stalo celistvějším a plnějším. Emoční doplnění ovšem vyneslo na povrch i určité nepříjemnosti. Na jednom biblickém příběhu si uvědomila, že neustále cítí bolest z traumatických zážitků z dětství a na ně navazující současné zranění ze vztahovosti s doposud žijící matkou. *„Moje matka mi nikdy neřekne, jak to bylo doopravdy. A tam je to o neuzavřenosti té věci a v tom příběhu, když do toho jdu poctivě, mě to vždycky dostane.“*<sup>94</sup> Tuto záležitost hagioterapie zdánlivě nedokázala vyřešit. Paradoxně nevyřešení je řešením správným. A to z těchto důvodů. Zaprvé se nejedná o věc ležící zcela v moci a vůli naší klientky, protože hlavním aktérem je psychické fungování její matky. Za druhé, kdyby se klientka zbavovala pocitů bolesti, tak by se opět odstříhávala od emocí. *„Nemohla bych to autenticky mít, to nejde, když už to jako otevřeš, tak ty dveře, i když zavřeš, tak už o nich víš.“*<sup>95</sup>

Dveře k plnému autentickému bytí klientky byly hagioterapií otevřeny a ona sama to komentuje slovy: *„Dokavad' jsem si toho nebyla nějak vědoma, tak to šlo, ale teď už to nejde. Ale tak to prostě nesu a je to tak.“*<sup>96</sup> Uzdravení klientky se zkrátka projevuje tím, že k určitému typu situace pociťuje adekvátní emoce. Pokud je něco příjemného, tak radost, pokud zraňujícího, pak bolest. Dveře k plnohodnotnému klientčinu dasein, které umí nést i tíhu neuzavřených bolestivých situací, otevřela hagioterapie probuzením emocí a reflexí těchto emocí na podkladu biblického příběhu. Odtud další pod-faktor s názvem *„Hagioterapeutické dveře k dasein“*

## 6.2.8 Reflexe bažení a závislosti

Hagioterapie dle klientky pomáhá prozkoumávat bažení. Vybízí k tomu řada biblických příběhu. Například *„David chtěl hrozně Baat-šebu, Baat-šeba nechtěla být strašně*

---

<sup>94</sup> Rozhovor, s. 25, řádek 726-727.

<sup>95</sup> Rozhovor, s. 25, řádek 735-736.

<sup>96</sup> Rozhovor, s. 25, řádek 738-739.

s Urijášem podle mě, atd. Urijáš chtěl být strašně se svými vojáky. Všichni tam bažili, když se na to podíváš tímhle úhlem pohledu.“<sup>97</sup> Bible je o „lidech a součástí lidské existence to bažení je. Tam jde o míru samozřejmě. Všichni bažíme. Ale ne v tom patologickém smyslu.“<sup>98</sup> Zkoumání bažení jde naproti i terapeut. Staví zrcadlo bažení rázně před své klienty a to opět za pomoci adekvátních částí biblického textu. „Ukazuje ti v tom zrcadle, hele, a v čem to si ty? Co tam vidíš? V čem jsi to ty? A když ten závislý klient tohle moc nevidí, tak terapeut řekne „On bažil. A po čem bažíš ty? Co je tvoje... co tě stahuje ke dnu?“<sup>99</sup>

Tuto hagioterapeutickou práci vedoucí k reflexi bažení a závislosti uchopuji do pod-faktoru „Reflexe bažen a závislosti.“

## 6.2.9 Transformace patologického vzorce a hranice

Ve výzkumném rozhovoru klientka často hovoří o svých dřívějších vztahových vzorcích. „že jsem měla tendenci ty muže zachraňovat. Takže čím depresivnější chlap, tím lepší...“<sup>100</sup> Její záchranářský syndrom se projevoval i na hagioterapeutických skupinách. Měla tendence tahat závislé pacientky, jak sama klientka metaforicky popisuje: „z bláta hlava nehlava ať chce nebo nechce.“<sup>101</sup>

Jakmile si ovšem za pomoci hagioterapie a sebezkušenostního výcviku původ a příčinu „záchranářského syndromu“ uvědomila, mohla začít tento vzorec dávkovat přiměřenou a správnou měrou. „Správnou měrou, že je nervu z bláta hlava nehlava.“<sup>102</sup> Šlo tedy i o uvědomění vlastních hranic a respektování hranic u ostatních. Byla to postupná „kultivace potřeby pomáhat.“<sup>103</sup>

Klientčina hagioterapeutická transformace patologického vztahového vzorce do přiměřené formy, díky níž mohla ostatním klientkám na skupině pomáhat, je základem dalšího pod-faktoru s názvem „Transformace patologického vzorce a hranice“

---

<sup>97</sup> Rozhovor, s. 30, řádek 902-904.

<sup>98</sup> Rozhovor, s. 30, řádek 899-900.

<sup>99</sup> Rozhovor, s. 31, řádek 907-910.

<sup>100</sup> Rozhovor, s. 28, řádek 822-823.

<sup>101</sup> Rozhovor, s. 33, řádek 978.

<sup>102</sup> Rozhovor, s. 34, řádek 1007.

<sup>103</sup> Rozhovor, s. 34, řádek 1005.

## 6.2.10 Poznání vlastní užitečnosti

Na hagioterapeutických skupinách je možné dojít k poznání, jak jste prospěšným členem nebo členkou. Klientka si uvědomila, že umí s ostatními „být a i jim něco dát, že je třeba vyprovokují, aby se na sebe nějak podívaly a o ten svůj život hrály, aby tam jenom naseděly.“<sup>104</sup> Toto uvědomění uchopuji do pod-faktoru „Poznání vlastní užitečnosti“

## 6.3.11 Čím ubližuji

Droga je pro závislého obvykle „dobro“ nejvyšší, proto pro ni podstupuje prakticky jakékoliv oběti. Dává na oltář návykové látky, například vlastní zdraví, rodinné vztahy, trestní bezúhonnost, dokonce i své tělo, když provozuje prostituci. Není výjimkou, že si zlo, které vytváří, vědomě nepřipouští. „*To je docela zajímavé, že hodně těch závislých klientů to neví, že ubližují svému okolí.*“<sup>105</sup> Vnitřní logika závislého je totiž obvykle tato. Droga mi přináší tak mocnou slast, tak mocné dobro, jak by na ní mohlo být něco špatného? Již mnohokrát jsem byl na skupině svědkem situace, kdy se terapeut odrazil od nějaké ubližující biblické postavy a zeptal se: „*A čím ubližujete vy?*“ a po chvíli kdy klienti upřímně pátrali ve svém svědomí, prohlásili: „*My? Nikdy jsme ničím nikomu neublížili!*“. Prokop Remeš se ovšem nenechává tak snadno odbýt a kontruje: „*A když jste ničili své zdraví, neublížovali jste tím třeba rodičům? A co když jste kvůli droze lhali a kradli?*“

Tento druh drsné otázkové medicíny bývá povětšinou úspěšný. Klienti jsou terapeutem vedeni k probouzení svědomí z osidel závislosti. „*Aby to ty lidi uviděli, aby uviděli, že třeba ubližují ostatním.*“<sup>106</sup>

Nejspíše i naše klientka si při těchto otázkách terapeuta uvědomila svou verzi ubližování ostatním. Proto další pod-faktor s názvem „Čím ubližuji“.

---

<sup>104</sup> Rozhovor, s. 33, řádek 1001-1003.

<sup>105</sup> Rozhovor, s. 31, řádek 917-918.

<sup>106</sup> Rozhovor, s. 31, řádek 916-917.

## 6.2.12 Kulturní identita

Klientka ve výzkumném rozhovoru o používání bible pro hagioterapeutické účely říká: „*Já to vnímám tak, ..., že se čte bible, protože to je kniha velmi stará, na které stojí tahle kultura a zároveň, že tam je k tomu hagio důležité, že tam ten bůh je a že je důležité, že tam je vůbec, ale samozřejmě protože žijeme tady, tak je to pro nás lepší a srozumitelnější, než kdyby to byl třeba Korán. Prostě, i když nejsme věřící, tak jsme odsud, takže je to pro nás srozumitelnější*“<sup>107</sup>. Pro uchycení dalšího pod-faktoru je užitečné z těchto klientčiných souvětí zdůraznit dva momenty. Za první moment hovořící o bibli jako o základu naší evropské kultury a za druhé část popisující větší srozumitelnost bible pro čtenáře západní zeměpisné lokace.

Díky této skutečnosti se mohou klientům prostřednictvím terapeutické práce s biblickými texty vyjevit křesťanské kořeny současného západoevropského myšlení, tedy jeden ze základních pilířů naší kulturní identity. Na tento fakt upozorňuje rovněž terapeut v úvodu každé hagioterapeutické skupiny.

Pro klientčin faktor „*Sebe-poznání*“ to znamená, že lze registrovat jeho další pramen a to v pod-faktoru „*Kulturní identita*“.

## 6.2.13 Souhrn faktoru „*Sebepoznání*“ a jeho pod-faktorů

Z výzkumného rozhovoru s klientkou výzkumníkovi vyvstal hagioterapeutický faktor „*Sebepoznání*“. Tento faktor sytí devět pod-faktorů. První pod-faktor „*Osobnostní sebereflexe*“, druhý pod-faktor „*Provokace a tlak*“, třetí pod-faktor „*Zrcadlo v otevřeném okně*“, čtvrtý pod-faktor „*Poznání invariantu psychického fungování*“, pátý pod-faktor „*Aktuální životní pozice*“, šestý pod-faktor „*Reflexe terapeutických změn*“, sedmý pod-faktor „*Hagioterapeutické dveře k Dasain*“, osmý pod-faktor „*Reflexe bažení a závislosti*“, devátý pod-faktor „*Transformace patologického vzorce a hranice*“, desátý pod-faktor „*Poznání vlastní užitečnosti*“, jedenáctý pod-faktor „*Čím ubližuji*“ a dvanáctý pod-faktor „*Kulturní identita*“.

---

<sup>107</sup> Rozhovor, s. 13, řádek 354 – 358.

## 6.3 Interpersonalita

Hagioterapie poskytuje dostatek příležitostí k prozkoumání klientčina interpersonálního nastavení. Zrcadlem interpersonality může být biblický příběh barvitě popisující vztahy mezi svými postavami, dynamika a konfrontační činnost hagioterapeutické skupiny, ale i působení terapeuta. „*Terapeut se například pacienta explicitně ptá: Co doufáš, že se stane v této situaci? Co bys potřeboval od této osoby? Co očekáváš, že se stane?*“<sup>108</sup>

### 6.3.1 Vztahová realita

Pro vymezení dalšího účinného pod-faktoru sáhnu pro klientčiny výroky, které již byly v této diplomové práci jednou zužitkovány. Tentokrát je ovšem třeba širších souvislostí. V kapitole „*Otvírání emocí*“, klientka popisuje, že díky bezpečné emoční projekci do biblické postavy mohla následně reflektovat, komu příslušná emoce naštvání primárně patřila. „*No a mě najednou ano, vždyť to je moje matka, vždycky když měla depresivní nebo schizoidní ataku, tak si prostě lehla do postele a čučela do zdi a já jsem byla malé dítě, ..., i když jsem věděla, že je nemocná, ale prostě jsem to nějakým způsobem pociťovala a to, že ty emoce vůči tomuhle i s tohohle období, prostě já nemám vzpomínku, když měla první ataku, že bych něco cítila*“<sup>109</sup>. V závěru klientčiny výpovědi je popisován pozoruhodný obranný mechanismus malého dítěte vystaveného traumatické vztahové události. Dítě v situaci matčiny depresivní ataky pociťuje ambivalentní emoce. Na jedné straně svou matku miluje a na druhé má na ni vztek. Aby si zachovalo svou lásku a aby neobtěžovalo a ještě více nezatížilo svou nemocnou matku, potlačuje emoce vzteku a chová se zodpovědně, statečně a „*rozumě*“. Odstíhuje také prožívání strachu a úzkosti, emocí vycházejících z vystavení nezvládnutelné situaci. Tyto typy událostí často hrají „*významnou roli v patogenezi neuróz a některých psychosomatických poruch, kdy nastane na základě úzkosti potlačení či vytěsnění těchto hnutí nebo dokonce vytěsnění úzkosti, na jejímž místě vzniknou symptomy*“<sup>110</sup>.

---

<sup>108</sup> KASLOW, F.W. *Comprehensive Handbook of psychotherapy*. Psychodynamic object relation. New York: John Wiley, 2002, s. 187.

<sup>109</sup> Rozhovor, s. 6, řádek 107 – 111.

<sup>110</sup> PONĚŠICKÝ, Jan. *Neurózy, psychosomatická onemocnění a psychoterapie*. Praha: Triton, 2004, s. 62.



Tento vzorec se klientce fixuje a přenáší až do dospělosti. „Žila převážně v tom rozumu a ty emoce jsem více méně nepřipouštěla“<sup>111</sup>. Graduje ve vztahu s partnerem, kdy při péči o něj potlačovala své emoce.

Klientka si v hagioterapii přišla na to, že to „byl to takový závislý vztah“<sup>112</sup> a šel „proti tomu co cítím a to vlastně nechci“<sup>113</sup>. Akt tohoto uvědomění předcházely hagioterapeutické pod-faktory „Nastartování prožívání emocí“, „Bezpečné uvolnění a prožití zakázaných emocí“, „Emoční explorace“, „Emoční hodnocení“, „Jedinečnost emočního nastavení“. Svě zařídil také hagioterapeut, který se klientky často dotazoval na to, jak reflektované emoce souvisí s jejími životními zkušenostmi.

Získáváme tak složený terapeutický pod-faktor, jenž je sycen ze zdrojů mnoha dalších pod-faktorů. Tyto pod-faktory na straně klientky vyvolaly příslušnou souhru vnitřních zážitků do bodu, kde si mohla uvědomit příčiny vzniku svého interpersonálního nastavení a také jak vzorec tohoto nastavení přenášela na další vztahy. Klientka vlastně učinila náhled do pravé reality jejích vztahů. Aby byla schopna patologický vztah opustit, musela si nejprve potvrdit známou koučingovou pravdu, že „Věci, které si uvědomujeme, máme do jisté míry pod kontrolou a můžeme si volit. Pokud si něco neuvědomujeme, působí to na nás, aniž bychom o tom věděli a kontrolovali toto působení“<sup>114</sup>. Z uvedeného vyvstává pod-faktor, který zastřešuji názvem „Vztahová realita“.

### 6.3.2 Korektivní vztahová zkušenost

Z patologického vzorce a klientčiny výroků se ukazuje, že jednala ve prospěch nejbližších způsobem, který jí emočně ubližoval. Když měla matka depresivní ataku, nemohla se zajímat o to, co její dceru trápí. Rovněž klientčin partner, zahlcený problémy se zdravím a s živením pěti dětí vzešlých z předchozího vztahu, nebyl schopen opětovat emocionální péči.

Zcela opačnou zkušenost klientka učinila v hagioterapii. Zde je na denním pořádku, že se terapeut zajímá a „ptá na to, co při té imaginaci cítíš, jaké máš emoce, že cítíš zlost nebo

---

<sup>111</sup> Rozhovor, s. 4, řádek 43.

<sup>112</sup> Rozhovor, s. 4, řádek 58-59.

<sup>113</sup> Rozhovor, s. 4, řádek 56-57.

<sup>114</sup> WHITEMORE, John. *Koučování*. Praha: Management Press, 2013, s. 80.

to znamená, že se člověk v tu chvíli zastaví a zamyslí se nad tím, co cítí<sup>115</sup>. Klientce se tak dostalo korektivní vztahové zkušenosti. Zažila si, že některé muže zajímají její pocity i jejich důvody. Vztahová zkušenost s terapeutem nezůstala osamocena, na pomoc přišel i další muž. Byl to biblický král David. „Pro mne v tomhle tom směru byla asi nejúžasnější zkušenost s příběhem o Davidovi a Baat-šebě, protože tam to mám tak, že Davida velmi obdivuji, zatímco většinou ho odsuzují, protože nechal zabít Urijáše, ale pro mě to je osobní zkušenost s muži, pro mě to je chlap, který s ženou přišel do problému a tak si ten problém s ní taky vylízal a nenechal ji v tom samotnou“<sup>116</sup>.

Další korektivní emoční zkušenost přišla od hagioterapeutické skupiny. Jde o zážitek, ve kterém hrají hlavní roli ženy. Dámská skupina pod vedením MUDr. Remeše se nebojí vyjadřovat a konfrontovat emoce. V atmosféře skupiny visí ve vzduchu nepsané pravidlo, že vyjadřovat emoce se smí, ba že se to dokonce pozitivně kvituje.

Na závěr této kapitoly je tedy vše připraveno k tomu, abychom pouze ukotvili korektivní působení hagioterapie, do pod-faktoru „Korektivní vztahová zkušenost“.

### 6.3.3 Explorace vztahu k rodičům

V této pod-kapitole se metodologicky potvrzuje zásada fenomenologické teorie v tom směru, že změní-li se nastavení noese, změní se i uchopení a význam noematu, aniž by se ovšem změnil obsah tohoto noematu. „Abychom tyto rozdíly dokázali přesně rozlišit, budeme muset v každém noematu oddělit alespoň dvě vrstvy: tu která umožňuje, aby noema bylo uchopeno „různým způsobem“, tj. např. ve vjemu, vzpomínce, fantazii apod. (Husserl ji označuje jako „tematický charakter), a vrstvu, která naopak umožňuje, aby nějaký moment noematu v různých způsobech svého uchopení procházel jako stále stejný odkaz na tutéž věc“<sup>117</sup>. Tato druhá vrstva je nazývána noematickým jádrem či předmětným smyslem.

To pro naše výzkumy hagioterapie prakticky znamená, že nasadí-li se na již v této práci použitý výrok klientky výzkumníkův odlišný úhel pohledu, vytěží se z něj zcela nový účinný faktor hagioterapie, aniž by se při tom změnila sama zdrojová klientčina věta.

Když se podíváme na větu „Největší objev pro mě byl, když na tom prvním semináři se četlo setkání Máří Magdalény u prázdného hrobu Ježíše a ... ve mně to vyvolalo představu

---

<sup>115</sup> Rozhovor, s. 5, řádek 74-75.

<sup>116</sup> Rozhovor, s. 7, řádek 155-160.

<sup>117</sup> BLECHA, Ivan. *Proměny fenomenologie*. Praha: Triton, 2007, s. 108.

*setkání s mým zemřelým tátou, a protože jsem nějakým způsobem refletovala, že ty emoce a pocity co mám, jsou velmi silné*<sup>118</sup> v perspektivě tázání po charakteristice vztahů klientky k jejím rodičům, lze uskutečnit interpretaci, že když se prostřednictvím biblického příběhu klientce vyjevil zemřelý táta, vyjevila se jí současně i paleta emocí a zážitků s otcem spojených. Stejně tak se klientce vyjevily vztahové zážitky s matkou, když zkoumala příběh Lazara vstávajícího z hrobu. V podobném směru zkoumání klientku postrčila hagioterapeutická skupina, když konfrontovala příčiny klientčinych emocí náležejících vztahům s příčinami svými.

Z těchto důvodů se vynořuje další pod-terapeutický pod-faktor s názvem „*Explorace vztahu k rodičům*“.

### **6.3.4 Explorace vyhovujících vztahů**

Klientka si během docházení na hagioterapii uvědomila, že „*setkávání se s tím okruhem lidí, kteří se okolo té hagioterapie pohybují je příjemné*“<sup>119</sup>, a že se jí lépe „*mluví s těmi věřícími, protože ... tam jsme na jedné vlně a hůř se mi mluví s těmi nevěřícími, tedy některými*“<sup>120</sup>. Reflexe příjemných a nepříjemných emocí při setkávání s lidmi na hagioterapii i mimo ni se stala kritériem v procesu výběru přátel. Zvýraznit toto kritérium pomohla hagioterapie faktory „*Otvírání emocí*“ a „*Sebe-poznání*“. Bez nich by klientka stěžila, nebo jen velmi pracně, mohla reflektovat, že se cítí dobře ve vztahu s lidmi z hagioterapie a některými věřícími.

Hagioterapie klientce za účelem zkoumání vyhovujících vztahů poskytla příslušné účinné faktory a hagioterapeutickou skupinu a společenství. Tuto kombinaci spatřuji jako další pod-terapeutický faktor s názvem „*Explorace vyhovujících vztahů*“.

### **6.3.5 Trans-generační vztahové vzorce**

Klientka si v hagioterapeutickém procesu uvědomila, jak její patologický vztah s matkou ovlivnil způsob navazování jejích partnerských vztahů. Díky uchopení tohoto

---

<sup>118</sup> Rozhovor, s. 3, řádek 24-26

<sup>119</sup> Rozhovor, s. 13, řádek 328- 329.

<sup>120</sup> Rozhovor, s. 19, řádek 525-526.

vzorci na sobě rovněž pochopila, že svůj způsob vztahovosti předala své dceři. Hagioterapie tak pomohla otevřít cestu k pochopení trans-generačních vztahových vzorců. Odtud pod-faktor „*Trans-generační vztahové vzorce*“

### 6.3.6 Respekt k druhému

V hagioterapeutické skupině se dá osvojit i následující postoj. „*Zdálo se mi, že některé holky pláčají, že to nemá hlavu ani patu. Když jsem tam přišla po třetí, pochopila jsem, že to co říkali z jejich pohledu hlavu a patu sakra mělo. Je to o respektu ke klientovi, když se ti zdá, že jeho závislost, choroba, jsou chaotické, tak ale jeho chaotické myšlení má hluboký jeho význam.*“<sup>121</sup> Tato zkušenost klientku naučila mít ve vztahu k ostatním klientům a lidem všeobecně hluboký respekt. Tento respekt je vyjádřením úcty k jejich vnitřnímu světu a postojem odsuzujícím pohodlné škatulkování do diagnóz, které často činíme pro získání pocitu větší kontroly nad zúzkostňující a chaotickou interpersonální situací. Možno tak hagioterapii připsat další pod-faktor s názvem „*Respekt k druhému*“

### 6.3.7 Sociálně-osobnostní dovednosti

Ve vztahové dynamice hagioterapeutické skupiny se klientka naučila mnohým sociálně-osobnostním dovednostem:

přijímat a vést názorovou a emoční konfrontaci: „*No samozřejmě tam ten moment, že ten svůj pohled a ty svoje emoce konfrontuješ s pohledem těch ostatních*“<sup>122</sup>,

sdělovat a sdílet své intimní vztahové záležitosti a důvěřovat ostatním: „*Davidu velmi obdivuji, zatímco většinou ho odsuzují, protože nechal zabít Urijáše, ale pro mě to je osobní zkušenost s muži.*“<sup>123</sup>,

postavit se pevně sama za sebe proti názoru terapeuta: „*Ale ted' si říkáš, no dobře, ale nemá on pravdu? No nemá, protože...*“<sup>124</sup>,

---

<sup>121</sup> Rozhovor, s. 34, řádek 1013-1018.

<sup>122</sup> Rozhovor, s. 7, řádek 137-138.

<sup>123</sup> Rozhovor, s. 7, řádek 157-158.

<sup>124</sup> Rozhovor, s. 9, řádek 217-221.

unést tlak a provokaci a umět se z ní poučit: „*Ano, ano. Nějaká míra, jde o tu provokaci k tomu znejistit jisté. A samozřejmě tolerance a je to provokace proto, aby si mohl dojít k sobě.*“<sup>125</sup>

umění naslouchat ostatním: „*Úhly pohledu jsou různé a vědomí toho, že musím poslouchat, co mi říká druhý, jinak se to nedovím.*“<sup>126</sup>

vnímání a pochopení toho, v čem jsou ostatní jiní a v čem jsme naopak všichni stejní: „*No určitě tam přinesla tenhle ten moment, ..., že máš kolem sebe ostatní lidi, jsi zároveň jedna z nich a teď si každou chvíli uvědomuješ, čím jsi vlastně jiná než oni. Máš závislosti, které tolik nebrání v životě a nemáš je možná tolik rozvinuté, jinak vůbec ničím.*“<sup>127</sup>

rozumění a empatii: „*Rozumím víc hnutí těch lidí, vím, proč to chtějí a dělají.*“<sup>128</sup>

dovednost unést frustraci: „*Ta skupina má totiž velkou dynamiku, stane se, že například nenechá člověka domyslet a dokončit své myšlenky, nebo to ne zcela dobře pochopí... což tedy, vím to dobře... může docela způsobit slušnou frustraci...*“<sup>129</sup>

najít si vyhovující přátele „*Tak mě setkávání se s tím okruhem lidí, kteří se okolo té hagioterapie pohybují je příjemné, protože mi to nějakým způsobem i tuhle oblast naplňuje společenstvím.*“<sup>130</sup>

vydržet v zraňujícím prostředí, psychicky se otužit „*Já jsem měla problém chodit na ženské skupiny, protože jsem si do toho hodně promítala svou ... post-adolescentní dceru, která byla taková hodně živá a já jsem tam jednu dobu vůbec nedokázala chodit, protože mě ty osudy zvláště těch mladých holek, zvláště matek, úplně uzemňovaly, a teď teda to poznání, že s nimi umím být.*“<sup>131</sup>

Hagioterapeutická skupina a hagioterapeut vytvořili prostředí, ve kterém si klientka mohla zkoušet sociální interakce, a ve kterém se naučila pestré směsici sociálních dovedností. Proto navrhuji pod-faktor s názvem „*Sociální dovednosti*“.

---

<sup>125</sup> Rozhovor, s. 22, řádek 626-627.

<sup>126</sup> Rozhovor, s. 24, řádek 674-675.

<sup>127</sup> Rozhovor, s. 33, řádek 984-986.

<sup>128</sup> Rozhovor, s. 32, řádek 954.

<sup>129</sup> Rozhovor, s. 32, řádek 862-865.

<sup>130</sup> Rozhovor, s. 13, řádek 328-330.

<sup>131</sup> Rozhovor, s. 33, řádek 998-1002.

### 6.3.8 Profesní interpersonální dovednosti

Další pod-faktor má dvě dimenze.

Hagioterapie naučila klientku terapeutické dovednosti a tím přispěla k odhalení nových možností profesního a pracovního uplatnění. *„Začala jsem tam chodit ze zájmu a studijně, ale teď když končím výcvik, tak najednou mám tu ambici to dodělat celé. S kolegy jsme chodili na výklad snů, pak jsme si založili skupinku, kde jsme si ty sny vykládaly a teď bychom to chtěli i otevřít pro veřejnost.“<sup>132</sup>*

Hagioterapeutický rozvoj osobnosti pomáhá klientce i v její současné profesi. *„A pak já jsem šéfká, to znamená, že s lidmi pracuji a pracuji s ne s úplně standardními lidmi, protože to je obor, kde se nevydělávají peníze a je to, zvláště v té odborné oblasti, úzce zaměřené a je to takové... lidi zde jsou jako všude různý, ale tady jsou ještě různější. Tak mě to pomáhá i v téhle oblasti.“<sup>133</sup>*

Konkrétní příklad z její profese je možné uvést tento: *„No prostě chápu, že ten jeho pohled byl takový a to že mě neposlouchal, no vždyť si tak často navzájem nerozumíme, tak si to vysvětlíme a on to udělá lépe. Jenomže zároveň vím, že on tím pokazil práci jiným lidem a já zas nemůžu v tom ty jiné lidi nechat, takže já musím tomuhle člověku vynadat... tak mu vynadám, ale no... takže to je právě o tom sebe-rozvoji.“<sup>134</sup>* Kdyby hagioterapie neotevřela klientce emoce, nenaučila jí dovednostem emoce vyjádřit a nepůsobila by dalšími v této práci zmíněnými faktory, nebylo by popisovaného profesního zvažování a interpersonálního činu vůbec možno. Odtud tedy vyvstává další pod-faktor *„Profesní interpersonální dovednosti.“*

### 6.3.9 Terapeutický vztah

Klientka se do hagioterapie dostala v důsledku partnerské krize. *„To bylo dané tou krizí, a protože mi na tom semináři bylo dobře, tak jsem pak přišla na další seminář ..., prostě když byl volný, asi za pár měsíců no a tam Prokop nabízel účastnit se kurzů, těch středečních, tak jsem se přihlásila. No a pak jsem se přihlásila na další kurzy a pak jsem*

---

<sup>132</sup> Rozhovor, s. 32, řádek 940-943

<sup>133</sup> Rozhovor, s. 32, řádek 944-948.

<sup>134</sup> Rozhovor, s. 32, řádek 967-971.

šla na další seminář, no a pak jsem začala chodit na ostré, no a tak takhle jsem se k tomu dostala. A vtáhlo mě to“<sup>135</sup>. Pojmeme chodit na „ostré“ myslela klientka účast v hagioterapeutických skupinách závislých na psychoaktivních látkách.

Na klientčině komplikované cestě k hagioterapii je patrné, že se klientce nejprve zalíbily semináře a to, jak je MUDr. Prokop Remeš vedl. Tím, že následně dobrovolně zapojila do skupiny, vyjádřila hagioterapeutovi důvěru. Tu si podržela i přesto, že je terapeutův léčebný styl často tlakový a provokativní: „*Ano a Prokop umí být agresivní a násilnický, o tom víme*“<sup>136</sup>.

Klientka se nebojí odpovídat na otázky po emocích, životních zkušenostech, hodnotách, Bohu a víře. Nechává se terapeutem vést do léčebného procesu. Pokud by u klientky absentoval pozitivní vztah s terapeutem, pravděpodobně by nikdy hagioterapii nepodstoupila.

Aby tedy vůbec mohlo dojít k působení klientčiných účinných faktorů, muselo všemu předcházet navázání terapeutického vztahu. Proto zachycuji tento důležitý bod v klientčině životě do pod-faktoru „*Terapeutický vztah*“.

### **6.3.10 Souhrn faktoru „Interpersonalita“ a jeho pod-faktorů**

Faktor „*Interpersonality*“ sytí tyto pod-faktory. Pod-faktor první „*Vztahová realita*“, pod-faktor druhý „*Korektivní vztahová zkušenost*“, pod-faktor třetí „*Explorace vztahu k rodičům*“, pod-faktor čtvrtý „*Explorace vyhovujících vztahů*“, pod-faktor pátý „*Trans-generační vztahové vzorce*“ pod-faktor šestý „*Respekt k druhému*“, pod-faktor sedmý „*Sociálně-osobnostní dovednosti*“, pod-faktor osmý „*Profesní dovednosti při práci s lidmi*“ a pod-faktor devátý „*Terapeutický vztah*“.

## **6.4 Hodnoty**

Faktor „*Hodnotový systém*“ pokládá klientka za specifikum hagioterapie. „*Já si nemyslím, že to je hagioterapie ..., protože se čte bible. Já si myslím, že hagioterapie je to,*

---

<sup>135</sup> Rozhovor, s. 3, řádek 14-19.

<sup>136</sup> Rozhovor, s. 21, řádek 610.

*protože se směřuje k tomu duchovnu a k těm hodnotám*<sup>137</sup>. Ačkoliv klientka směřování hagioterapie k duchovnu a k hodnotám přičítá nejprve na vrub terapeuta, „*Je to díky tomu, že to tak Prokop vymyslel*“<sup>138</sup> a že jasné morální rozhodnutí po svých klientech vyžaduje, na jiných místech rozhovoru přiznává zásluhu i biblickému textu.

Biblické příběhy jsou totiž často nositeli morálního ponaučení nebo k jeho hledání nepřímo i přímo vyzývají. Osudy jeho postav jsou vpleteny v síť dobra a zla. Někdy se snaží na úkor druhých dosáhnout vlastního prospěchu, jindy zase nesobecky všeobecné spravedlnosti. Tato provokativní morální dimenze přivádí k zamýšlení nad východisky a nastavením hodnotového systému osobního. Klientka přítomnost morálního potenciálu bible v hagioterapii pozitivně kvituje. „*No, no, taky bych to tam asi hůř viděla, a kdyby to já nevím, ... byly třeba Rychlý šípy, ..., tak by se na tom taky dalo něco řešit, ale tenhle rozměr to nemá.*“<sup>139</sup>.

#### **6.4.1 Iniciace hodnotové explorační**

V kapitole o faktoru „*Otvírání emocí*“ byla odhalena terapeutická schopnost biblického textu v nacházení cesty k odstřiženým emocím a k emoční autenticitě. Tento sebe-poznávající potenciál je nyní možné doplnit o nový rozměr. Biblický příběh kromě zjasnění kontur klientčiny emoční složky nastartoval i zkoumání rozměru hodnotového. Tato iniciace vedla u klientky k „*zjasnění hodnotového systému nebo základu*“<sup>140</sup>. Proces zjasnění se započal realizovat v konfrontaci klientčina morálního nastavení s hodnotovým nastavením biblických postav a následným přemýšlením nad možnostmi a důsledky těchto systémů. „*No alternativami, prostě zjasnění hodnotového základu, včetně třeba odpovědnosti, protože to souvisí s tím, ..., že se rozhodneš a jak se rozhodneš*“<sup>141</sup>.

Z výše uvedeného zachycují první pod-faktor „*Hodnotového systému*“, totiž pod-faktor stojící na morálním potenciálu biblického příběhu, který u klientky inicioval zkoumání hodnotového systému. Název pod-faktoru je „*Iniciace hodnotové explorační*“

---

<sup>137</sup> Rozhovor, s. 16, řádek 449-455.

<sup>138</sup> Rozhovor, s. 16, řádek 446.

<sup>139</sup> Rozhovor, s. 16, řádek 426-428.

<sup>140</sup> Rozhovor, s. 18, řádek 493.

<sup>141</sup> Rozhovor, s. 18, řádek 490-491.



## 6.4.2 Explorace hodnotového systému

V úvodu šesté kapitoly byl prezentován výrok klientky, že hagioterapie směřuje k duchovnu a k hodnotám, protože „*to tak Prokop vymyslel*“<sup>142</sup>. Dlužno k tomuto výroku doplnit, že MUDr. Remeš je otcem hagioterapie v psychiatrické nemocnici v Bohnicích a jejím průkopníkem v českých zemích. Využil morální potenciál bible k formě psychoterapie, která se na rozdíl od většiny dalších forem terapií nebojí otevřeně pracovat s hodnotovým systémem a filosofií. Naše klientka, která kromě hagioterapie má zkušenost s daseinanalýzou, k tomu říká. V hagioterapii je „*hodnotový systém vnímaný jako pozitivní. To ta daseinanalýza nemá, protože ta má pocit, že veškerá morálka je oktrojovaná. Ale já to vnímám ..., že dobro a zlo existuje a od toho už se všechno odvíjí*“<sup>143</sup>.

Hagioterapeut Prokop Remeš neváhá k léčbě klientů morálního potenciálu biblických textů využít. Činí tak prostřednictvím iniciativy, kdy své klienty neodbytně vyzývá k celkovému zhodnocení konkrétní biblické postavy. Je ta postava pozitivní, nebo negativní? Nebo hraje ďáblovu advokáta a hájí jednání postav, která skupina odsuzuje. K čemuž přikládá i patřičné argumenty. „*Tak tě občas donutí mít k němu odpor, ale je to buď potom o tom aha efektu, že má pravdu, anebo je to o tom, no tak to teda ne, to se zbláznil. Ale teď si říkáš, no dobře, ale nemá on pravdu? No nemá, protože...*“<sup>144</sup>. Remešovu burcující techniku či provokativní dovednost přispívající klientčině práci na prohlubování reflexe hodnotového systému uchopuji do druhého pod-faktoru ve faktoru „*Hodnotový systém*“, totiž do pod-faktoru „*Explorace hodnotového systému*“.

## 6.4.3 Osobní hodnotový systém

K reflexi hodnotového systému přispěla svým dílem i hagioterapeutická skupina, především konfrontací odlišných hodnotových postojů k jednotlivým postavám biblických příběhů. Klientka dospěla k náhledu na strukturu svého hodnotového založení a k pochopení principů, které vedly k jeho konstituci.

---

<sup>142</sup> Rozhovor, s. 16, řádek 446.

<sup>143</sup> Rozhovor, s. 16, řádek 429-433.

<sup>144</sup> Rozhovor, s. 9, řádek 219-221.

Klientka ilustruje tento proces na příkladu skupinové práce s biblickým příběhem o králi Davidovi a Baat-šebě. Jádrem příběhu tkví v Davidově touze po manželce jeho válečníka Chetejce Urijáše. David stráví s Baat-šebou noc, když je Urijáš v bitvě. Baat-šeba otěhotní a David se chce z otcovství vyvléci. Zavolá tedy Urijáše zpět do města a doufá, že Urijáš stráví noc se svou ženou. K Davidově smůle se tak nestane. Sahá tedy k alternativnímu plánu. Pošle Urijáše do předních řad bitvy, kde je zabit. David si posléze bere Baat-šebu za ženu.

V očích skupiny se David zračí jako negativní postava, nikoliv však u naší klientky. *„Ano, ty vlastní kontury se tím víc zviditelní. Pro mě v tomhle směru byla asi nejúžasnější zkušenost s příběhem o Davidovi a Baat-šebě, protože tam to mám tak, že Davida velmi obdivuji, zatímco většinou ho odsuzují, protože nechal zabít Urijáše, ale pro mě to je osobní zkušenost s muži, pro mě to je chlap, který s ženou přišel do problému a tak si ten problém s ní taky vylízal a nenechal jí v tom samotnou“*<sup>145</sup>.

Hodnotovou konfrontační činnost skupiny vedoucí k tomu, že si klientka ujasnila kontury svého hodnotového systému, zkušenostní příčiny vedoucí k jeho ustavení a především přijala svou částečnou hodnotovou odlišnost od ostatních, uchopují do třetího pod-faktoru s názvem *„Osobní hodnotový systém“*.

#### **6.4.4 Sebe-hodnota**

Další pod-faktor *„Sebe-hodnota“* vyplynul z působení hagioterapeutické skupiny. *„Ještě ta skupina, ... ti pomáhá pochopit, že to je tvoje, že to bytí v té skupině je o té vlastní sebehodnotě, protože když tam jsi a každý to má jinak a vlastně ty zjistíš, že každý to má jinak, ale všechno je v zásadě v pořádku v tom smyslu, že to každý můžeme mít jinak, tak to je příjemné“*<sup>146</sup>. Klientčinu sebe-hodnotu posílilo zjištění, že je normální, když se v hagioterapeutické skupině vyskytují na tentýž podnět různé emoční reakce. Jinak řečeno, klientka pochopila, že odlišně nastavené prožívání nemusí být znakem patologie. Mohla tedy svou sebe-hodnotu ustanovit minimálně na úroveň ostatních členů skupiny.

---

<sup>145</sup> Rozhovor, s. 7, řádek 155-160.

<sup>146</sup> Rozhovor, s. 12, řádek 295-298.

## 6.4.5 Souhrn faktoru „Hodnotový systém“ a jeho pod-faktorů

Z výzkumného rozhovoru s klientkou vyvstal hagioterapeutický faktor „*Hodnotový systém*“. Tento faktor sytí tři pod-faktory. První pod-faktor „*Iniciace hodnotové explorace*“, druhý pod-faktor „*Hodnotová explorace*“, třetí pod-faktor „*Osobní hodnotový systém*“ a čtvrtý pod-faktor „*Sebe-hodnota*“

## 6.5 Transcendentální struktury

Klientka pohlíží na schopnost profilace hodnotového systému prostřednictvím hagioterapie ve dvou rovinách. Rovinu první jsem popsal především v předchozí podkapitole. Šlo o vyjasnění osobního hodnotového systému a pochopení příčin jeho vzniku. V rovině druhé klientka vychází ze svého osobního hodnotového systému a za jeho individuálními konturami hledá transcendentální hodnotový invariant. Tvrdí, že jako se v hagioterapii za pomoci biblického příběhu, terapeuta a skupiny daří zjasňovat hodnotový systém osobní, daří se rovněž s pomocí stejných pomocníků vyjasňovat i hodnotový základ daný a-priori.

Klientka vysvětluje: „*Protože na jednu stranu ti začne být jasnější, že některé věci jsou dobro, zlo, život, smrt*“<sup>147</sup>. „*Takže to vyprofilování, že o některých hodnotách pochybovat nemůžu*“<sup>148</sup>. V dalším pokračování rozhovoru se ukazuje, že klientka vnímá hledání a existenci všeobecně platných hodnot jako lidskou nezbytnost „*Ať už je to objektivní, nebo prostě jenom tím, že ten život bez toho by byl daleko těžší, to já nevím. Ale bez hodnotového systému fungovat nejde a lidé, kteří tvrdí, že jde, tak bez něho nefungují*“<sup>149</sup>. Odpovídá to tomu, co říká Prof. PhDr. Anna Hogenová, CSc., že každý z nás „*potřebuje, a to bytostně, spravedlnost, která je základem polis a všeho v ní*“<sup>150</sup>.

Náhledem na existenci hodnotového invariantu se klientka kloní k odmítnutí relativizujícího sofistického přístupu ke světu, v němž „*Člověk je mírou všech věcí, jsoucích, že jsou, a nejsoucích, že nejsou*“<sup>151</sup>. Nepřímo z výše uvedených výroků klientky

---

<sup>147</sup> Rozhovor, s. 18, řádek 495-496.

<sup>148</sup> Rozhovor, s. 17, řádek 458-459.

<sup>149</sup> Rozhovor, s. 17, řádek 459-461.

<sup>150</sup> HOGENOVÁ, Anna. *K věci samé*. Praha: Karolinum, 2012, s. 182.

<sup>151</sup> STÖRIG, H. J. *Malé dějiny filosofie*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2000, s. 111.

usuzují, že se pro ni stal invariantní hodnotový základ opěrným bodem smysluplného života a rámcem společenské soužití. Absence hodnotového rámce by totiž implikovala anarchii. „*Neexistuje-li žádná objektivní míra, která by umožnila rozhodnout, kdo má v určité otázce pravdu, půjde pak právě o to, komu je za pravdu dáno, tj., kdo umí své stanovisko nejjobratněji prosadit*“<sup>152</sup>. Nastane-li spor mezi dvěma občany a tvrdí-li oba, že jen jejich názor je ten správný, za pravdu je dáno pouze tomu, jenž zužitkuje svou převahu. Zdali má převaha podobu fyzické síly, společenského vlivu, úplatků, či jiných intrik, je lhostejno. Jak řekl Platónův Thrasymachos „*Já tvrdím, že spravedlivé není nic jiného, než co jest silnějšímu prospěšné*“<sup>153</sup>. Tím je z bezohledného, průbojného a silného učiněno ctnostné, ze soucitného a slabého špatné.

Život v takovém chaosu by pravděpodobně provázela značná úzkost. Kdokoliv by kohokoliv a kdykoliv mohl „*spravedlivě*“ okrást, protože zlodějské umění by bylo nejen dovoleno, ale dokonce oslavováno jako projev ctností nejvyšších. I v psychoterapii by bylo zneužívání a manipulace ze strany terapeuta na denním pořádku. Klienti by rozvíjeli destruktivní emoce a hledali způsoby, jak co nejefektivněji překračovat osobní hranice v mezilidských vztazích. Psychopatická nesoucitnost by se stala jedním z atributů normálnosti. O altruismu bychom se naopak dočítali v příručkách psychopatologie a v románech, jako o vlastnostech záporných hrdinů.

### 6.5.1 Hodnotový invariant

Hagioterapie tedy klientku dovedla k hodnotovému invariantu přitakávajícímu Platónovu a Sokratovu myšlení bojujícímu proti důsledkům relativizujícího pohledu na dobro a zlo. „*Když se lidé příliš rychle oháněli pojmem spravedlnosti, potichu se jich zeptal: Co je to? Co myslíte pod tím abstraktním slovem, kterým tak snadno řešíte problémy života a smrti?*“<sup>154</sup> Sokrates tvrdošíjně naléhal, podobně jako tomu činí hagioterapeut, aby diskusní skupinka projasnila obraz hodnotového invariantu.

Pro zachycení tohoto pod-terapeutického faktoru je důležitá skutečnost, že biblický text, terapeut a skupina pomáhají klientce v rozpoznávání objektivního hodnotového základu. Klientka v důsledku toho může odlišit svůj individuální hodnotový systém od hodnotového

---

<sup>152</sup> STÖRIG, H. J. *Malé dějiny filosofie*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2000, s. 110.

<sup>153</sup> PLATÓN. *Ústava*. 4. oprav.vyd. Přel. František NOVOTNÝ. Praha: Oikoymenh, 2003, s. 31.

<sup>154</sup> DURANT, Will. *Příběh filosofie*. Praha: Pragma, 2006, s. 6.

základu. Upřesněně - a obšírně řečeno - držení osobního hodnotového systému v konfrontaci s hodnotami příběhu i skupiny, za výzvy k hledání hodnotového invariantu od terapeuta, pomohlo klientce k nalézání hodnotových aspektů platných obecně a nutně. K absolutním hodnotám ovšem nikdy nelze dospět zcela. „*Dobro asi je, ale co je dobro, to musíš neustále hledat, protože ty jsi jenom člověk a nevíš to*“<sup>155</sup>.

Jak je vidět na konstituci prvního klientčina pod-faktoru ve faktoru „*Transcendentální struktury*“ se podílí tři dílčí vlivy. Příběh, skupina a terapeut. Pro přehlednost zvoleného zkoumání tyto vlivy a klientčino pátrání zahrnuji do názvu celého pod-faktoru, tedy pod „*Hodnotový invariant*“

## 6.5.2 Specifikace invariantu dobra

Ačkoliv klientka o hodnotovém invariantu mluví poměrně obecně, přece jen lze ve výzkumném rozhovoru vysledovat stopy jeho konkrétnější specifikace. „*Pak už chci dobro, chci život*“<sup>156</sup>. Zdá se, že klientka považuje jednání ve prospěch života za jeden z atributů invariantu dobra. „*Dobrem nebo zlem nazýváme to, co prospívá nebo překáží zachování našeho bytí, tzn. to, co zvětšuje nebo zmenšuje, podporuje nebo omezuje naši schopnost něco konat. Pokud tedy vnímáme, že nějaká věc v nás vyvolává radost nebo smutek, nazýváme ji dobrou nebo špatnou*“<sup>157</sup>. Na jiném místě ovšem jednoduchost a ladnost této definice komplikuje. „*Tady se někde babrat v tom dobro, zlo, ... vždyť vlastně smrt může být dobro, může, ale smrt je zlo.*“<sup>158</sup>. Tento výrok mohu interpretovat jen nepřímou, a to ze svých zkušeností z hagioterapeutických diskusí na podobná témata. V těchto diskusích se klienti občas dopracovávají k tomu, že smrt je částečným dobrem pouze v případech, kdy nemoc činí pacientův život nesnesitelným utrpením, a pokud se tento stav již nedá nijak zvrátit. Vše by se ale mohlo posuzovat i z jiné perspektivy. Vážná nemoc je oním útrpným zlem zapříčiňujícím smrt.

---

<sup>155</sup> Rozhovor, s. 22, řádek 640-641.

<sup>156</sup> Rozhovor, s. 22, řádek 635.

<sup>157</sup> SPINOZA, Baruch. *Etika*. Přel. Karel HUBKA. Praha: Dybbuk, 2004, s. 183.

<sup>158</sup> Rozhovor, s. 17, řádek 475-476.

### 6.5.3 Řád vyplývající dobra

Závislý pacient má obvykle invariant dobra důkladně popřený, aby nemusel přijmout morální odpovědnost za své činy. Bažení a závislosti prospívají relativizaci hodnot, kromě jejich jediné hodnoty absolutní, totiž návykové látky. Díky této vnitřní struktuře je pacient pro své okolí nedůvěryhodný a nespolehlivý. Zmítá se zdánlivě v chaosu a překračuje hranice druhých.

Naše klientka k této tématice říká: „*A jakmile chceš mít řád, musíš se k něčemu vztahovat. Prostě jsou pravidla, ... a ty z něčeho vycházejí*“<sup>159</sup>. Pravidla a řád vycházejí z obecného invariantu dobra a zla. Aby se tedy závislý klient mohl uchytit v normálním společenském životě „*tak je dobré, když ten řád vidí v realitě a ne jen ve své hlavě. Je dobré vědět, jestli dělám dobro nebo zlo a ne pro sebe, ale z nějakého vyššího důvodu. To je hodně důležitá věc...*“<sup>160</sup>.

Jelikož hagioterapie dle klientky pomáhá hledat invariant dobra, učí tím zároveň, prostřednictvím skupinové diskuse nad dobrem a zlem, nacházet i pravidla společenského řádu. Odtud tedy další pod-faktor s názvem „*Řád vyplývající z dobra*“.

### 6.5.4 Transcendentní složky osobnosti

Klientka si zřetelně uvědomuje, že hagioterapie je forma skupinové psychoterapie, která se „*tím transcendentnem zabývá*“<sup>161</sup> a která transcendentní prostor rozevívá ve svých pacientech. Příkladem může být klientčino hledání a nalézání hodnotového invariantu.

Někteří žáci filosofa a fenomenologa E. Husserla by v tento moment patrně přispěchali s tezí, že - je-li klientka schopna nahlížet transcendentní hodnotový invariant - musí být její vědomí rovněž schopno i jakéhosi transcendentálního procesu či postupu, kterým jsou ony objektivní struktury odhalovány. Rovněž by předpokládali specifickou složku klientčiny osobnosti, která dokáže spustit transcendentální akty a také podržet výtobytky transcendentálních obsahů.

---

<sup>159</sup> Rozhovor, s. 31, řádek 928-929.

<sup>160</sup> Rozhovor, s. 31, řádek 931-933.

<sup>161</sup> Rozhovor, s. 13, řádek 340.

V klientčině postupu od osobního individuálního hodnotového systému k hodnotovému invariantu by spatřovali podobnost s postupem Husserlovy eidetické variace. V této variaci jsou hned na počátku odstraněny vztahy k platným faktům a stojí v ní všechny možnosti i vnímaný příklad sám, rovněž zbavený všech faktuálních. V syntéze variant se posléze ukazují nezbytně nutné pevné body, rysy invariantu. Tyto rysy představují obecnou podstatu, kterou musí mít každý možný individuální příklad, aby náležel do určitého druhu věcí a ne jinam. Tento eidos je bytostnou formou. U naší klientky se jedná o eidos hodnotového základu.

Klientka s transcendentálními obsahy, akty a s „*transcendentálním Já*“ pracuje ve výzkumném rozhovoru intuitivně. Přesto se v něm tyto struktury nepřímou zrcadlí. Transcendentální obsahy jsou například ukryty za větou „*dobro a zlo existuje a od toho už se všechno odvíjí*“<sup>162</sup>. Rovněž v konstatování „*že některé věci jsou dobro, zlo, život, smrt*“<sup>163</sup>. Transcendentální proces se v klientce iniciuje konfrontací s hodnotami postav biblického příběhu, konfrontací s hodnotami ostatních členů skupiny a výzvou hagioterapeuta k identifikaci hodnotového invariantu.

„*Transcendentální Já*“ lze zase vyčíst z výroku „*Podle mého názoru člověk kromě fyzické a psychické je taky duchovní bytost, takže duchovno v tom je*“<sup>164</sup>. Díky tomu, že po „*transcendentním Já*“ procesu a obsahu pátrají rovněž postavy biblického příběhu, členové skupiny i hagioterapeut, mohla naše klientka prozkoumat, zdali se podobné struktury nevyskytují i v její osobnosti. Duchovno a transcendentno zkrátka prostupuje celou hagioterapií. „*Tam je ten psychický člověk, fyzický člověk, ale i ten člověk duchovní, protože tam to duchovno je obsažené*“<sup>165</sup>.

Klientka v sobě transcendentní struktury nalézá, ale ostatní členové skupiny to tak mít nemusí. „*Že ten fenomén je v té bibli, takže to je to, vůči čemu se člověk může vymezit, ať už to přijmout, nebo odmítnout*“<sup>166</sup>.

Celý výše popisovaný děj, v němž se klientce otevřela transcendentální složka její osobnosti, uchopuji do druhého pod-faktoru „*Transcendentální složky osobnosti*“.

---

<sup>162</sup> Rozhovor, s. 22, řádek 632-633.

<sup>163</sup> Rozhovor, s. 18, řádek 495-496.

<sup>164</sup> Rozhovor, s. 15, řádek 402-403.

<sup>165</sup> Rozhovor, s. 15, řádek 403-404.

<sup>166</sup> Rozhovor, s. 14, řádek 389-390.

### 6.5.5 Vztah k autoritám

Dle klientky má práce s biblickými texty specifické psychoterapeutické výhody. *„Protože čteš tu bibli, takže tam ten bůh a ty jeho osoby se vyskytují, vlastně všechny tři, takže se můžeš prostřednictvím toho vztahovat nejen k autoritě, může se projevit tvůj problém s autoritou, ale i k té oblasti, která se většinou v těch terapiích moc neprobírá. To je právě to spirituálně a nábožensko“*<sup>167</sup>. Z této klientčiny věty se ukazuje dvojitý terapeutický zacházení s postavou Boha

V první variantě je využito skutečnosti, že Bůh v bibli obvykle něco žádá či nařizuje. Klienti do této, často nekompromisní, biblické postavy projektují své problematické zkušenosti se svými důležitými vztahovými osobami. Na postavě Boha si mohou v hagioterapii osahat nastavení svých postojů k autoritám a zároveň si pokusně představit pohnutky vedoucí k jejich jednání. S velkým údivem bývá provázeno zjištění, že autority, obvykle terapeuti, se někdy snaží stanovením přísného řádu klienty chránit před jejich vlastním sebe-destruktivním jednáním. V jiných případech je na Boha zacílen hněv náležející primárně rodičům, kteří selhali v důležitých či krizových rodinných situacích. Ať už tak či onak, klienti mohou z tohoto procesu vyjít obohaceni o poznání, že postoje zformované ze zkušeností s prvními důležitými autoritami přenášejí na autority, s nimiž se v životě setkávají později. Uvědomí-li si toto přednastavení, zvláště pokud je laděno silně negativně, je otevřena cesta k založení nového způsobu vztahování. Často se u věřících lidí zpětně koriguje i postoj k Bohu. Obraz Boha je očištěn o nános křivd, které mu klienti projektivně připsali.

Rýsuje se zde tedy další pod-terapeutický faktor, založený na projektivní práci s postavou Boha. K této práci v hagioterapii vyzývá biblický text a terapeut. Výsledkem procesu je osvobozující a korektivní změna postoje k autoritám. Tento terapeutický pod-faktor uchopuji pod název „*Vztah k autoritám*“.

---

<sup>167</sup> Rozhovor, s. 13, řádek 350-353.



## 6.5.6 Vymezení vztahu k Bohu

Nyní se vraťme k druhému významu klientčiny věty pojednávající o výskytu tří osob Boha v biblickém textu. Druhý význam se obrací ke skutečnosti, že hagioterapie svou povahou práce s biblickými texty vybízí k zamyšlení, zdali Bůh existuje či nikoliv. *„Ale ten Bůh z toho souvisí, protože to si musí každý položit otázku, jestli je nebo není. To prostě každý udělá v životě vícekrát“*<sup>168</sup>. Klienti jsou nepřímo biblickým textem, ale i přímo terapeutem, vybízení, aby prozkoumali svou náboženskou dimenzi a přiznali si, zdali tíhnou spíše k ateismu nebo k víře v Boha. Ačkoliv se tento druh sebepoznání na první pohled jeví jako něco pro každodenní život nevyužitelného, může mít přiznání si ateismu či víry v Boha dosti závažných praktických konsekvencí. O tom ale pojednám více v dalších podkapitolách této práce.

Nyní se vraťme zpět k hledání klientčiny terapeutických pod-faktorů. Klientka konstatuje, že hagioterapie vede k prozkoumání, vymezení a vyjasnění postoje k Bohu. Tuto specifickou sebe-poznávací činnost, jejímž výsledkem může být u klientů na jednom pólu přitakání k víře v Boha a na druhém pólu ateismus, má na svědomí především hagioterapeut a biblický text. Prostřednictvím tohoto pod-faktoru dochází k *„Vyjasnění postoje k Bohu“*.

## 6.5.7 Explorace náboženské dimenze

Klientka se v rozhovoru přiznává ke křesťanské víře. V zápětí rozpřádá hovor o svých zkušenostech s přiznáním se k víře v Boha v psychoterapeutickém výcviku. *„Jak jsem to poznala na skupině při výcviku, tak když jsem mluvila o své konverzi, bylo to pro ostatní nepochopitelné téma, ten čin byl hodně nepochopitelný pro mnoho lidí“*<sup>169</sup>.

Tento výrok ve mně při vedení výzkumného rozhovoru vybudil otázku, zdali má klientka pocit, že klasické psychoterapie nedaly jejímu náboženskému tématu dostatečný prostor. Klientka bez jakéhokoliv váhání hbitě odpověděla. *„Mám o tom trošku*

---

<sup>168</sup> Rozhovor, s. 16, řádek 452-453.

<sup>169</sup> Rozhovor, s. 18, řádek 509 – 511.

*pochybnosti, já jsem zažila reakce na sebe ve stylu, ..., to já už jsem dál než ty*<sup>170</sup>. Víra v Boha byla výcvikovou kolegyní považována za zpoždění světonázorového vývoje.

Následně se ve výzkumném rozhovoru dostali na paškál i někteří terapeuti. *„Oni jsou ateisti, tak ty ... to máš jako berličku*<sup>171</sup>. I u některých terapeutů se tedy setkala s názorem, že jsou věřící považováni za méněcenné. Zažila ovšem i extrém opačný. *„A setkala jsem se i s tím, že ateisti zažili ze strany věřících terapeutů nátlak*<sup>172</sup>. Takový terapeut je *„Implicitní vnucovač. Terapeut, jenž se skrytě snaží přesvědčit o svých hodnotách*<sup>173</sup>.

Téma zkušeností s přístupem psychoterapeutů k víře v Boha v různých druzích terapie uzavírá klientka závěrem, že je neakceptovatelné, aby terapeut vědomě či nevědomě vnucoval klientovi svoje hodnoty a svůj postoj ohledně víry v Boha, jako zpoždění myšlenkového vývoje, nebo jako dogmatickou pravdu, na které je třeba nekompromisně trvat. *„Ono to je obojí špatně, ale mám pocit, že se to v té terapii...*<sup>174</sup>. Věta byla v momentě rozhovoru nedopovězena, protože jsem klientce opět nedočkavě skočil do řeči: *„Tutlá ne, tak trochu?*<sup>175</sup>, reakce klientky? *„Tutlá*<sup>176</sup>. *„Prostě to je tvoje autentická věc, tak si k tomu dospěj. V zásadě to okolí, ..., to velmi popírá. Dospění k tomu je velmi obtížné*<sup>177</sup>. Vypadá to, že pro většinu klientů a terapeutů z klientčiny zkušenosti byla víra v Boha citlivá záležitost, ba téměř tabu. Což je dle klientky škoda, protože když její konverzi na psychoterapeutickém výcviku po čase kolegové refletovali, zkonstatovali, *„že to bylo jedno z pozitivních témat, které na výcviku bylo*<sup>178</sup>. Náboženské téma ostatním výcvikovým kolegům přinášelo obohacení. Přestože však konstatovali pozitivnost tématu, nedopřáli si po této reflexi dalšího hlubšího sebe-prozkoumání náboženské oblasti. *„Akorát mně to přišlo takové nedokončené v tom smyslu, že od té doby o tom už nikdo nemluvil*<sup>179</sup>.  
Terapeutický potenciál duchovní a náboženské roviny se dále nevyužíval.

---

<sup>170</sup> Rozhovor, s. 18, řádek 519-520.

<sup>171</sup> Rozhovor, s. 19, řádek 544.

<sup>172</sup> Rozhovor, s. 19, řádek 545-546.

<sup>173</sup> TIMULÁK, Ladislav. *Základy vedení psychoterapeutického rozhovoru*. Praha: Portál, 2006, s. 44.

<sup>174</sup> Rozhovor, s. 19, řádek 548.

<sup>175</sup> Rozhovor, s. 19, řádek 549.

<sup>176</sup> Rozhovor, s. 19, řádek 550.

<sup>177</sup> Rozhovor, s. 21, řádek 599-601.

<sup>178</sup> Rozhovor, s. 20, řádek 560-561.

<sup>179</sup> Rozhovor, s. 20, řádek 566-667.

Exkurz ke klientčinyým zkušenostem s tématem víry v Boha v ostatních psychoterapiích jsem nezařadil do této kapitoly náhodně. Předchozí odstavce lze totiž postavit do ostrého kontrastu toho, jak klientka vnímá práci s náboženským tématem v hagioterapii u Prokopa Remeše. *“Hagioterapie u Prokopa o tom duchovním prostoru hovoří, může hovořit, že to tam je, ono to tam je implicitně obsažené, čte se o tom, Bůh tam je, Ježíš tam je. Ježíš se může dívat různě, jako člověk, jako syn boží, mluví se o duchu, tyto momenty jsou tam obsažené a tím pádem se o tom hovoří”*<sup>180</sup>. Hagio-terapeut je tématu víry otevřen, ale zároveň nechává klientům prostor pro svobodné sebe-prozkoumání a následně pro vyjádření svého postoje k víře v Boha. Od náboženství se zrak neodvrací a tím se umožňuje klientům nejen vymezení k Bohu, o němž jsem pojednával v předchozí kapitole, ale i dlouhodobější, detailnější a bezpečné zkoumání duchovní a náboženské dimenze pro ty, kteří o to stojí. Ateismus ani jiné postoje se neodsuzují. Dle klientky hagioterapie účastníkům umožňuje, aby sami sebe prozkoumali ve své celistvosti. Celistvosti složené z prolínajících se rovin fyzických, psychických a duchovních. *„No přesně, takže to vnímám, že je to celé. Zatím co na ... výcviku, i když tu daseinanalýzu vnímám jako velmi něžnou záležitost, kde pro to místo je, ale ono se o tom nemluví”*<sup>181</sup>.

Z uvedeného lze zachytit další terapeutický pod-faktor hagioterapie, který dle klientky napomáhá k detailnějšímu prozkoumávání postroje k Bohu a k celkové komplexní duchovní sebe-exploraci. V tomto směru působí na klienty terapeutovo respektující nastavení a naladění k náboženské otázce, bezpečný prostor pro vyjádření odlišných postojů a v neposlední řadě také povaha biblického textu. Tento pod-terapeutický faktor zachycuji pod název *„Explorace náboženské dimenze“*.

### 6.5.8 Psychické konsekvence víry v Boha

V předchozí kapitole jsem uvedl výrok klientky pojednávající o její konverzi. Konverze se udála až po začátku docházení na hagioterapii. *„Přišla jsem do hagioterapie v době, kdy jsem se prohlašovala za agnostičku, nebyla jsem pokřtěná, k žádné církvi jsem se nehlásila, ale vždycky jsem k tomu inklinovala”*<sup>182</sup>. Následně klientka specifikuje druh svého vyznání a zároveň naznačuje nestandardní způsob vstupu do církve. *„Takhle jsem pokřtěná, jakože*

---

<sup>180</sup> Rozhovor, s. 21, řádek 590-593.

<sup>181</sup> Rozhovor, s. 21, řádek 595-597.

<sup>182</sup> Rozhovor, s. 12, řádek 312-314.

*se tak křtít nesmí, ale když už je tak člověk pokřtěný, tak je to platné z hlediska římskokatolické církve, takže se k tomu hlásím,..., mám nejbližší k římskokatolické církvi“<sup>183</sup>.*

Klientka se ve výzkumném rozhovoru nikde nezmiňuje, jak velkou roli a jestli vůbec nějakou, sehrála hagioterapie v obrácení na víru. Mohu z kontextu jen nepřímou usuzovat, že jistý vliv zde byl. Tento kauzální úsudek činím především proto, že k tomu vybízí časová synchronie konverze s docházením na hagioterapii a klientčiny výroky o terapeutické práci hagioterapie na duchovní a náboženské rovině. Připomeňme také nalezené pod-faktory „*Transcendentální složky osobnosti, Vymezení vztahu k Bohu, a Explorace náboženské dimenze*“ K závěru, že hagioterapeutická práce s biblickými texty přispěla ke klientčině konverzi, vybízí i věta „*Já to vnímám tak, že v té bibli ten fenomén je, takže to je to, vůči čemu se člověk může vymezit, ať už to přijmout nebo to odmítnout. Kdybychom četli, ..., třeba Českého Honzu, ..., tak to tam vůbec nebude a bude tam probíhat příběh v té rovině pozemskosti“<sup>184</sup>.*

Klientka hovoří o specifických fenoménech obsažených v biblickém textu, ke kterým se může vymezit. Vymezit, nebo se o ně opřít. „*Je to spíš záležitost pocitů, třeba vděku nebo odevzdanosti, nebo takovýchto pocitů v nějakých příbězích, kdy člověk chápe, že do některých věcí nemůže vstupovat, prostě že je sám nezvládne a díky existenci těchto fenoménů je může do toho procesu zabudovat, protože tam jsou“<sup>185</sup>.*

Co konkrétně představují tyto hagioterapií otevřené nepozemské fenomény, vůči nimž má klientka pocity vděku, odevzdanosti a bez nichž si řešení některých životních situací vůbec nedokáže představit? Jakou formu opory dávají? V čem konkrétně je jejich otevření hagioterapií pro klientku prospěšné? To jsou otázky, které by mohly vést k nalezení dalšího hagioterapeutického pod-faktoru, ačkoliv jaksi odvozeného, navazujícího či sekundárního, protože v tomto případě je hlavním nositelem terapeutického účinku pravděpodobně klientčina víra sama o sobě. Hagioterapie k otevření cesty k těmto účinkům může pouze přispět.

Bohužel jsem nebyl během výzkumného rozhovoru dost pohotový a příslušné otázky ohledně vlivu hagioterapie na klientčinu konverzi a důsledky této konverze mě nenapadly a tak jsem se přímých odpovědí nedočkal. Přesto se můžeme k vysvětlení do určité

---

<sup>183</sup> Rozhovor, s. 12, řádek 317-319.

<sup>184</sup> Rozhovor, s. 14, řádek 389-393.

<sup>185</sup> Rozhovor, s. 14, řádek 370-373.

uspokojující míry dopracovat a to především díky tomu, že klientka specifikovala svůj druh víry a že o křesťanství existuje dostatek odborné literatury. Pokusme se tedy nyní jít poněkud opačným výzkumným postupem a to tak, že v základních obecných znalostech o struktuře křesťanského světa vystane ve spojitosti s klientčinými výroky další pod-terapeutický faktor.

Jak to tedy křesťané se světem obecně mají? Ačkoliv každý z nich poněkud individuálně odlišně, lze zajisté sáhnout k společně sdílenému jádru. Křesťané především vidí vesmír jako místo, které Bůh láskyplně vymyslel a stvořil za určitým účelem, podobně jako když sochař stvoří sochu. Sochař ovšem není totožný se svou sochou. Pokud sochu zničíte, sochař žije dál.

Na rozdíl od statické sochy je vesmír dynamický, neustále se vyvíjející k Bohu stanovenému cíli. Každá jeho součást, živá i neživá, plní svou úlohu na tomto účelu. I člověku je připravena role. „Šťěstí, které Bůh připravil pro svá nejvyšší stvoření, spočívá v tom, že tyto bytosti se svobodně a dobrovolně spojí jednak s ním, jednak mezi sebou navzájem“<sup>186</sup>. Proto Bůh člověka obdaroval svobodnou vůlí a svědomím, „orgánem“ určeným k naladění se na příjem vůle boží prostřednictvím morálního zákona.

Soulad mezi jednotlivci je možný pouze za předpokladu, že panuje harmonie i mezi jednotlivými částmi člověka samotného. „Lidstvo si můžeme rovněž představit jako orchestr. Chceme-li dosáhnout dobrého výsledku, potřebuje opět dvojí: Nástroj každého jednotlivého hudebníka musí být správně naladěn a každý musí začít hrát v ten pravý okamžik, má-li celý orchestr zahrát skladbu správně“<sup>187</sup>. Pokud jsou hudebníci příliš egoističtí, pokouší se pouze o vlastní sebe-prosazení. Snaží se hrát hlasitěji nežli jejich protivníci. Výsledkem je nesnesitelný rámus a chaos.

Nový zákon varuje lidstvo před tímto počínáním. „*Neboť my všichni, ať Židé či Řekové, ať otroci či svobodní, byli jsme jedním Duchem pokřtěni v jedno tělo a všichni jsme byli napojeni týmž Duchem. Tělo není jeden úd, nýbrž mnoho údů. Kdyby řekla noha: „Protože nejsem ruka, nepatřím k tělu“, tím by ještě nepřestala být částí těla. A kdyby řeklo ucho „Protože nejsem oko, nepatřím k tělu,“ tím by ještě nepřestalo být částí těla. Kdyby celé tělo nebylo než oko, kde by byl sluch, kde by byl čich? Ale Bůh dal tělu údy a každému z nich určil úkol, jak sám chtěl. Kdyby všechno bylo jen jedním údem, kam by se podělo*

---

<sup>186</sup> LEWIS, C. S. *K Jádro křesťanství*. Praha: Návrat domů, 2008, s. 54.

<sup>187</sup> Tamtéž, s. 72.

*tělo. Ve skutečnosti je však mnoho údů, ale jedno tělo. Oko nemůže říci ruce: „Nepotřebuji tě!“ Ani hlava nemůže říci nohám: „Nepotřebuji vás!“<sup>188</sup>.*

Sv. Pavel se na podobenství těla snaží ukázat, jak proti sobě lidé bojují kvůli vzájemným odlišnostem, přičemž netuší, nakolik jsou vlastně na funkci této jinakosti závislí. Často nejsme schopni domyslet, že by odpojení od bližních znamenalo naši zkázu. Kdyby si ruka přála být zcela nezávislá na zbytku těla a byla by jí tato žádost splněna, ztratila by tím nejen svou důležitost spočívající v jejím účelu pracovat pro dobro celku, ale rovněž i svůj život, neboť při oslavách získání své nezávislosti by odtržena od výživy zhynula.

Z křesťanského smýšlení lze dobře odvodit, co z něj pro své každodenní fungování získávají věřící lidé. Je to důvěra v konečný účel a smysl světa. Tato důvěra může optimisticky naladit lidskou psychiku, neboť zakládá jistotu, že existuje objektivní dobro. Toto objektivní dobro jsme navíc schopni rozpoznat a následně se zapojit do jeho služeb. Získáváme orientaci svých životů v pevně dané hodnotové struktuře. Výhodou je i fakt, že je dobro stanovenou vyšší autoritou a není ponecháno na lidském konsensu, který tak rád podléhá vůli k moci. Tímto optimistickým laděním a jistotou nesporně disponuje i naše klientka. Svědčí o tom výroky, které byly v této práci již jednou použity. *„Protože na jednu stranu ti začne být jasnější, že některé věci jsou dobro, zlo, smrt, život“<sup>189</sup>. „Ale to, že ten svět nějaký je a nějaké hodnoty platí, to jsem tedy relativizovat přestala“<sup>190</sup>.*

O vnitřní jistotu pevně daného smyslu přicházejí klienti, kteří se v hagioterapii vymezí jako ateisté. Sdílí pak se slavným psychiatrem I. Yalomem, skeptické ladění i názor, že *„Není-li pro nás předem připravený řád, pak si každý z nás musí v životě vytvářet svůj vlastní smysl. Ale může být člověkem vlastnoručně vytvořený smysl dostatečně odolný, aby unesl jeho život? Tento existenciální dynamický konflikt pramení z rozporu bytosti, která hledá smysl, ale je vržena do vesmíru, jenž žádný smysl nemá“<sup>191</sup>.* Pro Yaloma je zkrátka křesťansky uspořádaný svět s osobním Bohem pouze výtvorem naší zoufalé touhy po jistotě a po někom, kdo ztiší naši osamocenost. Člověk s tímto vnitřním nastavením musí s každým vývojovým krokem a osobnostním posunem svůj vlastnoručně zhotovený smysl přehodnocovat, přičemž si je vědom, že i ten nejsmysluplnější smysl je pouze klamem jeho

---

<sup>188</sup> Bible. Nový zákon. IK, 12, 13-21.

<sup>189</sup> Rozhovor, s. 18, řádek 495-496.

<sup>190</sup> Rozhovor, s. 18, řádek 495-499.

<sup>191</sup> YALOM, Irvin. *Existenciální psychoterapie*. Praha: Portál, 2006, s. 17.

psychické obrany v reakci na smyslu-prostý a nehostinný svět. Osobnost je v tomto modu výsledkem tvrdého boje o přežití. Tato tvrzení vyznívají poněkud depresivně.

Naše klientka naproti tomu objevila hodnotový základ, zpřesnila obraz objektivního dobra a zla a vymezila svou víru v Boha. Hagioterapie tak přispěla k vyšší participaci na jistotě křesťansky strukturovaného světa. Nepřímo usuzuji, že právě vůči křesťansky strukturovanému světu a jeho fenoménům klientka cítila již zmiňované pocity „*vděku nebo odevzdanosti*“. Tento sekundární a poněkud nepřímou cestou dokázaný účinný faktor hagioterapie, pramenící z klientčina uvědomělejšího prozkoumání její víry v Boha, zachycuji pod název „*Psychické konsekvence víry v Boha*“.

### **6.5.9 Souhrn faktoru „Transcendentální struktury“ a jeho pod-faktorů**

Faktor „*Transcendentální struktury*“ sytí šest pod-faktorů. Pod-faktor první „*Hodnotový invariant*“, pod-faktor druhý „*Specifikace invariantu dobra*“, pod-faktor třetí „*Řád z dobra*“ pod-faktor čtvrtý „*Transcendentní složky osobnosti*“, pod-faktor pátý „*Vztah k autoritám*“, pod-faktor šestý „*Vymezení vztahu k Bohu*“, pod-faktor sedmý „*Explorace náboženské dimenze*“ a pod-faktor osmý nepřímý „*Psychické konsekvence víry v Boha*“.

## **6.6 Podpora**

Faktor „*Podpora*“ vykládá klientka dvojím způsobem. Mohu tedy tento faktor členit do dvou pod-faktorů.

### **6.6.1 Podpora povzbuzením**

Klientka konstatuje, že hagioterapeut často závislým pacientům poskytuje podporu ve formě povzbuzení. Potřebují ji, protože své životy často vzdávají a vidí se pod vlivem kritiky společnosti přespříliš v černém světle. Je nutné jim ukázat i světlejší stránky toho, v čem jsou dobří a hodní chvály. Například to, že je jejich nástup do léčby pozitivním krokem. „*Už jsi udělal první krok k tomu, aby se něco změnilo, pracuješ na sobě.*“<sup>192</sup> Tento

---

<sup>192</sup> Rozhovor, s. 26, řádek 767-768.

druh podpory zvyšuje motivaci k terapeutické práci. Uchycuji ji do pod-faktoru „*Podpora povzbuzením*“

### 6.6.2 Podpora v sebereflexi.

Naše klientka si na pod-faktor „*Podpora povzbuzením*“ příliš nepotrpí. „*Je mi samozřejmě milé, když mi někdo říká, děláš to dobře, ale mně spíš jde o to slyšet, co ... dělám špatně, nebo nedělám autenticky, nebo se prostě od něčeho odrazit*“<sup>193</sup>. V dalším pokračování výzkumného rozhovoru svůj oblíbený typ hagioterapeutické podpory ještě více upřesňuje: „*Ta podpora je u mě v té sebereflexi a já to cítím tak, že čím lepší sebereflexi mám, tím se můžu mít lépe*“<sup>194</sup>.

Odtud tedy další pod-faktor s názvem „*Podpora v sebereflexi*“.

## 6.7 Existenciální faktory

Existenciální „*faktory se vztahují k existenci – ke konfrontaci se základními fakty našeho života: s naší smrtelností, svobodou a odpovědností za vlastní život, osamělostí ve vztahu k druhým způsobenou tím, jak jsme vrženi do existence, a naším hledáním smyslu života*“<sup>195</sup>. Nechal jsem se tímto vymezením existenciálních faktorů inspirovat k hledání podobných struktur v přepisu výzkumného rozhovoru. Tato podkapitola je výsledkem onoho pátrání.

### 6.7.1 Svobodný prostor

Další účinný faktor hagioterapie se ukrývá v přístupu hagioterapeuta k subjektivnímu a autentickému prožívání klientky a k individuální povaze jejího vnitřního světa. „*Pravda je, že tento terapeut ti dává najevo možnost, že nemá pravdu, že to není o tom*“<sup>196</sup>. Je také pravda, že MUDr. Prokop Remeš mnohdy provokuje a vyvíjí tlak prostřednictvím proti-

---

<sup>193</sup> Rozhovor, s. 26, řádek 756– 758.

<sup>194</sup> Rozhovor, s. 26, řádek 770-772.

<sup>195</sup> YALOM, I.D. a LESZCZ, M. *Teorie a praxe skupinové psychoterapie*. Praha: Portál, 2007, s. 108.

<sup>196</sup> Rozhovor, s. 10, řádek 231.



názorů s příslušnými přesvědčivými argumenty, ale vždy při tom ponechává svobodný prostor pro zkoumání a vyjádření názoru klienta, byť názoru zcela odlišného. *„To pro mě bylo hodně objevné v tom smyslu, že se netváří ani si nemyslí, nebo přinejmenším to nedává najevo, že by věděl jak to je“*<sup>197</sup>. Tlaku a provokace se využívá jen jako katalyzátoru urychlujícího v klientovi proces explorace prožívání a nastavení hodnotového systému. Na tyto dva katalyzátory již byla v této diplomové práci upřena pozornost při vymezení účinných pod-faktorů ve faktoru „*Sebepoznání*“.

Nyní ale vraťme úhel pohledu k terapeutickému vlivu ukrývajícímu se v poskytnutí svobodného prostoru pro sebezkoumání. Tento prostor je terapeuticky funkční, pokud je co nejvíce očištěn od terapeutova přednastavení a očekávání, fenomenologicky řečeno před jeho protencemi. Pokud by terapeut klientce podstrkoval svá očekávání a pohledy na věc, zkruslil by její sebe-exploraci. Došlo by k zakomponování nosí a protencí terapeuta do klientčina osobnostního obrazu. Terapeutický proces by nevedl k „*autentickému Já*“, nýbrž k „*jáství*“ podstrčenému, možná bychom mohli dokonce říci k „*falešnému Já*“.

Naše klientka o pozitivním působení svobodného prostoru a naopak o negativním vlivu nesvobodného prostoru ví z hagioterapie své. Zažila situaci, kdy se pomocná hagioterapeutka pokoušela urputně prosadit svou pravdu a interpretaci. *„Já jsem tam zažila přednastavenosti stylu, máš tam Bálovy kůly, to jsou tvoje problémy s muži, ale ono to v té době bylo ... o náboženství ... a já jsem si na tom jasně uvědomila, že přednastavenost těmi danostmi v té psychoanalýze, že ... může být zavádějící“*<sup>198</sup>.

A v opozici k zavádějícímu nesvobodnému prostoru můžeme nyní podchytit pod-faktor „*Svobodný prostor*“, který napomáhal klientce k uchopení jejího „*autentického Já*“.

## 6.7.2 Svobodná volba

Na terapeutem poskytnutý svobodný prostor plynule navazuje klientčina svobodná volba. Klientka si po vzhledu do svého nitra svobodně zvolila, co jí k jejímu „*autentickému Já*“ nejvíce sedělo. Nepřijala koterapeutkou podstrčený význam Bálových kůlů, totiž že jde o signalizaci problémového vztahu s muži. Naopak si pevně stála za pocitem, že se jedná o téma náboženství, které v té době intenzivně řešila.

---

<sup>197</sup> Rozhovor, s. 10, řádek 235-236.

<sup>198</sup> Rozhovor, s. 10, řádek 236-240.

Svobodná volba se před klientku postavila i v jiných fázích hagioterapie. Stalo se tak především v souvislosti s čtením příběhu o odchodu židů z Egypta. V této části starého zákona je jednou z hlavních postav Faraón, kterému Bůh zatvrdil srdce proti Izraelcům. „*Tu zatvrdím faraónovo srdce a on vás bude pronásledovat. Já se však na faraónovi a na všem jeho vojsku oslavím, takže Egypťané poznají, že já jsem Hospodin*“<sup>199</sup>.

Klientka si děj příběhu vztáhla na své intrapersonální fungování a přetlumočila jej do terapeutického významu. Uvědomila si, jak je snadné a pohodlné házet veškerou příčinu vlastní agresivity na druhé, v případě faraóna na Boha. „*Zároveň si tam člověk může uvědomit, že to, že jsem občas agresivní je do velké míry věc mojí volby, a že nejsem odevzdaná osudu jenom tím, že si nějaká vyšší moc usmyslí a já to budu konat*“<sup>200</sup>.

Těmito druhy reflexe klientka hagioterapií rozšířila své sebe-poznání o další dimenze. Pochopila způsob jejího fungování agresivity, a že pokud má na tyto mechanismy náhled, může je do určité míry regulovat. Má svobodnou volbu agresí zastavit, anebo ji nechat volnou cestu.

Hagioterapie tedy pracovala rozličnými prostředky na objevení, prožití a zavedení svobodné volby do klientčina života. Další pod-faktor tedy uchopuji pod jednoduchý název „*Svobodná volba*“.

### 6.7.3 Odpovědnost

Jako svobodný prostor vyzývá k svobodné volbě, tak svobodná volba k odpovědnosti. Když klientka rozhodne, zda svou agresivitu vypustí do světa či nikoliv, každá z variant nese odlišnou míru odpovědnosti.

Jakmile si jednou připustíme, že jsme bytosti obdařené svobodnou volbou, a že jsme psychicky přičetní, před odpovědností již není úniku. Na druhou stranu se nám prostřednictvím tohoto aktu dostává odměny ve formě moci z rozhodnutí. Yalom říká: „*Rozhodnutí jsou via regia, královskou cestou k bohaté existenciální oblasti – říší svobody, odpovědnosti, volby, lítosti, přání a chtění*“<sup>201</sup> Přestáváme být ve vlastních očích oběťmi vrtochů vnějšího světa. Do určité míry můžeme určit, jakým směrem se budou věci vyvíjet, nebo které hodnoty upřednostníme.

---

<sup>199</sup> Bible. Starý zákon. Ex, 14, 4.

<sup>200</sup> Rozhovor, s. 14, řádek 376-378.

<sup>201</sup> YALOM, Irvin. *Chvála psychoterapie*. Praha: Portál, 2012, s. 143.

Ve stejném duchu hovoří o odpovědnosti i naše klientka a to právě v souvislosti s prací hagioterapie na ujasnění hodnotového základu. Zjišťuje, že pouhé uvědomění si hodnotových alternativ vyzývá ke svobodné volbě a svobodná volba zase k přijetí příslušné odpovědnosti. *„Alternativami, prostě zjasnění hodnotového základu, včetně třeba odpovědnosti, protože to souvisí s tím, jak se rozhodneš, že se rozhodneš a jak se rozhodneš“*<sup>202</sup>.

Hagioterapie do klientčina života přináší uchopení odpovědnosti. Činí tak na základě výzvy terapeuta k převzetí odpovědnosti za své činy, prací se svobodným prostorem, svobodnou volbou a hodnotovým systémem. Tímto tedy mohu pojmenovat další terapeutický pod-faktor a to v názvu *„Odpovědnost“*.

#### **6.7.4 Smrtelnost**

Téma smrtelnosti klientka zmiňuje hned v úvodu našeho výzkumného rozhovoru. *„Prokop to nenechal rozjet, když tam začali lidi uvažovat, tak jako je to téma smrti, to už dneska vím, že není snadné rozvíjet, ale já jsem do toho tenkrát vlétla celýma nohama“*<sup>203</sup>. Více se klientka k tématu smrti nevyjadřuje. Mohu tedy na tomto místě pouze krátce konstatovat, že klientku existenciální pod-faktor *„Smrtelnost“* v hagioterapie nečekaně a rázně přepadl. Hagioterapie je na smrtelnost kádr a není se vůbec čemu divit, protože pracuje s příběhy, které občas v jediném odstavci vyrobí nespočet nebožtíků. Psychoterapeut Scott Peck nabádá, abychom se tomuto působení smrtelnosti vystavili. *„Pokud trpíte pocitem nesmyslnosti nebo nudy, nemohu vám navrhnout nic lepšího, než navázat vážnou známost s koncem vaší existence. Jako každá velká láska je i smrt záhadná a tím i plná vzrušení. Protože jak se budete zabývat mystériem smrti, objevíte smysl svého života.“*<sup>204</sup>

---

<sup>202</sup> Rozhovor, s. 18, řádek 490-491.

<sup>203</sup> Rozhovor, s. 3, řádek 27-29.

<sup>204</sup> PECK, Scott. *Dále nevyšlapanou cestou*. Praha: Argo, 2010, s. 44.

### 6.7.5 Společenství

Klientka poznala v hagioterapii kolegy, kteří jí pocitově i názorově vyhovovali. Jistou roli v tom sehrál fakt, že se v hagioterapeutickém kolektivu pohybují převážně osoby věřící. Klientka se s těmito kolegy začala setkávat nejen na terapeutických skupinách, ale také na hagioterapeutických výcvikových seminářích. *„Takže tam rozdíl vnímám a zároveň po pravdě řečeno, ..., jak říkám, že mám nevyhraněný vztah, nebo spíš negativní vztah k církvi jako instituci, tak setkávání se s tím okruhem lidí, kteří se okolo té hagioterapie pohybují, je příjemný, protože mi to nějakým způsobem i tuhle tu oblast naplňuje společenstvím, ale to se moc už netýká těch skupin, spíš lidí, kteří se kolem toho pohybují, třeba okolo těch sobotních seminářů“*<sup>205</sup>.

Hagioterapie se pro klientku stala prostředníkem, díky němuž našla vyhovující společenství. Adekvátní společenství nebylo v životě klientky vždy samozřejmou záležitostí. *„A já měla období, kdy jsem měla pocity, že vlastně nemám společenství a zároveň jsem si nebyla jistá, jestli mi vadí to, že ho nemám, protože ho nemám, a nebo protože ... se říká, že by mělo být“*<sup>206</sup>.

Pod-faktor hagioterapie pomáhající klientce v zorientování se, s jakým druhem lidí si rozumí a v jakém společenství je jí dobře, včetně zapojení se do tohoto společenství, uchycuji pod název „Společenství“.

### 6.7.6 Souhrn „Existenciály“ a jeho pod-faktory

Klientčin hagioterapeutický faktor „Existenciály“ sytí pět pod-faktorů. První pod-faktor „Svobodný prostor“, druhý pod-faktor „Svobodná volba“, třetí pod-faktor „Odpovědnost“, čtvrtý pod-faktor „Smrtelnost“ a pátý pod-faktor „Společenství“.

## 6.8 Integrace osobnosti

V průběhu práce s výzkumným textem jsem si uvědomil, že ačkoliv je ponechán klientce dosti volný prostor k vyprávění, hovoří o svých účinných faktorech hagioterapie

---

<sup>205</sup>Rozhovor, s. 13, řádek 326 – 332.

<sup>206</sup>Rozhovor, s. 17, řádek 568 – 571.

dosti strukturovaně a provázaně. Upozorňuje na řadu souvislostí mezi jednotlivými faktory, například jak emoční explorace pomohla k pochopení vztahovosti, ke zvýšení sebe-hodnoty a k zavedení emočního hodnocení do života. Jakoby terapeutické nitky navzájem propojily působení jednotlivých faktorů hagioterapie do integrované reflexe klientčiny osobnosti a do způsobů, jakými funguje. Klientka si z hagioterapie odnesla integrovanější osobnost, což může potvrdit nejen můj dojem z výzkumného rozhovoru, ale i některé klientčiny výroky samy o sobě. Vzpomeňme například na ty, které popisují naši klientku před vstupem do hagioterapie. Ukazují člověka odstřiženého od emocí a tím pádem i od uvědomění si důsledků ve vztahovosti z toho plynoucích. Pomyslné integrující terapeutické nitky můžeme rovněž odkrýt v činnosti hagioterapeuta, který se po klientčině emoční reflexi ihned doptává po vztahové příčině této emoce.

Můžeme tak naše pátrání po účinných faktorech a pod-faktorech uzavřít posledním terapeutickým faktorem „*Integrace osobnosti*“. Pod-faktory sytící tento faktor není třeba hledat, napájí jej totiž propojenost všech pod-faktorů ve výzkumném rozhovoru nalezených, ale i těch doposud neobjevených.

## 6.9 Třídění a struktura faktorů

Ve své interpretaci jsem setřídil vzniklé pod-faktory pouze horizontálně, tedy tak, že se pod-faktory tematicky uskupily pod nadřazené kategorie. Hlubší strukturu jsem nehledal, neboť primárním cílem bylo odhalení faktorů a jejich pod-faktorů.

Přesto jakmile jsem s klientkou uskutečnil klarifikaci, zeptal jsem se, jak vidí provázanost nalezených faktorů. Výsledkem tohoto dotazu je tabulka přílohy číslo šest.

Klientka dle své úvahy rozčleňuje hagioterapeutické faktory a pod-faktory na obecné a na specifické pro skupiny závislých klientů. Specifické pod-faktory jsou „*Nastartování prožívání emocí*“, „*Emoční hodnocení*“, „*Reflexe bažení a závislosti*“ a „*Čím ubližuji*“.

Dále pak rozlišuje pod-faktory, které vysledovala spíše u sebe od těch, které registrovala více u druhých. U sebe pozorovala „*Nastartování prožívání emocí*“, „*Emoční hodnocení*“, „*Aktuální životní pozice*“, „*Reflexe terapeutických změn*“, „*Hagioterapeutické dveře k Dasein*“, „*Transformace patologického vzorce a hranice*“, „*Poznání vlastní užitečnosti*“, „*Kulturní identita*“, „*Explorace vyhovujících vztahů*“, „*Trans-generační vztahové vzorce*“, „*Profesní interpersonální dovednosti*“, „*Psychické konsekvence víry v Boha*“ a „*Společenství*“.

Za pod-faktory působící při střednědobém až dlouhodobém docházení považuje „Poznání invariantu psychického fungování“, „Aktuální životní pozice“, „Reflexe terapeutických změn“, „Transformace patologického vzorce a hranice“, „Poznání vlastní užitečnosti“ a „Integrace osobnosti“.

## 7 HYPOTÉZY PRO MOŽNÝ DALŠÍ VÝZKUM

Nyní se podívejme, jaké hypotézy je možné předpokládat z konkrétních klientčinyých účinných faktorů hagioterapie.

Z faktoru „*Otvírání emocí*“ předpokládám následující hypotézu: hagioterapie pomáhá klientům otevírat cestu k emocím. Z prvního pod-faktoru „*Nastartování prožívání emocí*“ předpokládám následující hypotézu: hagioterapie pomáhá klientům nastartovat prožívání emocí. Z druhého pod-faktoru „*Bezpečné uvolnění a prožití zakázaných emocí*“ předpokládám tuto hypotézu: hagioterapie pomáhá klientům v bezpečném puštění a prožití doposud zakázaných emocí. Z třetího pod-faktoru „*Katarze*“ předpokládám tuto hypotézu: hagioterapie pomáhá klientům emoční katarzí. Z čtvrtého pod-faktoru „*Explorace emocí*“ předpokládám tuto hypotézu: hagioterapie pomáhá klientům v exploraci emocí. Z pátého pod-faktoru „*Emoční hodnocení*“ předpokládám tuto hypotézu: hagioterapie pomáhá klientům v aktivaci jejich emočního hodnocení situací. Z šestého pod-faktoru „*Jedinečnost emočního hodnocení*“ předpokládám tuto hypotézu: hagioterapie pomáhá klientům v uvědomění jejich jedinečného emočního nastavení.

Z faktoru „*Sebe-poznání*“ předpokládám tuto hypotézu: hagioterapie pomáhá klientům v hlubším sebepoznání. Z prvního pod-faktoru „*Osobnostní sebereflexe*“ předpokládám tuto hypotézu: hagioterapie pomáhá klientům v osobnostní sebereflexi. Z druhého pod-faktoru „*Provokace a tlak*“ předpokládám tuto hypotézu: hagioterapeutický tlak a provokace pomáhá klientům k rychlejšímu sebepoznání. Z třetího pod-faktoru „*Zrcadlo v otevřeném okně*“, předpokládám tuto hypotézu: hagioterapie nastavuje klientům za pomoci biblického příběhu zrcadlo sebe-poznání. Z čtvrtého pod-faktoru „*Poznání invariantu psychického fungování*“, předpokládám tuto hypotézu: hagioterapie pomáhá klientům reflektovat principy jejich psychického fungování a obecného principy psychického fungování. Z pátého pod-faktoru „*Aktuální životní pozice*“, předpokládám tuto hypotézu: hagioterapie pomáhá klientům zpřesnit náhled na jejich aktuální životní pozici a situaci. Z šestého pod-faktoru „*Reflexe terapeutických změn*“, předpokládám tuto hypotézu: hagioterapie pomáhá klientům reflektovat, jaké terapeutické změny u nich proběhly a probíhají. Ze sedmého pod-faktoru „*Hagioterapeutické dveře k dasein*“, předpokládám tuto hypotézu: hagioterapie klientům umožňuje dosahovat plnosti

autentického prožívání. Z osmého pod-faktoru „*Reflexe bažení a závislosti*“, předpokládám tuto hypotézu: hagioterapie pomáhá klientům reflektovat jejich bažení a závislost. Z devátého pod-faktoru „*Transformace patologického vzorce a hranice*“ předpokládám tuto hypotézu: hagioterapie umožňuje klientům reflexi patologického vzorce a tím jeho transformaci do přiměřené míry a formy nepřekračující hranice druhých. Z desátého pod-faktoru „*Čím ubližuji*“, předpokládám tuto hypotézu: hagioterapie pomáhá klientům reflektovat jednání, kterým ubližují ostatním. Z jedenáctého pod-faktoru „*Kulturní identita*“ předpokládám tuto hypotézu: hagioterapie pomáhá klientům poznat kořeny jejich kulturní identity.

Z faktoru „*Interpersonalita*“ předpokládám tuto hypotézu: hagioterapie pomáhá klientům v prozkoumání jejich vztahovosti. Z prvního pod-faktoru „*Vztahová realita*“ předpokládám tuto hypotézu: hagioterapie pomáhá klientům prozkoumat realitu jejich vztahů. Z druhého pod-faktoru „*Korektivní vztahová zkušenost*“ předpokládám tuto hypotézu: hagioterapie pomáhá klientům korektivní vztahovou zkušeností. Z třetího pod-faktoru „*Explorace vztahu k rodičům zkušenost*“ předpokládám tuto hypotézu: hagioterapie pomáhá klientům prozkoumat nastavení vztahů s rodiči. Z čtvrtého pod-faktoru „*Explorace vyhovujících vztahů*“ předpokládám tuto hypotézu: hagioterapie pomáhá klientům zjistit, jaký typ vztahů je pro ně vyhovující. Z pátého pod-faktoru „*Transgenerační vztahové vzorce*“, předpokládám tuto hypotézu: hagioterapie pomáhá klientům reflektovat rodině předávané vztahové vzorce. Z šestého pod-faktoru „*Respekt k druhému*“, předpokládám tuto hypotézu: hagioterapie pomáhá klientům získávat respekt k jinakosti druhého. Ze sedmého pod-faktoru „*Profesní interpersonální dovednosti*“ předpokládám tuto hypotézu: V hagioterapii se klienti učí interpersonálním dovednostem, které mohou uplatnit ve své profesi. Z osmého pod-faktoru „*Sociální dovednosti*“ předpokládám tuto hypotézu: hagioterapie pomáhá klientům osvojit si některé sociální dovednosti. Z devátého pod-faktoru „*Terapeutický vztah*“ předpokládám tuto hypotézu: Vztah s hagioterapeutem umožňuje působení dalších účinných faktorů.

Z faktoru „*Hodnoty*“ předpokládám tuto hypotézu: hagioterapie pomáhá klientům prozkoumat jejich hodnotové nastavení. Z prvního pod-faktoru „*Iniciace hodnotové explorace*“ předpokládám tuto hypotézu: hagioterapie klientům pomáhá iniciovat hodnotovou exploraci. Z druhého pod-faktoru „*Hodnotová explorace*“ předpokládám tuto hypotézu: hagioterapie pomáhá klientům v hlubším prozkoumání jejich hodnotového systému. Z třetího pod-faktoru „*Osobní hodnotový systém*“ předpokládáme tuto hypotézu:



Hagioterapie pomáhá klientům pochopit jejich osobní hodnotový systém. Z čtvrtého pod-faktoru „*Sebe-hodnota*“ předpokládám tuto hypotézu: hagioterapie pomáhá klientům zvyšovat jejich sebe-hodnotu.

Z faktoru „*Transcendentální struktury*“ předpokládám tuto hypotézu: hagioterapie pomáhá klientům objevovat transcendentální struktury. Z prvního pod-faktoru „*Hodnotový invariant*“, předpokládám tuto hypotézu: hagioterapie pomáhá klientům objevovat hodnotový invariant. Z druhého pod-faktoru „*Specifikace invariantu dobra*“, předpokládám tuto hypotézu: hagioterapie pomáhá klientům blíže vymežit invariant dobra. Z třetího pod-faktoru „*Řád z dobra*“, předpokládám tuto hypotézu: hagioterapie pomáhá klientům reflektovat dobro a jaký řád z něj povstává. Z čtvrtého pod-faktoru „*Transcendentální struktury osobnosti*“ předpokládám tuto hypotézu: hagioterapie pomáhá klientům objevovat transcendentální struktury osobnosti, které umí držet transcendentální obsahy. Z pátého pod-faktoru „*Vztah k autoritám*“ předpokládám tuto hypotézu: hagioterapie pomáhá klientům pochopit jejich postoje a vztahy k autoritám. Z šestého pod-faktoru „*Vymezení vztahu k Bohu*“ předpokládám tuto hypotézu: hagioterapie pomáhá klientům vymezovat jejich vztah k Bohu. Ze sedmého pod-faktoru „*Explorace náboženské dimenze*“ předpokládám tuto hypotézu: hagioterapie pomáhá klientům prozkoumat náboženskou dimenzi. Z osmého pod-faktoru „*Psychické konsekvence víry v Boha*“ předpokládám tuto hypotézu: hagioterapie pomáhá klientům uvědomit si psychické důsledky víry a nevíry v Boha.

Z faktoru „*Podpora*“, předpokládám tuto hypotézu: hagioterapie dává klientům podporu. Z prvního pod-faktoru „*Podpora povzbuzením*“, předpokládám tuto hypotézu: hagioterapie povzbuzuje klienty v léčbě. Z druhého pod-faktoru „*Podpora v sebe-reflexi*“, předpokládám tuto hypotézu: hagioterapie podporuje klienty v sebe-reflexi a tím ke kvalitnějšímu životu.

Z faktoru „*Existenciály*“ předpokládáme tuto hypotézu: hagioterapie pomáhá klientům v prozkoumání a uvědomění si základních všeobecných pravd o povaze lidské existence. Z prvního pod-faktoru „*Svobodný prostor*“ předpokládáme tuto hypotézu: hagioterapie pomáhá klientům tím, že jim poskytuje svobodný prostor pro zkoumání jejich autenticity.

Z druhého pod-faktoru „*Svobodná volba*“ předpokládáme tuto hypotézu: hagioterapie pomáhá klientům v uvědomění možností svobodné volby, ve vyzkoušení svobodné volby a v aplikaci aktu svobodné volby v životě. Z třetího pod-faktoru „*Odpovědnost*“ předpokládáme tuto hypotézu: hagioterapie klientům pomáhá rozpoznávat důsledky

svobodné volby a v přijímání odpovědnosti. Z čtvrtého pod-faktoru „*Smrtelnost*“ předpokládáme tuto hypotézu: hagioterapie klientům pomáhá uchopit smysl jejich života prostřednictvím konfrontace se smrtelností. Z pátého pod-faktoru „*Společenství*“ předpokládáme tuto hypotézu: hagioterapie klientům pomáhá v uvědomění významu náležitosti do společenství.

Z faktoru „*Integrace osobnosti*“ předpokládáme tuto hypotézu: hagioterapie klientům pomáhá v integraci osobnosti.

## 8 DISKUSE

Pro diskusi nad diplomovou prací by mohly posloužit tyto body:

Bod první:

Slabší stránku kvalitativního výzkumného šetření v této práci lze spatřovat ve skutečnosti, že výsledné účinné faktory hagioterapie nelze považovat za koroborované pro širší klientelu hagioterapie, ani pro hagioterapie, které nevede MUDr. Remeš, ba dokonce ani pro jiné klienty u MUDr. Remeše. Nalezené účinné faktory tedy ukazují zejména vnitřní souvislosti hagioterapeutických zážitků naší respondentky. Přesto lze předpokládat pro faktory obecnější platnost. Proto jsem sestavil s klientčiny faktorů hypotézy, které by mohly posloužit jako základ kvantitativního výzkumu.

Bod druhý.

Diskusi by mohl posloužit i fakt, že jsem byl v době výzkumu zároveň pomocným hagioterapeutem, i když nutno dodat, že ne pomocný hagioterapeut na skupině klientky. Těžko z této pozice zastírat, že dělám hagioterapii rád a že tento druh terapie obdivuji. Teoreticky bych tedy mohl odmítat kritiku, nebo interpretaci rozhovoru v negativním světle. Snažil jsem se tomuto vyhnout fenomenologickou metodou „*transcendentálního epoché*.“ Všechny teze, které jsem u sebe při práci s výzkumným rozhovorem užíval, byly umístěny do pomyslné závorky a důkladně prozkoumány. A jelikož má být interpretace ve shodě s klientčiny významy, neboli má prezentovat klientčin vnitřní prožitkový horizont, vybral jsem ze závorek spíše ty své myšlenky, které takovou prezentaci podporovaly.

Jako konkrétní příklad „*transcendentálního epoché*“ mohu uvést interpretační práci nad klientčiny faktorem „*Podpora*“. Klientka v rozhovoru uvedla, že v hagioterapii podporu povzbuzením a chválou nevyhledává. Nemohl jsem tomuto výroku uvěřit. Copak je možné, aby někdo nechtěl povzbuzení a chválu? Já osobně tyto věci od hagioterapie chtěl. Jakmile jsem dal své „*chtění*“ do závorky a uvědomil si, že se jedná o moje přednastavení, které nesouhlasí s výroky klientky, nebylo důvodu touto noesí interpretaci křivit.

Bod třetí:

Klientka ve výzkumném rozhovoru prezentuje především pomáhající hagioterapeutické zkušenosti. Mohlo by tedy vzejít podezření a to skutečně vzešlo z řad metodologů, se

kterými jsem konzultoval svou práci, zdali se klientka nechtěla vyhnout pošpinění pověsti MUDr. Remeše, nebo jestli se mu dokonce nechtěla zavděčit. Stejně pohnutky mohla pociťovat i ke mně, jakožto k výzkumníkovi. Tato podezřívavá teze se mi nezdá pravděpodobná vzhledem k tomu, že klientka mluvila v rozhovoru velmi autenticky a logika jejích výroků je celostně provázaná a konzistentní. Navíc jsem s klientkou dva měsíce po výzkumném rozhovoru klarifikoval moje interpretace účinných faktorů a výsledkem byla na obou stranách podobná významovost.

Bod čtvrtý:

Jako přiměřenější argument pro klientčin popis pomáhajících účinných faktorů vidím skutečnost, že se s potěšením přihlásila do mého výzkumu. Nadšení klientky naznačuje, že byla s působením hagioterapie skutečně spokojena a tak neměla příčiny mluvit na její účet negativně. Negativističtější zkušenost by mohly mít klientky, které se do výzkumu zapojit nechtěly. Bylo by jistě přínosem uskutečnit výzkum i s takovouto klientelou, aby bylo odhaleno, zdali má hagioterapie i faktory působící negativně.

Bod pátý:

Z výzkumných rozhovorů s klientkou je patrné, jak fundovaně o hagioterapii hovoří. Měl jsem jednoduše štěstí na velmi inteligentní klientku, která na sobě dokázala vliv hagioterapie dokonale reflektovat a skvěle popsat. Ze své zkušenosti s většinou ostatních klientek hagioterapie mi nezbyvá než konstatovat, že od nich bych se pravděpodobně tak bohatého rozhovoru nedočkal.

Bod šestý:

Velký podíl na povaze výzkumného rozhovoru má výzkumná otázka. V otázce „*Jaký vliv měla hagioterapie ve vašem životě?*“ je ukryto určité přednastavení. Otázka například navádí k tomu, aby klientka hledala nějaký „*vliv*“ hagioterapie. Na druhou stranu určitého rámce práce je vždy třeba. A mohl jsem se dočkat i klientčiny svobodné odpovědi, že hagioterapie žádný vliv neměla. Navíc je z výroků dosti zřetelné, že si obsah otázky po „*vlivu*“ vyložila po svém, protože rovněž hovořila o působení hagioterapie na ostatní klientky. Na jiných místech rozhovoru zase pojednávala o „*přínosu*“ či „*pomoci*“ hagioterapie. I v uchopení výzkumné otázky klientkou se tedy projevuje fenomenologická pravda, že každý člověk pojímá obsah prostřednictvím své specifické noese.

Bod sedmý:

Za své studium jsem měl možnost kromě hagioterapie vyzkoušet i jiné druhy skupinových psychoterapií. Psychoanalyticko-dynamickou terapii na sebe-zkušenostním

výcviku, daseinanalytickou a kognitivně-behaviorální na Pražské vysoké škole. Když dle svých zkušeností porovnávám působení faktorů těchto psychoterapií s hagioterapií, řekl bych, že se poměrně shodují ve faktorech „*Otvírání emocí*“, „*Sebepoznání*“, „*Interpersonalitě*“, „*Podopře*“, „*Existenciálních faktorech*“ a „*Integraci osobnosti*“. Největší specifičnost hagioterapie vidím ve faktorech „*Hodnoty*“ a „*Transcendentální struktury*“. Nejspecifičtější pod-faktory jsou „*Iniciace hodnotové explorace*“, „*Osobní hodnotový systém*“, „*Hodnotový invariant*“, „*Specifikace invariantu dobra*“, „*Řád vyplývající z dobra*“, „*Vymezení vztahu k Bohu*“, „*Explorace náboženské dimenze*“, „*Psychické konsekvence víry v Boha*“, „*Kulturní identita*“, „*Čím ubližuji*“, „*Reflexe bažení a závislosti*“, „*Zrcadlo v otevřeném okně*“, „*Provokace a tlak*“ a „*Hagioterapeutické dveře k dasein*“.

Bod osmý:

V budoucnosti bych rád využil vzniklé hypotézy ke kvantitativnímu ověření, abych zjistil, zdali mají obecnější platnost. Kvantitativní výzkum by mohl hagioterapeutům přinést příspěvek k formulování teorie o účinných faktorech hagioterapie a také potvrdit způsob přístupu ke klientům.

## ZÁVĚR

Hlavní podstatou teoretické části diplomové práce je vymezení východisek hagioterapie a příprava půdy pro část výzkumnou.

Ve východiscích ukotvuji hagioterapii jako formu skupinové psychoterapie, kde je využito projekce do biblických příběhů ke klientovu sebe-poznání a tím k pozitivní terapeutické změně. Zakladatelem novodobé hagioterapie je chorvatský filosof, spisovatel, kněz, univerzitní profesor a předseda Centra pro duchovní pomoc Dr. Tomislav Ivančič. Otcem hagioterapie na našem území je gynekolog, psychiatr a religionista MUDr. et Mgr. Prokop Remeš, který tuto formu psychoterapie využívá při léčbě závislostí v Psychiatrické léčebně Bohnice.

Hagioterapie působí na závislé klienty třemi hlavními dimenzemi. Dimenzí existenciální, ve které povaha biblických textů provokuje k uvědomění životní pozice, dimenzí hodnotovou aktivující svědomí ke zkoumání hodnotového systému a invariantu dobra a dimenzí logoterapeutickou pomáhající nacházet zdravý smysl života. Probouzení těchto tří rovin je pro klienty důležité především proto, že závislost otupuje emoční prožívání a převrací smysl života i hodnotový systém směrem k bažení a užívání návykových látek, tedy k destrukci sebe sama i okolí.

Příprava půdy pro výzkumnou část prezentuje filosofii a jednotlivé kroky kvalitativní metodologie využité pro uchopení hlavního cíle práce. Tímto cílem jsou klientčiny účinné faktory hagioterapie a hypotézy z nich vyvstávající. Nejedná se tedy o koroboraci určité teorie, ale o náhled do souvislostí klientčiny zkušeností s hagioterapií. Náhledu je dosaženo prostřednictvím interpretace výzkumného rozhovoru. V této interpretaci se počítá s tím, že můj životní horizont ovlivní vyvstalé faktory. Do tohoto horizontu bezesporu patří i teoretické studium účinných faktorů psychoterapie, jehož se mi dostalo na Pražské vysoké škole psychosociálních studií. Studovanými faktory byly dodávání naděje, univerzalita, poskytování informací, altruismus, korektivní rekapitulace rodiny, rozvoj socializačních technik, napodobující chování, interpersonální učení, skupinová soudržnost, katarze a existencionální faktory.

Ve výzkumné části jsem zformoval tyto hlavní klientčiny účinné faktory hagioterapie: „*Otvírání emocí*“, „*Sebepoznání*“, „*Interpersonalita*“, „*Hodnoty*“, „*Transcendentální*“

*struktury*“, „*Podpora*“ a „*Existenciální faktory*“. Faktory jsem následně převedl do těchto hlavních hypotéz:

Hagioterapie pomáhá klientům:

- v otvírání cesty k emocím,
- v hlubším sebepoznání,
- v prozkoumání jejich vztahovosti,
- v prozkoumání jejich hodnotového nastavení,
- v objevování transcendentálních struktur,
- v podpoře k práci na sobě
- v podpoře pracovních dovedností
- v prozkoumání a uvědomění si základních všeobecných pravd o povaze lidské existence.
- v integraci osobnosti

Jednotlivé hlavní faktory obsahují svoje pod-faktory. Jejich shrnutí je možné najít v závěrečném shrnutí každé hlavní kapitoly výzkumné části nebo v tabulce umístěné do přílohy číslo pět.

K hlavním kladům a přínosům diplomové práce. Byl získán náhled do klientčina jedinečného světa účinných faktorů hagioterapie. Na podkladě tohoto náhledu lze spekulovat a uvažovat o vlivu jednotlivých intervencí hagioterapeuta na léčebný proces klientů.

Hypotézy, které jsem z faktorů formuloval, by mohly posloužit ke kvantitativnímu ověření a tím k obohacení teoretického zázemí hagioterapie. Další výzkum by se dal uskutečnit na vzájemnou souvislost a strukturu faktorů.

K hlavním nedostatkům diplomové práce. Nezískal jsem obecněji platné faktory hagioterapie. Vyvstalé faktory tedy nemusí platit pro všechny klienty hagioterapie, dokonce ani pro jiné klienty MUDr. Remeše. Další omezení je dáno prací pouze s jedinou klientkou. Mohl jsem se tímto ochudit o objevení dalších faktorů.

Do budoucna by pro začínající hagioterapeuty bylo prospěšné sestavení učebnice hagioterapie, kde by ideálně na teorii účinných faktorů hagioterapie navazovaly ukázky odpovídajícího dění ve skupině a vysvětlení použitých intervencí.

## Seznam literatury

- ANDRASIK, F. *Comprehensive Handbook of Psychopathology, Adult Psychopathology*. New Jersey: John Wiley, 2006. ISBN-10: 0471488372.
- Bible. Písmo svaté starého a nového zákona*. Ekumenický překlad. Praha: Česká biblická společnost, 2005. ISBN 80-85810-37-9.
- BLECHA, Ivan. *Proměny fenomenologie*. Praha: Triton, 2007. ISBN 978-80-7254-938-2.
- DURANT, Will. *Příběh filosofie*. Praha: Pragma, 2006. ISBN 80-7205-983-1.
- HARTL, Pavel a HARTLOVÁ Helena. *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2000, s. 183. ISBN 80-7178-303-X.
- HENDL, Jiří. *Kvalitativní výzkum*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.
- HOGENOVÁ, Anna. *K věci samé*. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-7290-615-4.
- KASLOW, Florence. W. *Comprehensive Handbook of psychotherapy. Psychodynamic object relation*. New York: John Wiley, 2002. ISBN 0-471-38263-9.
- KOCVRLICHOVÁ, Marta. *Vina*. Praha: Triton, 2005. ISBN 80-7254-684-8.
- KOPŘIVA, Karel. *Lidský vztah jako součást profese*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-181-6.
- KRATOCHVÍL, Stanislav. *Základy psychoterapie*. 5. aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-122-0
- LEWIS, C. S. *K Jádro křesťanství*. Praha: Návrat domů, 2008. ISBN 978-80-7255-188-0.
- MATOUŠEK, Oldřich. *Slovník sociální práce*. Praha: Portál, 2003, s. 270. ISBN 80-7178-549-0.
- PLATÓN. *Ústava*. 4. oprav. vyd. Přel. František NOVOTNÝ. Praha: Oikoymenh, 2003. ISBN 80-7298-142-0.
- PONĚŠICKÝ, Jan. *Neurózy, psychosomatická onemocnění a psychoterapie*. Praha: Triton, 2004. ISBN 80-7254-495-4.
- TIMULÁK, Ladislav. *Základy vedení psychoterapeutického rozhovoru*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-106-9.
- PECK, Scott. *Dále nevyšlapanou cestou*. Praha: Argo, 2010. ISBN 978-80-257-0295-6.
- REMEŠ, Prokop. *Nahá žena na střeše*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-921-4.
- SPINOZA, Baruch. *Etika*. Přel. Karel HUBKA. Praha: Dybbuk 2004. ISBN 80-86862-02-X.
- STÖRIG, Hans. J. *Malé dějiny filosofie*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2000. ISBN 80-7192-500-4.
- ŠVAŘÍČEK, R., ŠEDOVÁ, K. a kol. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0.
- VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-678-0-



- VOKURKA, Martin, HUGO, Jan aj. *Velký lékařský slovník*. 8.vyd. Praha: Maxdorf, 2008, s. 5. Edice Jesenius. ISBN 978-80-7345-166-0.
- YALOM, Irvin. *Chvála psychoterapie*. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0210-3.
- YALOM, Irvin. *Existenciální psychoterapie*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-147-6
- YALOM, I.D. a LESZCZ, M. *Teorie a praxe skupinové psychoterapie*. Přeložila Hana DRÁBKOVÁ a Martin HAJNÝ. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-304-8.
- WHITEMORE, John. *Koučování*. Praha: Management Press, 2013. ISBN 978-80-7261-209-3.

## **Elektronické dokumenty**

- JANIŠ, M. Účinné faktory skupinové psychoterapie. *E-psychologie*. [online]. 2010, roč. 4, č. 1, s. 30-48 [online]. [cit. 2014-10-20] Dostupné z <http://e-psycholog.eu/pdf/janis.pdf>
- REMEŠ, P. Hagioterapie. *Společnost pro hagioterapii a pastorační medicínu* [online]. c2009-2012 [cit. 2014-10-24] Dostupné z: <http://hagioterapie.cz>.

# PŘÍLOHY

Příloha č. I.

## Informovaný souhlas – vzor

### INFORMACE PRO ÚČASTNÍKA VÝZKUMU:

Účinné faktory hagioterapie



**Realizuje:** Pražská vysoká škola psychosociálních studií, s.r.o.

Hekrova 805, Praha 4 - Háje, tel/fax: 267 913 634

**Realizátor studie:** Bc. Arnošt Krtek

Byl/a jste požádán/a, aby jste se zúčastnil/a výzkumné studie, jejíž cílem je zkoumat účinné faktory hagioterapie. Tedy jaký vliv měla hagioterapie na Váš život. Vaše účast ve studii je zcela dobrovolná a můžete se kdykoli rozhodnout z ní vystoupit. Než dáte svůj souhlas s účastí ve studii, přečtěte si, prosím, pečlivě následující informace, a chcete-li se na něco zeptat, obraťte se na tazatele.

Cílem studie je pohled na Vaše účinné faktory hagioterapie. Z nich budou následně vytvořeny hypotézy pro případné budoucí kvantitativní ověření.

Studie je striktně anonymní, s Vašimi osobními údaji nebude jakkoliv dále nakládáno. Se získanými daty bude nakládáno v souladu s platnými zákony ČR o ochraně osobních údajů.

Vaše účast ve studii je zcela dobrovolná. Během rozhovoru a analýzy Vámi poskytnutých produktů, můžete odmítnout odpovědět na kteroukoli otázku. Vaše otázky týkající se tohoto projektu zodpovíme kdykoli.

DĚKUJI

Arnošt Krtek

## **INFORMOVANÝ SOUHLAS ÚČASTNÍKA VÝZKUMU:**

### **Efekty psychoterapie a pohled klienta na proces hagioterapie**

- 1) Souhlasím s účastí ve výzkumném projektu: “ Účinné faktory hagioterapie“
- 2) Potvrzuji tímto, že mi tazatel podrobně vysvětlil/a povahu výzkumného projektu, především jaký vliv na mě může mít, a že svůj souhlas dávám dobrovolně.
- 3) Potvrzuji tímto, že dávám dobrovolně k dispozici audio-záznam rozhovoru o účinných faktorech hagioterapie.
- 4) Bylo mi umožněno položit výzkumníkovi jakýkoliv dotaz ohledně průběhu výzkumu a na dotazy jsem dostal/a uspokojivou odpověď, všemu jsem porozuměl/a.
- 5) Uvědomuji si, že mohu svůj souhlas stáhnout kdykoli, aniž by to mělo jakýkoli vliv na má práva nebo na povinnosti výzkumníků.
- 6)Souhlasím z účastí ve výzkumné studii.

Podpis:.....

## **Příloha č. II.**

Přepis rozhovoru č. I.

z důvodů číslování řádkování textu od další stránky

1 **Tak já jsem se chtěl zeptat, že vlastně ani nevím nějakou historií, jak ses k tomu**  
2 **dostala nebo s čím si do hagioterapie přišla?**

3 Já jsem se k tomu dostala tak, že jsem prodělala takovou velkou životní krizi a když jsem  
4 tak nad sebou plakala a fňukala, tak jsem si našla na internetu Pražskou  
5 psychoterapeutickou fakultu, přihlásila jsem se na tu fakultu a tam je povinej seminář, po  
6 absolvování semináře za semestr, takže jsem šla na víkendovku a zvolila jsem si  
7 hagioterapii, protože mně prostě přišlo, jakože jako víkendovka a skupinová věc to není  
8 pro mě, a tady bylo napsáno bible, což jsem si říkala já jsem historička, že jo, já jsem si  
9 říkala to je taková kniha stará, tak to je mi jako blízký a pak tam bylo napsáno bible a  
10 hlubinně analytický výklad bible a protože jsem se předtím zajímala o jungiánství a Junga,  
11 tak jsem si řekla: no tak to tam přežiju. Takže takhle jsem se k tomu dostala.  
12 S odhodláním, že přežiju hagioterapeutický víkendový seminář.

13 **Aha a to teda bylo daný nějakou tou krizí.**

14 K: To bylo daný tou krizí no, a protože mi na tom semináři bylo dobře, tak jsem pak přišla  
15 na další seminář, asi za..., nevím, prostě když byl volnej, asi za pár měsíců no, a tam  
16 Prokop nabízel účastnit se kurzů, takovejch těch střeďečnických, tak jsem se přihlásila na ty  
17 kurzy, no a pak jsem se přihlásila na další kurzy a pak jsem šla na další seminář, no a pak  
18 jsem začala chodit na ostrý, no a tak takhle jsem se k tomu dostala. A jako mě to teda  
19 vtáhlo.

20 **Mě právě jsem si říkal v té souvislosti, ten důvod byl teda nějaká ta krize a pak že si**  
21 **šla na ten seminář. No a na to by se dalo navázat otázkou, jaký měla hagioterapie vliv**  
22 **v tvém životě?**

23 Vliv hagioterapie, o tom budu dumat, budu o tom dumat nahlas. No v zásadě asi takovej  
24 největší, největší objev pro mě byl..., na tom prvním semináři se četlo setkání Máří  
25 Magdalény u prázdného hrobu Ježíše a pro mě to, ve mně to vyvolalo představu setkání  
26 s mým zemřelým tátou, a protože jsem nějakým způsobem reflektovala, že ty pocity a  
27 emoce co mám, jsou velmi silný. Prokop to taky nenechal rozjet, když tam začali lidi  
28 uvažovat..., tak jako je to téma smrti, to už dneska vím, že jako není tak snadný jako  
29 rozvíjet, ale já jsem do toho tenkrát vlítla celejma nohama, tak protože prostě a

30 **To bylo silný.**

31 Takže on to zbrzdil, no a já jsem nějak poznala, že, nebo pochopila, nebo mě k tomu  
32 přitahovalo, spíš než v hlavě to bylo v těch, v tom přitahování. Ta hagioterapie otvírá  
33 cestu, nebo otevřela mi cestu k vlastním emocím a to bylo pro mě asi nejdůležitější,

34 protože ty emoce skutečně vnímám jako vlastně takovej signifikátor, takovej označovač  
35 toho, co vlastně v člověku toho autentickýho je, takže to bylo to přitažlivý co mě, ten objev  
36 těch vlastních emocí, to hlavní a prvotní.

37 **Takže odhalení těch emocí bylo ten důležitý bod.**

38 Jako odhalení, jako odhalení toho, že s nima je dobrý zacházet, protože já jinak jsem dost  
39 byla v hlavě vlastní, a jsem člověk..., jako mám to pólovaný, a ty emoce jsem měla  
40 vždycky dost uzavřený, prostě jsem všechno chtěla mít v rukou, vším jsem chtěla jako  
41 panovat, což jako s tou životní krizí potom samozřejmě souvisí.

42 **Jasně. Tys to teda měla jako oddělený tu hlavu, rozum a emoce.**

43 Rozum a emoce, a žila jsem v tom rozumu a ty emoce jsem více méně nepřipouštěla, tak to  
44 vnímám. No a v okamžiku kdy jsem najednou je začala objevovat, tak jsem zjistila, že ale  
45 skutečně o mně mluví, že mluví ke mně a že jestli chci něco změnit v tom životě, takže je  
46 pro mě..., nevím jestli nutný, možná by to šlo jinak..., ale že je pro mě dobrý s nima bejt a  
47 s nima se nějak učit jakoby zacházet a existovat v nich.

48 **Takže oni ti dávaly vlastně ty emoce nějakou orientaci v tom tvým životě jak se sebou**  
49 **zacházet a kam směřovat.**

50 Jako není to jenom o tom, že bych já si jaksi řídila běh věcí svého života hlavou, ale je to o  
51 tom, že sahám k tomu co vlastně jsem, kdo vlastně jsem, protože ty emoce o tom jsou, a  
52 nikoliv-ta hlava, ta je o tom, jak to udělat..., pro mě teda..., teda jak to udělat, abych se v tom  
53 životě nějak jako, abych se s nima vypořádávala. Ne abych se měla dobře, ale abych vůbec  
54 byla. Tak jsem to měla, ale pak jsem pochopila, že tím pádem vlastně spoustu věcí vlastně  
55 není skutečně o mně, že jdu do věcí, který jsou proti mně, protože mám pocit, že to  
56 zvládnou třeba, nebo že to je dobrý, ale ono to jde proti tomu, co vlastně cejtim, a že to  
57 vlastně nechci. A já když jsem prožila tu životní krizi, tak to bylo o vztahu s chlapem, teda  
58 spíš s mužem, chlapečkem, kterej, u kterýho já jsem se poměrně..., protože byl to takovej  
59 závislej vztah, kdy on mě jakoby nutil - nebo nutil - prostě vydíral mě tím, že je smrtelně  
60 nemocnej a že se rozvádí a má pět dětí, takže já jsem vtom prostě byla tímhle způsobem. A  
61 protože on byl takhle definovanej, tak já jsem svoje veškerý potřeby a věci jako  
62 potlačovala, protože přeci on je nemocnej, přece on má pět dětí, takže on potřebuje teďko  
63 abych pro ně byla, no a ale já jsem jako na sebe v tom úplně zapomněla.

64 **Jestli ti rozumím, ty jsi tím rozumem pracovala pro něj a ty emoce byly stranou.**

65 Moje emoce byly stranou, moje chtění bylo stranou, protože jsem jaksí žila v tom, že je  
66 potřeba, teď je potřeba konat toto. Možná jako i pro mně, protože abych si ho udržela..., já  
67 přesně do tohohle nechci zabíhat.

68 **Jasně.**

69 Ale je to prostě o tom, že jsem ty emoce měla jakoby zavřený.

70 **Hele a když si vlastně řekla, že ta hagioterapie ti pomohla jako zorientovat se, nebo**  
71 **zaměřit se na ty svoje emoce, tak dalo by se nějak konkrétně popsat jak se jí to**  
72 **povedlo, nebo jak se to povedlo tobě ?**

73 No tak jako v tý, ta hagioterapie je o tom, že tam jdeš do nějaký imaginace a pak tam  
74 přímo teda terapeut se ptá na to, co při tý imaginaci cítíš, jaký máš emoce, že cítíš jako  
75 zlost nebo..., to znamená, že člověk se v tu chvíli zastaví a zamyslí se nad tím teda, co cítí.

76 A protože ten příběh to není o mě že jo, ten příběh je nějaká imaginace nějakýho příběhu  
77 nějakých lidí, čili tam z mého pohledu není překážka jaksí v tom jet jo. Protože prostě já  
78 nevím, když dám příklad: jak Lazar vstává z hrobu, já mám na Lazara vztek, a to prostě  
79 mám vztek na Lazara a neřeším, proč mám vztek na Lazara, v tu chvíli prostě mám vztek  
80 na něj, na toho blbečka, že jo.

81 **Že to teda vlastně je bezpečný.**

82 Že to je bezpečný..., že to je bezpečný.

83 **Když to řeknu já nevím, že si člověk neuvědomuje, že to vlastně je z tebe, že to je**  
84 **bezpečný v tom, že máš vztek jakoby na někoho jakoby zástupnýho, jinýho.**

85 No, přesně, přesně.

86 **A ty emoce se tam můžou teda...**

87 Takže já ty emoce klidně pustím, protože prostě mám... Jako terapeut se ptá, že jo, tak  
88 proč bych to neřekla, když nějaký Lazar mě štve.

89 **Takže tahle bezpečnost tam byla důležitá.**

90 Asi jo, jako proto abych vůbec k těm emocím přistoupila.

91 **Jasně. Přemejšlim nad tím, jsem to teda pochopil tak, když tak mě můžeš zkorigovat,**  
92 **že vlastně ta imaginace, částečně že do ní vnášíš ty svoje, že ta imaginace která**  
93 **vznikla, že do ní vnášíš ty svoje emoce, tam se můžou projevit.**

94 No člověk když imaginuje ten biblický příběh tak je vyzvaný k tomu, aby se do toho  
95 ponořil, aby to vnímal jako sen, aby to vnímal jako film, čili vtom nějakým způsobem byl  
96 všema smyslami, který má. No a smysly ty s těma emocema souvisej, že jo. Takže jestli já  
97 vtom jsem všema smyslami, vším, prostě emočně jsem v tom ponořená, tak vnímám prostě

98 to jak Lazar uléhá na postel a jak zase jako moje depresivní matka prostě čučí do zdi a  
99 odmítá žít. Ale já teď vtom nemám to “jako moje depresivní matka“, já vnímám jak uléhá  
100 na postel a nechce se mu žít. No a vnímám a mám na něj vztek, protože prostě jako co ty  
101 chudáci kolem zase se budou dřít, aby teda z té postele vstal. Takže tohle to tam mám a ten  
102 vztek na toho Lazara. A když se teda ten terapeut mě vyzve, abych řekla jaký mám emoce,  
103 tak já tam najdu tuhle emoci, v první fázi, takže řeknu: mám vztek na Lazara, protože mi  
104 prostě připadá, že utíká ze života a jako na ostatní kašle, že jo, ať si dělaj s nim co chtěj.  
105 To, že jsou smutný, to že jsou nešťastný, je mu fuk, prostě leží v posteli. No a jestliže...  
106 teda takhle..., no a terapeut se pak diví, že jo, protože jako já tu emoci mám, terapeut se  
107 diví: a proč to mám. No a mě najednou: ano, vždyť to je moje matka, vždycky když měla  
108 depresivní nebo schizoidní ataku, tak si prostě lehla do postele a čučela do zdi a já jsem  
109 byla malý dítě, že jo, těžko jako i když jsem věděla, že je nemocná, ale prostě jsem to  
110 nějakým způsobem pociťovala, a to, že ty emoce vůči tomuhle i z tohohle období..., prostě  
111 já nemám vzpomínku, když měla první ataku, že bych něco cejtla. Já jsem..., to mám  
112 všechno v rozumu, čili umožnit tímhle tím procesem, tím pohledem na toho Lazara ke  
113 kterému cejtím vztek, že tam leží, pochopit, že vlastně, tam mám problém s tímhle tím  
114 momentem ve svém životě.

115 **Já se teď pokusím, jak jsem to pochopil. Takže tam vlastně prvotní je ten imaginace**  
116 **toho příběhu, toho biblickýho. Potom tam vlastně přichází na řadu do toho, že už do**  
117 **tý imaginace si vnášíš nějakou svojí zkušenost, třeba tady to s tou tvojí matkou a**  
118 **začínají se tam do toho objevovat ty emoce, který předtím byly třeba potlačený nebo**  
119 **stranou, začínají fungovat.**

120 Ale ono to teda z mého pohledu funguje obráceně.

121 **A to?**

122 Jakože nejdřív je imaginace, pak jsou emoce a pak teprve vlastně hledání toho odkud to  
123 pochází. Ty emoce jsou jako bezprostřední marker, ty přicházejí jako rovnou s tou  
124 imaginací.

125 **Takže ten příběh to vlastně umožní, že tam do toho vytrysknou ty emoce.**

126 Ano, ano.

127 **A pak díky těm emocím hledáš, kde se to v té tvé zkušenosti, kde to vzniklo.**

128 Ano, ano. Nebo kde to vzniklo..., spíš proč to tak mám.

129 **Proč to tak máš.**



130 Pak už se můžu zabejvat jako teď mě štve nějaký šéf, to prostě, že jo teď mluvím obecně.  
131 A nebo to vzniklo v dětství, to už je jako jedno, ale jako spíš proč to tak mám.  
132 **Na to nastavení se ptáš.**  
133 Po tom prožití těch emocí a zvláště zajímavý vždycky, když ty emoce mám jiný než ty  
134 ostatní, to je jako vždycky..., protože ono vtom není nic špatně, že jo, ale je to asi hodně  
135 moje, když je mám jiný než ostatní.  
136 **Jasně. To teda souvisí nějak s těma ostatníma co jsou na tý skupině.**  
137 No samozřejmě ono tam ten moment toho, že ten svůj pohled a ty svoje emoce  
138 konfrontuješ s pohledem těch ostatních, tak jako ten moment, že jseš tam s těma ostatníma,  
139 a teď maj jiný emoce, a i když maj třeba stejný, tak je maj z jinýho důvodu, tak to je  
140 vlastně určité takovej konfrontační moment, kterej je podle mýho názoru taky velmi  
141 podstatnej, protože si tam zároveň jakoby docházíš k tomu, že jseš jako, že jsme vlastně  
142 všichni více méně v pořádku a je v pořádku... - nebo ne, že jsme všichni v pořádku, ale je  
143 v pořádku, že každěj to vnímá jinak. To je taky dobrej..., ale to teď nechám, ale pro ten  
144 vlastní, jakoby tu reflexi sebe sama, je to, že jseš mezi ostatníma, který to maj jinak, velmi  
145 důležitý, protože tím se můžeš jakoby odlišovat, a to autentický co v sobě máš vlastně  
146 daleko víc jako chytáš.  
147 **Takže díky těm různěm jinejm pohledům, zjistíš jak to máš vlastně ty, v čem jseš**  
148 **jedinečná a odkud ta tvoje zkušenost...**  
149 Ano a vím, že odněkud asi plyne a odkad' asi.  
150 **Že to není nastavený obecně pro všechny stejně.**  
151 Ano  
152 **Že já to mám díky tomu, že se stalo tohle, prožila jsem tohle. Jasně. Takže vlastně**  
153 **tam je takovej ten vliv skupiny, že ti dává náhled pomocí ostatních, že se tam podíváš**  
154 **na sama na sebe jak to máš ty.**  
155 Ano, že ty vlastní kontury tím jakoby se víc zviditelněj. Pro mě v tomhleto směru jako  
156 byla asi nejúžasnější zkušenost s příběhem o Davidovi a Baat-šebě, protože tam to mám já  
157 tak, že Davida velmi obdivuju, zatímco většinou ho odsuzujou, protože nechal zabít  
158 Urijáše, že jo, ale pro mě to je ta osobní zkušenost s chlapama, pro mě to je prostě chlap,  
159 kterej s nějakou ženskou přišel do problému, a tak si ten problém s ní taky vylízal a  
160 nenechal jí v tom samotnou.  
161 **Jo, že se jí zastal.**

162 Že se jí zastal. A že se to moc nepovedlo s Urijášem to nepopírám, ale pro mě to není  
163 jakoby nejdůležitější, ale když mluvím o tom procesu, tak tady jsem pochopila, že teda fakt  
164 může to bejt úplně jinak než..., hlavně skoro nikdy..., jako skoro většinou..., jsem sama  
165 s tím pohledem. Jako pak třeba některý lidi se přidaj, ale v tom prvotním, jako prostě pro  
166 mě je úžasnej a pro většinu lidí nechal zabít Urijáše.

167 **Já tam ještě jako vnímám, že to běží nějak, že tam je samozřejmě ta postava a ten její**  
168 **příběh v té bibli, do kterýho ty si jako vložíš něco z toho svýho života, ty zkušenosti a**  
169 **emoce a pak ještě na základě díky pomoci těch lidí na tý skupině můžeš konfrontovat,**  
170 **jaktože oni ten příběh vnímaj jinak a pak se zjišťuje, když říkaj ty svoje osudy...**

171 No.

172 **Ještě víc si uvědomíš, kde ty si to získala a kde oni. Taky tam vlastně zaznělo, že ten**  
173 **terapeut se nějak doptává a hraje tam nějakou roli v tom.**

174 No ten terapeut se doptává rovnou na ty emoce, což je asi důležitý, když vtom je jako  
175 striktní a chce je jasně vyjádřit. Dost často se člověku stane, že tak úplně neví, že jo. Ale  
176 pod určitým tím tlakem, prostě něco řekne, a ono to je..., vždycky prostě vybereš to, co  
177 nějak je významný, že jo. I kdyby si měl popřít to, co jako nechceš říct, ale i to je  
178 významný, že jo, takže prostě vybereš to významný. Ale ono z mé zkušenosti je to tak, že  
179 díky tomu, že to je příběh, příběh jinech, tak právě to zastírání nebo..., moc nemáš.

180 **Že tam je důležitý ten trošku tlak, že tě to donutí šáhnout po tom, co opravdu cejtíš.**

181 Že tam je tlak a že to je ten jinej příběh, příběh cizích lidí, takže nemáš ani čas vyřešit,  
182 jestli náhodou na sebe něco neprozradíš, nebo kdybys měl tyhle ty tendence. Prostě to  
183 řekneš. No ještě když se tak zamejšlim nad tím, já mám nějakou zkušenost s tím výcvikem  
184 daseinsanalytickym, teda dejme tomu, že tenhle ten způsob je prostě..., z mého pohledu  
185 tam hraje velkou roli ta provokace.

186 **V té hagioterapii?**

187 V té hagioterapii, na rozdíl od té daseinanalýzy, kde to teda je takový jako prostě: řekneš,  
188 řekneš, neřekneš, neřekneš a pojedem ještě deset let než řekneš.

189 **Jasně**

190 Tak tady tě to vlastně provokuje k tomu, aby si řekla.

191 **A to vnímáš jak?**

192 A on tě to jako nechá, to vnímám, jako rozhodně je to rychlejší způsob, že jo. Takže to dřív  
193 pomůže.

194 **Že se dostaneš dřív k jádru věci.**

195 Samozřejmě jsou tam momenty, kdy jakoby člověk může pod tím tlakem třeba se dostat  
196 někam trošku jinam, než by třeba chtěl..., nebo ne že by, ale připadá mi, že tam teda  
197 chodíš ne jednou, tak to velmi rychle zkoriguješ, protože ono to nějak nejde jinak. Právě  
198 tím jak se do toho dostáváš v tom, v souvislosti s ostatními, v tom určitým tlaku a zároveň  
199 k tomu cizímu příběhu, tak mně to přijde jako poměrně, jako jistý, že se k tomu v sobě  
200 dostaneš.

201 **Jasně, takže ten tlak teda vlastně vnímáš více méně pozitivně, že když už se stane, že**  
202 **tě to dostane někam jinam, že to jako rychle zkoriguješ, když tam chodíš víckrát, že**  
203 **se dostaneš jako rychlejc k sobě.**

204 Ale já si vlastně ani nemyslím, že bych se někdy dostala někam jinam. Já to vnímám, že  
205 jsem tam v té autenticitě vždycky, jenom někdy třeba víc na povrchu, podle toho, jak jsem  
206 zrovna nastavená, nebo jak je ten příběh těžkej. Takže možná se ani nedostávám jinam,  
207 spíš se ty věci prohlubují, ale řekla bych, že samozřejmě to je asi o mně, protože já hodně  
208 chci a dělám to ze zájmu, že jo, to nedělám kvůli povolání. Takže mě zajímá co je tam o  
209 mně, tak spíš se mi, spíš to má ta cesta k tomu autentickému ten rytmus, že když něco, tak  
210 jsem na povrchu, a jindy se to prohloubí, a že bych jako vysloveně cukala jinam to ne. Tam  
211 je asi důležitý: i terapeut je..., teda tenhle terapeut, terapeut Prokop je někdy rozčilující,  
212 iritující. To znamená, že člověk se k němu velmi snadno dostane do odporu a to je  
213 samozřejmě stimulující, protože když jseš v tom odporu, tak si vždycky kladeš otázku co  
214 to je.

215 **Že vlastně ten tlak může vést k odporu, kterej tě ale nakopne k tomu, že si říkáš jak**  
216 **to vzniklo.**

217 Ono to je tak, že tenhle terapeut nemá vždycky pravdu a snad ani jí mít nechce jo. Jako  
218 spíš jde o to, že jeho konání, a ten tlak, jako: řekni, tak řekni, řekni, ano nebo ne a tak, tak  
219 tě nutí k tomu, tak tě občas donutí k tomu, mít k němu odpor. Ale je to buď potom o tom  
220 aha efektu, že má pravdu, a nebo je to o tom: no tak to teda ne, to se zbláznil, že jo, Ale teď  
221 si ale říkáš, no dobře, ale nemá on pravdu? No nemá, protože...

222 **Jo, takže je to vlastně, že si to sama utřídiš jak to je pro tebe, ten tlak...**

223 Je to vlastně provokace.

224 **Provokace, že tě ten tlak nutí vymezit se ano je to tak, nebo tak to teda určitě ne a**  
225 **přemejšlet nad tím a vlastně upevnit si tu svojí pozici jak já to mám.**

226 Ano, ano. Co to žvaní vid', přece takhle to nemám, tak co mi to říká.

227 **Co mi to tvrdí furt dokola. Zároveň to asi může mít ten emoční efekt, že zachytíš i ten**  
228 **vztek, že si uvědomíš tu emoci.**

229 Jo.

230 **Tam jí cejtíš pak.**

231 Pravda je, že tenhle terapeut ti dává najevo možnost, že nemá pravdu, že to není o tom. Já  
232 jsem tady zažila jednu jako osobu, která byla v koterapeutický roli, já nevím jestli jsi tam  
233 chodil v tu dobu, která se hlásila k psychoanalýze, víš o čem mluvím. To pro mě bylo  
234 hodně jako objevný v tom smyslu, že jsem pochopila, že tenhle terapeut fakt nemá  
235 přednastavení v tom smyslu, že se netváří ani nemyslí si, nebo přinejmenším to nedává  
236 najevo, že by věděl, jak to je. Já jsem tam zažila takový ty přednastavenosti stylu: jako tak  
237 máš tam Bálovy kůly, tak to jsou ty tvoje problémy s chlapama, ale ono to v té době bylo o  
238 tom, že jsem měla nějakou náboženskou..., prostě to bylo o náboženství v té chvíli pro mě,  
239 a já jsem si na tom uvědomila zcela jako jasně, že ta přednastavenost těma danostma, jako  
240 v té psychoanalýze, že to jako fakt může bejt zavádějící.

241 **To mi přijde přesně jako konflikt naší školy a Čálka s téma psychoanalytikama, že**  
242 **vlastně Prokop to má nastavený tak, že hledáš to svoje, jak to máš. On tě teda**  
243 **provokuje, ale hledáš, jak to máš a upřesňuješ si to. Nechává to bejt tím čím to pro**  
244 **tebe je, když to najdeš.**

245 Ano, ano, ano.

246 **Kdežto ta psychoanalytička, to byla myslím, že když tam dá to přednastavení a tak to**  
247 **prostě je a trvá na tom, tak to může odrazovat od toho, zavádět si říkala.**

248 Ano. Já jsem měla pocit, že jsem tam zažila situaci, teď jako jí nechci pomlouvat jo, to se  
249 prostě snažím reflektovat tu věc, protože pro mě to bylo silný, kdy Prokop se ptal nějakýho  
250 klienta a jak to je u vás v rodině? Vy, kdo, byl někdo dominantní? Protože to nějak  
251 vyplývalo z tý...

252 **To jsem tam myslím byl taky.**

253 A ten člověk řekl: ano, mám dominantní matku. A tahle ta osoba řekla ne, ne, ne, to musí  
254 být mužská osoba.

255 **Jaká?**

256 Mužská osoba. A to se pamatuju, že ve mně vyvolalo šílenou vlnu jako velkýho odporu,  
257 protože jsem jako..., on prostě řekl, že měl dominantní matku no.

258 **Takže vlastně jeden z těch důležitějších faktorů, kterej ti jako pomáhá je to, že je tam**  
259 **ten prostor, aby sis ty řekla jak to máš a nestrkal tam někdo něco jinýho.**

260 Ano, ano.

261 **Který to cejtíš, že to tak není a nutil ti to tam.**

262 Ano. A když třeba, jako já nevím..., pro mě je důležitěj živel velmi voda, a když...,  
263 samozřejmě voda je v nějakých těch systémech jungiánskejch, nebo symbolem nevědomí,  
264 a když tam terapeut řekne, no ale voda bývá symbolem nevědomí, tak on to řekne  
265 způsobem, že já v tom můžu jet a nemusím.

266 **Je tam na výběr.**

267 No.

268 **Je to nabídka.**

269 A můžu zrovna tak tvrdit, že ano, pro mě to tak je a můžu říct já mám silnej zážitek  
270 z povodní dvatisíce dva a vyrostla jsem u rybníka, kde ty povodně byly běžný, že já to  
271 cejtím přes to. A to by samozřejmě..., oboje je pravda, ale pro mě je prostě důležitější to,  
272 co reflektuju já.

273 **Že se to nechává to, jak to máš ty, ten význam, významovost. To je hodně**  
274 **daseinanalytický a ta provokace zase je taková... trochu direktivní způsob, ale...**

275 Ta provokace není daseins, ale, je tam ten prostor pro to, pro tu volnost, svobodu, jak to  
276 mám.

277 **Zajímavá kombinace. Jasně no.**

278 Jako, jako, jako, já nevím, když by Prokop řekl, no a ty kůly, není to ten tvůj problém s  
279 chlapama? Zaprvé by to postavil, by to postavil jinak, a za druhý a postavil by to tak, že já  
280 bych měla možnost si vybrat jo. Je, není.

281 **Že máš výběr, možnost.**

282 On to říká spíš taky jako provokaci.

283 **Jasně, další provokace.**

284 Ano, abych jako, jako se právě dostala, abych si řekla no jo, ale to se zbláznil, to nemůže  
285 být.

286 **To tě nutí se vlastně vymežit no. Postavit se za sebe, vymežit.**

287 Postavit se za sebe, a to je právě o tý autentický reakci a o tom vlastním autentickým bytí.

288 **Napadá mě jestli ještě kromě tadyhle toho co jsme ted' zformulovali, jestli bys tam**  
289 **třeba našla něco dalšího, nějakej prvek, krerej ti pomáhá, pomáhal? Jsme tady**  
290 **vlastně pojmenovali tu emoci, pojmenovali jsme to, že ten tlak tě nutí si to vymežit,**  
291 **potom jsme říkali i tu projekci do toho příběhu, že to je bezpečný, že zjistíš tu emoci,**  
292 **potom si zjistíš význam odkud to jde, to zorientování jsme říkali tý skupiny, že**

293 **skupina ti pomůže ukázat, že to je to tvoje, že ostatní to mají jinak z jiný zkušenosti,**  
294 **vlastně najít to svoje, tyhle čtyři věci.**

295 Ještě ta skupina, ta skupina ti pomáhá pochopit, že to je tvoje, že to bytí v tý skupině je o tý  
296 vlastní sebehodnotě, protože když tam jseš a každéj to má jinak, a vlastně ty zjistíš, že  
297 každéj to má jinak, ale všechno je v zásadě jako pořádku v tom smyslu, že to každéj  
298 můžeme mít jinak, tak to je příjemný.

299 **Když tak mě oprav, je to takovýto zjištění, že jakoby nejsem v něčem špatnej, nebo**  
300 **divnej, že je to normální mít, že každéj to má nastavený jinak.**

301 Ano.

302 **A že je to akceptovatelný.**

303 Ano.

304 **Že to tak je.**

305 Ano, a pakliže to není proti životu, tak je to vlastně..., tak to není špatně. A že to je možnej  
306 náhled.

307 **Takže o nějakým náhledu. Oni dost často říkaj taky, když jsem dělal tu hagioterapii**  
308 **tam u nás, tak tam krásně fungovali ti členové skupiny, a pak měli perlu na závěr a**  
309 **tři mi řekli, tři se vždycky našli, kteří mi řekli, no já teda nejsem věřící jo, a já jsem si**  
310 **řikal co to tam tahaj, jako co to, to jako, co mi chtěj říct, ale já jsem tam, a nějakou**  
311 **perlu řekli no. Měli to hodně spojený stou vírou, to máš hagioterapie, bible, víra.**

312 Já jsem přišla do hagioterapie v době, kdy jsem se prohlašovala za agnostičku, v žádný...,  
313 nebyla jsem pokřtěná, k žádný církvi jsem se nehlásila, ale vždycky jsem k tomu nějak  
314 inklinovala, akorát mě vždycky odrazoval kostel a ta instituce jako taková a v současný  
315 chvíli jsem pokřtěná, ale neregulérně.

316 **To zní hezky.**

317 No jako regulérně. Takhle, jsem pokřtěná, jakože se tak křtít nesmí, ale když už je tak  
318 člověk pokřtěnej, tak je to platný z hlediska římskokatolický církve, takže se k tomu  
319 hlásím, hlásim se k tomu, mám nejbliž k římskokatolický církvi, a domnívám se, že pro mě  
320 co se týče hagioterapie, je i dneska pro mě dobrý, že jsem do toho přišla ještě v době, kdy  
321 jsem ještě věřící nebyla, nebo že jsem se k tomu ještě takhle jednoznačně nehlásila, protože  
322 to věroučný zatěžuje, což je vidět na příkladu některých věřících, který prostě maj  
323 problém s tím nadávat členům nejsvětější trojice a podobně, což já teda nemám, protože to  
324 беру trochu jako..., беру to v tý rovině psychotherapeutický a jsou tam rozdíly. Třeba Jan  
325 Křitel mi je z hlediska víry sympatickej, z hlediska hagioterapie ho prostě nemám ráda.

326 Takže tam prostě rozdíl vnímám a zároveň teda po pravdě řečeno, to nevím jestli chceš  
327 nebo nechceš slyšet, jak říkám, že mám nevyhraněnej vztah, nebo spíš negativní vztah  
328 k církvi jako instituci, tak mě setkávání se s tím okruhem lidí, který se okolo tý  
329 hagioterapie pohybují je příjemnej, protože mi to nějakým způsobem jakoby i tuhle tu  
330 oblast naplňuje nějakým společenstvím, ale to se moc už netýká těch skupin spíš toho, těch  
331 lidí, který se kolem toho pohybují, jakože třeba okolo těch sobotních seminářů, nebo  
332 těhle těch věcí.

333 **Takže to má teda i nějaký společenskej rozměr, zájmovej.**

334 No a i ten, že to jsou prostě lidi podobně směřující,

335 **Podobný smýšlení a směřování.**

336 Tam je dost jako mezi nima konvertitů, nebo lidí, který odešli z nějaký církve.

337 **Jsou ti blížký v tom směřování a nastavení.**

338 Jako celkově, že jo. Takže to tohle rozměr má, ale to se netýká úplně těch skupin jako  
339 takových, ale spíš lidí, který se kolem toho pohybují, protože je to přeci jen terapie, která  
340 se tím transcendentem zabývá, nějakějma těma hodnotama nad normální psychologií a  
341 podobně.

342 **Takže s tou oblastí víry a náboženství je to spojený tady s tím zabýváním se toho  
343 transcendentna?**

344 Ano. Jako ne že by to bylo nějak rozdaný, že to musí být tento bůh, konec konců tu terapii  
345 provozuje i žid, že jo, v Bohnicích, a to jako je celkem jedno jakěj je ten bůh a vnímám to  
346 tak i u těch klientů. Důležitý je, že tam je a že ta možnost se k takovému něčemu vztahovat  
347 při tom procesu.

348 To chceš říct, že ta hagioterapie nabízí tuhle možnost, že se můžeš vztahovat? To tam je  
349 obsažený?

350 Ano, protože čteš tu bibli, takže tam ten bůh a ty jeho osoby se vyskytují teda, no vlastně  
351 všechny tři, takže se můžeš tam prostřednictvím toho vztahovat nejen jako k autoritě, třeba  
352 se může projevit tvůj problém s autoritou, ale i jako k tý oblasti, která se většinou v těch  
353 terapiích podle mě moc neprobírá. To je právě to spirituálno a nábožensko, já nevím jak to  
354 říct. Takže, to že to tam, jako já to vnímám tak, že ta bible se čte, že se čte bible, protože to  
355 je kniha velmi stará na který stojí tahle kultura a zároveň, že tam je k tomu hagio důležitý,  
356 že tam ten bůh je a že je důležitý, že tam je vůbec, ale samozřejmě protože žijem tady, tak  
357 je to pro nás lepší a srozumitelnější, než kdyby to byl třeba Korán. Prostě i když nejsme  
358 věřící, tak jsme odsud, takže je to pro nás prostě srozumitelnější. Ale samozřejmě jsou lidi

359 u kterých to vzbuzuje naopak odpor, protože k té církvi jako takový třeba cítí odpor,  
360 takovou mám třeba jednu kamarádku a ta jako s tím má problém, že to je zrovna bible. Ale  
361 ona by jako nejrada četla třeba Epos o Gilgamešovi a tam už, tam se bozi taky vyskytují,  
362 ale je to prostě v jiným, jiným jakoby gardu, než ten bůh křesťanský, kterej tady konec  
363 konců po dvatisíce let byl. Takhle to vnímám.

364 **Tam si vlastně říkala, že je tam teda důležitý i pro tebe, že ta bible a ta hagio tam**  
365 **nabízí možnost toho boha, kterej tam je. A tohle třeba, tohle vědomí, nebo tahle**  
366 **nabídka, dalo by se popsat, jak to třeba pro tebe konkrétně, v čem to bylo důležitý?**  
367 **Jak tenhle ten fakt té hagioterapie tobě třeba pomohl? Já nevím jak to teď**  
368 **formulovat úplně. Ty si říkala, že to je důležitý, jestli by se to dalo nějak ještě rozvést**  
369 **na nějakou tvoji konkrétní zkušenost.**

370 No. Jako je to taková spíš jakoby záležitost pocitů třeba vděku nebo odevzdanosti, nebo,  
371 nebo nějakým takovýmhle pocitům v nějakých příbězích, kdy člověk chápe, že do  
372 některých věcí nemůže vstupovat, prostě že je sám nezvládne a díky existenci těchto těch  
373 fenoménů, může jak to funguje do toho procesu jakoby zabudovat, protože tam jsou.  
374 Někdo tam říká šťve mě bůh, protože způsobil, že já nevím..., nevím..., Mojžíš byl  
375 obklíčenej egyptanama a chudák ten faraó, protože ten vlastně, protože ho bůh navedl, tak  
376 je agresivní, no ale zároveň si tam člověk může uvědomit, že to, že jsem občas agresivní,  
377 že to je do velké míry věc mojí volby a že nejsem jako odevzdaná osudu jenom tím, že si  
378 někdo, nějaká vyšší moc usmyslí a já to budu konat, jako.., jako... jo. Tak v těchtohle  
379 okamžicích, že člověk si tam s i těmadle silama, s těmadle fenoménama může v tom  
380 příběhu, tedy sám vůči sobě počítat. Kdyby tam tenhle fenomén nebyl, tak to tam  
381 pravděpodobně vynecháš.

382 **Si to klidně oprav, já se to pokusím shrnout jak jsem to pochopil já. Mě to zní, jako že**  
383 **je to nějaká komunikace s tím transcendentem, nebo těmadle fenoménama, silama**  
384 **a mě tam teda zazněly dvě roviny. Jestli jsem úplně mimo, mi to pak když tak řekneš.**  
385 **Jedna je vlastně že se jako můžeš o toho boha opřít, že to co nezvládneš silama,**  
386 **svejma silama, že ti ty fenomény k tomu můžou pomoci, nebo dodat sílu. A pak jsem**  
387 **tam jestli pochopil, že se vůči nim můžeš vymezit, že ne všechno je daný.**

388 Já si hlavně myslím, jako to že se o to můžu opřít, to jsem spíš reflektovala nějaký  
389 konkrétno, ale spíš jako že tam, já to vnímám tak vůbec, že tam ten fenomén je v té bibli,  
390 takže to je to vůči čemu se člověk může vymezit ať už to přijmout, nebo to odmítnout, ale  
391 ono to tam je. Kdybychom četli, já nevím, třeba Českýho Honzu, tak to tam nebude, tak to



392 tam vůbec nebude a bude tam probíhat příběh v tom, v tom, v tom, v té rovině  
393 pozemskosti. Kdežto tady ta, tady ta síla jako je implicitně obsažená v té bibli jo, takhle to  
394 spíš mám. Jako to, že mi to někdy pomáhá, někdy se vůči tomu vymezuju, to, to, to...

395 **Jasně, že to vůbec něco takovýho jako teda je.**

396 Že to tam vůbec je.

397 **A, a vůči tomu, že to tam teda je jako je v té bibli je, máš, co prožíváš vůči tomu za**  
398 **pocity? Je to asi jak kdy, že jo?**

399 No, já jsem ráda, protože to je věc, že si můžu říct tady se ten člověk odevzdal, nebo prostě  
400 to, že to tam je, stejně jakože tam je ten gauner nebo dobrej člověk David, tak je tam tahle  
401 ta síla, tak to je prostě to, co jakoby ten příběh dělá celým. Nebo jakože tam..., protože  
402 podle mýho názoru člověk je kromě fyzický a psychický taky duchovní bytost, takže to  
403 duchovno v tomhle tom je. Tam je nejen ten psychickej člověk, fyzickej člověk, ale i ten  
404 člověk duchovní, protože tam to duchovno je obsažený.

405 **Rozumím, takže vlastně v tom pro tebe je nějaká dobrá zpráva, že to potvrzuje tu ,ten**  
406 **tvůj nějakej pocit, že kromě fyzickýho...**

407 Ne, já bych řekla, že mi to nepotvrzuje nic, že to prostě je o tom, že tam je člověk celej ve  
408 všech těch rovinách, takže proto považuju za dobrý, že se čte bible, ale jako.., jako já to  
409 teď nevnímám nábožensky, protože to by mě..., jako brát bibli nábožensky je pro mě  
410 obtížný, jako to v té hagioterapii vůbec jako odbourávám a když se mi tam třeba tohle to  
411 vmísí, což bylo hlavně okolo té doby plný konverze, tak to spíš mě jakoby zatěžuje. Já to  
412 spíš vnímám, jakože to jsou příběhy, kde je obsažen člověk celej, včetně toho ducha.

413 **A to je ta radost s tím teda spojená, že ten člověk je tam popsanej celistvě, teda jako**  
414 **celej, v té komplexnosti.**

415 A já nevím proč mě furt nutíš radost.

416 **Nevím. Ty si jako říkala, že s toho máš jako radost, že tam tyhle fenomény jsou. Jsem**  
417 **to špatně pochopil?**

418 Já to vnímám jako dobře.

419 **Dobře**

420 Jo. Jakože proto je ta bible v tomhle tom dobrá, protože tam ty fenomény jsou. Že bych  
421 z toho měla radost, zrovna z tohohle, to bych neuměla říct. To jestli jsem to tak špatně  
422 zformulovala. Spíš jakože to je dobře, že to tam je celý.

423 **By ti tam něco chybělo, kdyby to...**

424 No, prostě by to nebylo celý.

425 **Kdyby tam byl třeba ten Gilgameš.**

426 No, no, tak kdybych to tam asi hůř viděla a kdyby to já nevím..., byl třeba já nevím...,  
427 byly třeba Rychlý šípy, že jo, tak taky by se na tom dalo něco řešit, ale tenhle rozměr to  
428 nemá, že jo. Prostě tam by se s nějakým takovýmhle fenoménem vůbec nepočítá. Čili já  
429 bych to tam asi ani tolik nemohla řešit, protože by to tam nebylo a ono to samozřejmě  
430 souvisí potom s těma hodnotovejma postojema to prostě souvisí.

431 **Že to pomáhá jako, já jsem možná teď trochu mimo, ale já se k tomu klidně přiznám,**  
432 **vymežit jako hodnoty, jako, tvoje hodnoty se na ně podívat?**

433 To ne, ty hodnoty jsou, ale já si myslím, že tak to celý je koncipovaný teda..., ta jako...  
434 jakože... že..., že ono se to..., ta hagioterapie se v tý..., v tomhle provedení tomhle, o tom  
435 mluvíme, co známe, že jo, hlásí k tý existenciální psychoterapii. To znamená, že tam se  
436 hlásí k tomu, že ty hodnoty a morálku, že s tím počítá. Takže se tam potom ptá: a jak to má  
437 souvislost s tím transcendentnem nebo duchovnem, to už je na každym, ale má. Ale ono to  
438 tam je obsažený, protože to je bible..., jako to tam je obsažený..., takže se k tomu  
439 vztahovat můžeš. Kdyby to tam nebylo tak v našem ateistickým národě se spousta lidí jako  
440 tomu bude spíš vyhýbat, nebo...

441 **Takže tam je i teda nějaká konfrontace i s těma hodnotama obsažená?**

442 No to určitě.

443 **Díky tomuhle prvku.**

444 No ne díky, jako tenhle prvek to podporuje.

445 **Jo, takhle. Jasně.**

446 Je to díky tomu, že to tak Prokop vymyslel.

447 **Rozumím, zajímavý. Jo. Já nad tímhle taky dost přemýšlím. Ono je to dost těžko**  
448 **formulovatelný.**

449 No je no. Ale protože já si nemyslím, že hagioterapie je to je, protože se čte bible. Já si  
450 myslím, že hagioterapie je to, protože se směřuje k tomu duchovnu a k těm hodnotám,  
451 který mají i ty numínózní a ty existenciální rozměry, ale ten bůh z toho souvisí, protože to  
452 si musí každéj položit otázku jestli je, nebo není, že jo. To prostě udělá v životě každéj  
453 vícekrát.

454 **Ty si teda pomocí hagioterapie směřovala k hodnotám jak?**

455 Že jsem si něco jako lépe, nebo možná vydefinovala. To souvisí i s tou konverzí, ale  
456 samozřejmě nepřímou, ale některý věci jako, jo já jsem směřovala předtím spíš k takovej  
457 těm postmoderním tezím, že je otázka jestli je dobro a zlo, že vlastně dobro a zlo není, že

458 to si sami děláme, a takový tyhle ty kydy. Takže to vyprofilování toho, že o některých  
459 hodnotách prostě pochybovat nemůžu. Ať už je to objektivní nebo prostě jenom tím, že ten  
460 život bez toho byl daleko těžší, to já nevím. Ale prostě bez toho hodnotového systému  
461 fungovat nejde a i lidi, který tvrděj že jde, tak bez něj nefungují. Jako jasný postavení  
462 se..., takový to jak se nutí postavit se... já nevím k problému interrupcí, viny... tak to  
463 je..., tam by ta hagioterapie jako hodně jakoby usnadní, pomohla vyprofilovat.

464 **Že to teda profiluje hodnotovej systém?**

465 No profiluje to bych asi úplně neřekla.

466 **Jak by si to pojmenovala?**

467 Ale pomáhá vyprofilovat, nebo spíš jako pomáhá najít ty kontury jasnější.

468 **Uchytit, chytit...**

469 Ty kontury...

470 **Kontury.**

471 Já tím myslím, že jsou jako jasný kontury.

472 **Obraz, zpřesnit jako?**

473 Prostě jasný kontury.

474 **Prostě jako zpřesnit obraz.**

475 No, prostě že tady se někde babrat v tom jako dobro, zlo, vždyť vlastně tohle, vždyť  
476 vlastně smrt může bejt dobro, může, ale smrt je zlo, že jo. Prostě ty kontury.

477 **Nějakej ten pevnej základ.**

478 Jo

479 **Aaaa, jasný, už to chápu. A že pak jsou nějaký ty individuální případy, kdy to může  
480 bejt, nevím jestli, ne jinak, ale...**

481 Kdy, kdy je to, smrt samozřejmě relativní je. Je lepší..., je otázka jestli já nevím dávat  
482 člověku biologickou léčbu na rakovinu, když se ví, že stejně umře. Když mu tu  
483 biologickou léčbu budeš dávat, že bude trpět dýl. Tak to samozřejmě je věc, kde  
484 rozhodnutí není otázka lusknutí prstů, a co je dobro a co je zlo. Samozřejmě, že zlo je to  
485 všechno, protože ten člověk umře. Ale je to otázka volby mezi nějakýma zlama, že jo. Je to  
486 otázka třeba přijetí odpovědnosti za tu volbu jo. Takže tyhle ty, tyhle ty věci jako...

487 **Ted' to vnímám, jakože mluvíš o tom zpřesnění toho hodnotového základu a...**

488 Zjasnění, řekněme zjasnění.

489 **Zjasnění a přemejšlení nad těma alternativama.**

490 No alternativama, prostě zjasnění toho hodnotovýho základu, včetně třeba odpovědnosti,  
491 protože to souvisí s tím co potom, jak se rozhodneš, že se rozhodneš a jak se rozhodneš.

492 **Takže vlastně téma hodnotovýho základu a odpovědnosti.**

493 Ta odpovědnost do toho spadá. Prostě zjasnění hodnotovýho systému nebo základu.

494 **Jasně.**

495 Že jo, ono to jako souvisí spolu navzájem, protože na jednu stranu ti začne bejt jasnější, že  
496 některý jako věci prostě jsou dobro, zlo, smrt, život a tak dále, ale zároveň protože tam  
497 chodíš s těma ostatníma, jdeš k vlastní autenticitě, tak zjišťuješ, že ale samozřejmě spoustu  
498 věcí je relativní, hlavně tvůj pohled na svět je relativní. Ale to že ten svět nějaký je a  
499 nějaký hodnoty platěj, to teda já jsem teda relativizovat přestala.

500 **Jasně, to je ten základ.**

501 Takže jo. Takže ty můžeš mít pravdu, že tenis je zábavná hra, stejně tak jako já můžu mít  
502 pravdu, že vůbec ne a v klidu tady sedíme a povídáme si, že jo. A o světě to vypovídá  
503 akorát to, že ty máš jinej názor a já taky. Jinou autentickou zkušenost a já taky.

504 **No jsem se chtěl na něco zeptat a teď jsem to zapomněl, jsem zaraženej tím tenisem.**

505 **To bys viděla jak sportterapie krásně funguje.**

506 Já proti tomu nic nenamítám, to je tvůj problém.

507 **To si dělám srandu, jako rekci na tenis. V tom teda dá se říct, že ta hagioterapie je**  
508 **specifická, oproti těm jinejm druhům terapie.**

509 Já bych řekla, že jo, protože jak jsem třeba to poznala na skupině při výcviku, tak když  
510 jsem tam já mluvila o svý konverzi, tak to bylo pro ostatní, pro mnoho lidí hodně  
511 nepochopitelný téma, ten čin byl hodně nepochopitelnej pro mnoho lidí. V podstatě ze  
512 všech hledisek, protože jak říká můj zeť..., protože já jsem se nechala pokřtít svojí  
513 příbuznou, ale regulérně, ale prostě takhle se to dělat nemá, přímo nesmí, ale v okamžiku  
514 kdy to tak uděláš, tak to platí, což jsem, což jsem chtěla, že jo.

515 **Platí to, to je důležitý.**

516 Pro mě to spíš byla ta, ta komunikace takhle, že jo. No, takže jsem pro ty kteří jsou věřící  
517 je to příliš a pro ty kteří nejsou věřící taky.

518 **Takže tam vidíš, že ty normální terapie, nebo to si zažila, na to nedávaj prostor.**

519 Jako já mám trošku ty pochybnosti o tom, já jsem zažila reakce na sebe třeba ve stylu, ve  
520 stylu no to já už jsem dál než ty... mi bylo vysvětleno.

521 **Že vlastně nějaký žebříček pomalu.**

522 Že ona je jako teda nevěřící, protože dobře ví že...

523 **Že je napřed.**

524 Takže jsem nějak dospěla k tomu, že a těžko se mi o tom mluví s nima a teda popravdě  
525 řečeno líp se mi mluví s těma věřícíma, protože ty se tak jako, tam jsme prostě na jedný  
526 vlně a hůř se mi mluví s těma nevěřícíma, některějma teda.

527 **Kór když jsou dál, to je těžký se s nima bavit.**

528 No ne, jako na tý skupině, že jo, některý třeba mi říkala jedna ta kolegyně, že abych o tom  
529 mluvila, že jí to zajímá, protože ty její klienti, což jsou narkomani, jako často mluvěj o  
530 nějakým bohu a že ona tomu nerozumí, tak to jako beru jako relevantní, ale pak tam byly  
531 ty momenty stěžování na chování nějaký věřící terapeutky, ale bylo to reflektovaný, jako  
532 že ty věřící jsou nějaký divný, nikoliv že ten terapeut, ten terapeut by měl v tomhle tom být  
533 přijímající cokoliv, že jo. A ono to je asi tady v týhle oblasti hodně těžký a je to tím těžší,  
534 že se o tom příliš nemluví jo. Takže...

535 **To znám taky z vlastní zkušenosti.**

536 Jo, taky?

537 **Taky no.**

538 No.

539 **Já to mám teda tak, že mám některý lidi ty jsou v pohodě, jako berou to téma jako**  
540 **jakýkoliv jiný a některý ty se ježí a já si myslím, že je to teda hodně jejich, jako téma.**

541 No jo, já si to myslím taky.

542 **Ale je zvláštní, že ty terapeuti, jako některý mimo tu hagioterapii jsou taky takový**  
543 **z toho, prostě...**

544 Prostě oni jsou ateisti - tak ty jseš..., ty to máš to jako berličku, že jo. A těžko se o tom  
545 mluví jo. A zas jako setkala jsem se s tím, že ateisti zažili ze strany věřících terapeutů  
546 nátlak na to...

547 **Z druhý strany.**

548 Jo, takže ono to je obojí špatně, ale já mám pocit, že se to v tý terapii...

549 **Tutlá ne... tak trochu?**

550 Tutlá no.

551 **Že se to zametá stranou.**

552 No, no. A já jsem vlastně byla, jako..., jako..., já jsem tam v tomhle tom směru jakoby  
553 exot, že jsem o tom mluvila. Mluvil o tom ještě jeden ten věřící kolega.... Ono obecně se  
554 častěji projevuje, že věřící má problém s tím, že má představu, jak maj věci bejt a ony tak  
555 nejsou.

556 **Jasně.**

557 Když jsem o tom mluvila, tak... no já jsem ještě ke všemu o tom mluvila dost brzy po tý  
558 konverzi a velmi dojatě, jako jsem byla nejdojatější na výcviku, když jsem mluvila o  
559 tomhle jo. Tak z toho byli asi takový překvapený, ale pravda je, že když se teď něco  
560 reflektovalo po čase, tak vlastně bylo zkonstatováno, že to bylo jedno z témat,  
561 z pozitivních témat, který jako na výcviku byly jo. Jinak na výcviku...

562 **Vidíš to je najednou zvláštní zjištění.**

563 No. Většina lidí tam chodí s tím, že se tam pláče, že jo a jako těžký dětství a těžká  
564 současnost a těžká budoucnost.

565 **Takže to vlastně nějakým způsobem taky pomohlo, že to téma tam bylo.**

566 Já myslím, že jo. Akorát mě to přišlo takový nedokončený v tom smyslu, že od té doby o  
567 tom už nikdo nemluvil. Já jsem se k tomu vrátila, když jsem, protože jak jsem to udělala  
568 tímhle způsobem, tak jsem, vlastně nemám žádný to společenství, že jo. A já jsem měla  
569 období, kdy jsem měla špat... jako pocity, že vlastně nemám společenství a zároveň jsem  
570 si nebyla jistá jestli mi vadí to, že ho nemám, protože ho nemám a nebo protože mám pocit  
571 a říká se, že by mělo bejt.

572 **Jo, jo.**

573 Takže já jsem hledala spíš tak jako kde v tom jsem doopravdy a tohle to jsem tam řešila. A  
574 od té doby to už nějak neřeším a nevracím se k tomu. Ono je obtížný pro věřícího  
575 projevovat své postoje s tímhle souvisící i na skupině, protože ony některé takové striktní a  
576 dogmatictější názory, jsou k nežítí, ale místo na skupině jejich projevení má, a je důležité.  
577 Když třeba věřící řekne něco ve stylu: no a já si myslím, že by si lidi neměli bejt nevěrný,  
578 když tam všichni řešej svoje vlastní poklesky tohoto druhu, tak mě připadá, že to je prostě,  
579 jo, taky pravda... jo. Takže že to tam místo má, takováhle teze, protože ano: neměli, jo.  
580 Jako je to prostě zrada, je to...

581 **To je ten základ myslíš zase?**

582 No, no. Takže, ale věřící to má tak, že vlastně zhřešit je to... to je asi šílený, jo. Zatím co ty  
583 ostatní to nemaj jako vztažený k žádný normě a tolik, většinou. Takže tím pádem prostě to  
584 zas já chápu, že se tam najednou zabředne do toho, jako kdyby to bylo prostě něco,  
585 takovýho..., no ono to svým způsobem normální je, jako v tom smyslu, že to je běžný, ale  
586 otázka tý normy, no spíš tý morálky, nebo toho nějakýho jako, těch hodnot no, hodnot  
587 zase.

588 **A ty teda máš pocit, jestli jsem to dobře pochopil, že v hagioterapii pro tohle prostor**  
589 **je? U Prokopa?**

590 Že hagioterapie se u Prokopa o tom duchovním prostoru hovoří, může hovořit, že to tam je,  
591 ono to tam je implicitně obsažený, čte se o tom, bůh tam je, Ježíš tam je, Ježíš se může  
592 dívat různě, že jo, jako člověk, jako syn boží, mluví se tam někdy o duchu, takže tam jsou  
593 tyhle momenty obsažený a tím pádem se o tom hovoří.

594 V: Je to zase o nějaký tý celistvosti co si říkala.

595 K: No přesně, takže já to vnímám jakože právě je to celý. Zatím co na těch, při těch  
596 hagioter... při těch tera... jako třeba při tom výcviku, i když tu daseinanalýzu vnímám jako  
597 velmi něžnej jako záležitost, kde pro to místo je, ale ono se o tom nemluví.

598 **Něžný, ale něco je zakázaný?**

599 No zakázaný ne, ale prostě to je jako tvoje věc, že jo, autentická, tak si k tomu dospěj. Ale  
600 v zásadě ono to okolí, takový to „ono se“, že jo, to nějakým způsobem velmi popírá,  
601 nějakým způsobem, čili dospění k tomu je velmi obtížný.

602 **Jako by to trochu vytrhávalo z tý celistvosti.**

603 No. Mě připadá, že to tam moc není. Ale je to možná tím, že o tom ty lidi nemluvej, no ale  
604 to o něčem zase je jo. Čili já tu provokaci, už tou existencí toho textu, a potom provokaci  
605 tím procesem vnímám jako důležitou. Ale mám trošku, jako já jsem právě o tý provokaci  
606 mluvila na tom semináři sobotním a oni mi to tam potom zpochybnili, že to vlastně je jako  
607 Prokopův styl, že to není součást hagioterapie. Ale já si myslím že jako, ale já jsem  
608 jinou... a pak jde o to co všechno je provokace.

609 **A jsou různé druhy, agresivní...**

610 Ano a Prokop umí bejt agresivní a násilnickej, že jo, o tom víme. A já taky čtu, jako že je  
611 jinej u těch ženskejch a u těch chlapů, to taky čtu. Jo a na těch skupinách potom, tam je  
612 potom, tam je třeba ještě víc za sebe. To si myslím, že tam dělá dobře, protože ta Ajka...

613 **Kde?**

614 Když jsou ty v kurzu, ty, ty jako cvičný skupiny.

615 **Jo.**

616 Že ta je tam Ajka, protože ta ho vyvažuje, on je tam víc za sebe. Tady v tom, těch terapiích  
617 ostřejch, kde je jasně daný jakoby zájem těch klientů, který tam jsou za nějakým účelem,  
618 tak je to ohraničenější a on v tom jako není tolik jako...

619 **Takže, jo, no.**

620 Že tam nesklouzává k sobě.

621 **Ty máš prostě, že to tam teda vlastně jako patří do hagioterapie, když se řekne**  
622 **hagioterapie, že to tam patří nezávisle na terapeutovi, ona ta míra nějaký tý**  
623 **provokace?**

624 Nějaká míra nějaký provokace.

625 **S tou tolerancí, otevřeností.**

626 Ano, ano. Nějaká míra jako jde o tu provokaci k tomu znejistit jisté. A samozřejmě  
627 tolerance a je to provokace proto, aby si mohl dojít k sobě, nikoliv...

628 **Teda nápomocná vlastně.**

629 Ano. A tý cestě k sobě, ale k sobě, ale zároveň ty hodnoty jsou v nějakym jakoby ten,  
630 v sobě a ten hodnotovej systém je vnímanej jako pozitivní. To ta daseinsanalýza nemá,  
631 protože ta má pocit, že veškerá morálka je oktrojovaná, že jo. Ale já to vnímám jakože  
632 stejně tak jakože v nás, já si prostě myslím, že dobro a zlo existuje a od toho už se všechno  
633 odvíjí.

634 **To je základní jako předpoklad.**

635 Pak už jako chci dobro, chci život. A v tom případě nějaké, nějaký morální hodnoty jsou,  
636 samozřejmě ale s tím, že tam vstupuje svědomí a takovýhle tyhle ty všechny ty věci. Prostě  
637 nic není...

638 **Že to není jednoduchý.**

639 Není to jednoduchý a není to nalinkovaný jo. Protože to, že máš směřovat k dobru je  
640 pravda, dobro asi je, ale co je to dobro, to musíš pořád hledat. Protože ty seš jenom člověk  
641 a nevíš to. Kdežto ta daseinsanalýza to má tak, že prostě jdeš sám k sobě.



### **Příloha č. III.**

Přepis rozhovoru č. II.

z důvodů číslování řádkování textu od další stránky

642 **Nějaký další vliv hagioterapie? O něčem už jsme se bavili. Jestli tě napadá ještě něco**  
643 **dalšího.**

644 Velmi mě ovlivnilo takový to, že když tam člověk je tak má pocit, že se dívá z okna... ten  
645 příběh, kterej se odehrává... ale pak zjistíš, že se vlastně díváš do zrcadla. Tak to je tenhle  
646 ten moment, kterej je pro mě hodně podstatnej při tom procesu. No já už jsem třeba  
647 mluvila o tom Lazarovi. A nebo o tom, já tam mám takovej příběh s ovečkou, kdy prorok  
648 Nátán říká Davidovi příběh o ovečce, kterou si nějakej chudák opatroval, měl jí rád a pak  
649 přišel nějakej bohatec a ten mu tu ovečku zabavil a snědl. Pohostil s ní nějaky svoje  
650 známý. A pro mě to je příběh, kterej jsem dlouho luštila, proč se mnou rezonuje, a je to  
651 vlastně i o tom o čem mluvím, protože ten David, když mu to ten Nátán vyprávěl, tak se  
652 strašně rozčílil v tý Bibli. A pak mu Nátán říká, no ale ten bohatec, to jseš ty. Ty jsi vzal  
653 tomu Urijášovitu Baat-šebu. Takhle vlastně funguje celej ten proces. Člověk se dívá na ten  
654 příběh a říká si, to jsou oni, tak jako bez skrupulí a nějakech cenzur to hodnotí a a pak  
655 najednou zjistí, vždyť to je o mně. Vždyť to co tam vidím a kritizuju, tak to jsem já. A  
656 tohle je takovej vliv vtom vlastním terapeutickým procesu významnej a jednak jako  
657 životně významnej. Takový to uvědomění, že to co mě zaujme a dost snadno kritizuju u  
658 ostatních, tak je vlastně dost často o mě.

659 **To co vidíš u ostatních, že je tvoje.**

660 No, no, to je dost bazální pro tu hagioterapii, jako základ, že to prostě otevřeš okno a díváš  
661 se a támhle se něco děje, tu se něco děje a to jsou pěkný pitomci...

662 **V tom příběhu, že se to děje...**

663 A najednou ejhle, vždyť je to moje zrcadlo. Tak to jsem chtěla dodat. No když říkáš vliv,  
664 já jsem o tom minule mluvila, já tam chodím, protože mě to zajímá a protože to chápu jako  
665 dobro, že mi to prospívá po více stránkách, jinak bych tam nechodila.

666 **Což je takový logický. Aby tam člověk chodil, aby mu to ubližovalo, takový zvláštní**  
667 **by to bylo. Leda nějakej sadomasochista.**

668 No, tak to tam nechodím s tímhle tím. Jinak nevím, co bych ještě dodala k nějakýmu vlivu.  
669 Možná, že se tam člověk učí vnímat trochu jinak tu realitu. Právě tím, jak bych to řekla...  
670 to co tam člověk prožívá, to co tam objeví, tak je vždycky o mně a to jetakovej přesah do  
671 života. Protože to vědomí toho, že když vidím, vnímám, komunikuju, tak je to v první řadě  
672 o mě. Takže potom, když chci naslouchat těm jinejm, tak to vědomí, že oni to vnímaj  
673 jinak, ale o tom už jsme mluvili. Ti ostatní na skupině ten příběh vnímaj jinak, a tak je to i

674 v životě. Úhly pohledu jsou různé a vědomí toho, že musím poslouchat, co mi říká ten  
675 druhý, jinak se to nedovím, protože to co vnímám já, to není obecný.

676 **Myslíš to zpřesňování reality? Že se tím zpřesňuje obraz té reality a i o nich a i o**  
677 **tobě.**

678 I o mně a o tom co vidím, i o nich, prostě ta skupinovitost, a že ten příběh je jeden a že se na  
679 to lidi dívají z různých stran, to je velkolepý zážitek, protože, když řešíš něco na skupině,  
680 třeba na výcviku, tak je to tvůj příběh a ostatní to řešej. Nebo něčí příběh a taky na to jsou  
681 různé pohledy, ale tady to je daný, všichni to mají úplně stejně předestřený v jednu chvíli, v  
682 jednu chvíli imaginují totéž a pak jsou na to ty různé pohledy všichni mají stejnou  
683 startovací čáru. Takže jako to vědomí, že když já to vidím nějak, tak ono samo je to  
684 nějaký, já jsem nějaká, oni kolem jsou taky nějaký, a že to co já jaksi vidím, není daný jen  
685 tou samou věcí, ale i mnou a těma ostatníma. A to je... já bych se nebála říct i přínos do  
686 mého života.

687 **Takže tam je jeden obsah, ten příběh a mnoho různých pohledů na něj, z různých**  
688 **životních příběhů těch jednotlivých účastníků. A díky tomu ty z toho můžeš brát a**  
689 **obohacovat ten pohled na ten obsah tady z těch perspektiv.**

690 Ano a hlavně taky to vědomí, ikdyž tam ty jiný nemám, že teď něco vnímám, vidím a ono  
691 to ve skutečnosti není třeba tak hrozný, skvělý, nebo já nevím jaký, jak to vnímám, protože  
692 samo o sobě to tu kvalitu jakoby nemá. Takže já když se bojím jít k zubaři a vnímám, že to  
693 je strašný, tak ale když já pak slyším, jak někomu nevím co, třeba sekali kost – a i to se dá  
694 přežít, tak zjistím, že to není tak strašný. No a ta korekce je taková dobrá.

695 **Jo, jo, to je vlastně nějaká ta korekce toho, že máš vůči tomu nějaký přednastavení,**  
696 **třeba toho strachu a zjistíš z toho, že to tak být nemusí, že to není tak hrozný.**

697 A ten pohled na ten příběh taky, tam to prostě vyvstává. Vždycky je to moje, můj pohled.  
698 A zažila jsem ty příběhy už i víckrát, takže už vím, že to mám vždycky i jinak trochu.  
699 Některý fenomény úplně zmizely za tu dobu, objevily se jiné vůči tomu...

700 **Tam na sobě sleduješ i nějaký vývoj. Že máš ten stejnej příběh, opakuje se a ty**  
701 **sleduješ, že se ti to mění.**

702 Ano, rozhodně. V době kdy jsem třeba řešila smrt svého táty, ještě jsem to neměla nějak  
703 usazený, prostě jsem se s tím nemohla smířit, tak se mi to tam objevovalo hodně. Teď už  
704 několik let nikdy, ikdyž je to ten samej příběh, tak tam najednou vyvstane jiná oblast, která  
705 mě zaujme a to je o mně v tu chvíli.

706 **Takže tam je to zrcadlo kde teď jseš.**

707 Jo, jo. Nejen mě jako osoby, ale i mýho momentálního životního nastavení a umístění.  
708 **Takže tam máš takový to... minule mě to štvalo a teď už ne, porovnááš to.**  
709 Jo a dokonce se mi stalo, že jsem měla pocit, že bych to měla mít jako posledně a pak jsem  
710 si najednou říkala, co blbnu, vždyť teď už mě tam ruší tohle, budu řešit to nový.  
711 **Že se to vrátilo, porovnalas si to, ale...**  
712 Jako bych si vzpomněla na to, co bylo, ale už to nebylo tak autentický, nebylo třeba to  
713 řešit, bylo potřeba něco jiného.  
714 **Takže to bylo nějak vyřešený, zpracovaný, nebo už to byla minulost?**  
715 No buď to byla minulost, nebo vyvstalo něco důležitějšího v tu chvíli, něco aktuálnějšího.  
716 **Zajímavý.**  
717 A to si myslím, že to uvědomění si toho, že ten člověk je jinde, tak to je taky velká věc.  
718 Jako jinde a kde.  
719 **Kde se nacházíš.**  
720 No. Je to jasný, že ti to brnká vždycky tam, kde jseš a o čem jseš v tu chvíli, to aktuální.  
721 **Jako do přítomnosti, že řešíš to aktuální.**  
722 Popravdě řečeno jsou příběhy, který mě dostávají vždycky hodně. A je jeden příběh, kterej  
723 se mě vždycky dotýká... jako okolností, nebo nějakých konotací okolo psychický nemoci  
724 mojí matky. Já tam přesně neznám souvislosti, ale ten příběh na mě brnká vždycky hodně.  
725 A tam je to asi k nevyřešení. Je to věc mojí matky, která se sice nese nějakým způsobem  
726 zprostředkovaně, ale moje matka mi nikdy neřekne, jak to bylo doopravdy. A tam je to o  
727 neuzavřenosti tý věci a v tom příběhu, když do toho jdu poctivě, mě to vždycky dostane,  
728 mě to vždycky dostává a na tý samý jedný rovině.  
729 **Že to ukazuje ránu, která nejde zavřít.**  
730 Samozřejmě, a je to nějaká rodinná rána. Trans-generační a nejde uzavřít, protože v tom  
731 právě nejedu jenom já, takže to bych se od toho musela odstříhnout, jenomže to bych se  
732 odstříhla a to je to, co už teď dělat nechci. Takže to tu je... vždycky.  
733 **Nechceš se odstříhnout, tak si to raděj neseš vědomě sebou tak jak to je. Neuzavřený,**  
734 **otevřený, součástí tebe.**  
735 Protože kdybych se odstříhávala, tak bych se spíš jako vrátila. Nemohla bych to autenticky  
736 mít, to nejde, když už to jako otevřeš, tak ty dveře, ikdyž zavřeš, tak už o nich víš.  
737 **Už tam prostě jsou.**  
738 Dokavad' jsem si toho nebyla nějak vědoma, tak to šlo, ale teď už to nejde. Ale tak to  
739 prostě tak nesu a je to tak. Taky něco podobnýho znáš?

740 **Jo, jo. Mám to takhle trochu s rodičema. Jsou jinak nastavený a prostě nemůžou**  
741 **pochopit, co jsem zač, že mám jiný hodnoty. Nemám jim to za zlý, prostě jsou tak**  
742 **nastavený, ale mrzí mě, že nikdy vlastně nepoznají, kdo je jejich syn a nikdy se jim to**  
743 **nepovede poznat. Nic s tím prostě dělat nejde.**

744 No nejde. Posunout to můžu já, posunout to může moje dcera, ale ten původ ovlivnit  
745 nemůžeme.

746 **Ale zase si díky tomu uvědomuju, co jsem zač, kdo jsem, co mám rád, kam směřuju.**

747 Ale jak jsem říkala, tím jak si myslíš, že je to otevřený okno a ono je to ve skutečnosti to  
748 zrcadlo, tak to nevošulíš, ikdyž si třeba řekneš s tímhle nebudu, budu s tímhle, stejně jdeš  
749 stím svým, ty nemůžeš říct nic jiného než tě napadne.

750 **Prostě se od toho odstříhnout nemůžeš, je to tvoje životní historie, je to v tobě,**  
751 **nezbavíš se toho.**

752 Takže to...

753 **Leda tak se stím smířit.**

754 Mě taky napadalo, nebo jsme to nějak zmínili, že od terapie se čeká jako podpora, je to  
755 podpůrný, ale to já tam nějak moc nemám, ale to teda musím říct, že to já nemám obecně.  
756 Moje zkušenost z výcviku je taková, že já o tu podporu jako nestojím, jako příliš. Je mi  
757 samozřejmě milé, když mi někdo říká děláš to dobře, ale mně spíš jde o to slyšet, co, já  
758 nevím, dělám špatně, nebo nedělám autenticky, nebo se prostě od něčeho odrazit. Takže já  
759 tam tohle to nehledám. Takže to úplně... jako samozřejmě, že mě ta hagioterapie  
760 podpořila... v celku. Tím že jsem jinde, než jsem byla, ale jako takovýto každo-denní,  
761 každo-skupinový, ta podpora, kterou možná dostávají ti... která je potřeba, aby překonali  
762 tu závislost, že jo, tak to já tam nehledám. Mně tam jde spíš o tu sebereflexi.

763 **Jestli tomu dobře rozumím, že tě to podpořilo v tom, jak to na tobě zapracovalo, téma**  
764 **různými způsoby, ale nebylo to tak, že by si tam seděla a čekala, tak teď chci, aby**  
765 **mi někdo řekl... to zvládneš, to uděláš, jsi dobrá.**

766 Ano, ano, tak. Což si ale myslím, že třeba u těch závisláků k tomu dochází. Třeba taková ta  
767 reflexe... no dobře ale tím, že jseš tady, tak jako už jsi udělal první krok k tomu, aby se  
768 něco změnilo, pracuješ na sobě.

769 **Jseš na dobré cestě.**

770 To se jim dost často jako dostává. Já to na sobě nevidím, ale já po tom nebažím. Ta  
771 podpora je u mě v té sebereflexi a já to cejtím tak, že čím lepší tu sebereflexi mám, tím se  
772 můžu mít líp.

773 **Ty vlastně podporuješ sama sebe.**

774 No, ale je to tou terapií, to očekávám od každé terapie, že mi nebude říkat jsi dobrá, i když  
775 ne že bych to nerada slyšela, to bych zas kecala, ale to prostě to vědomí je to tak a tak. Já  
776 tady pláču nad Lazarem a štvě mě Lazar, ale je to proto, že pláču nad sebou, protože mě  
777 štvě moje matka.

778 **To je to zpřesňování.**

779 No, no....

780 **Jak už si dlouho s hagioterapií?**

781 Pět let. Fakt je, že už mi ta zkušenost, třeba i z toho výcviku, mě dovoluje víc vnímat ty  
782 ostatní a eventuálně to občas pro ně podpořit. Což mě samotnou udivuje, že to tak je, ale je  
783 to tak.

784 **Myslíš, že podporuješ ty klienty, co jsou tam.**

785 No, že třeba občas něco řeknu schválně, abych je vyprovokovala k tomu, k tomu aby oni...

786 **Trochu taková koterapeutická role, že jim můžeš pomáhat.**

787 Ale dovoluju si to po tu mez, po kterou mi to dovolí terapeut. Ty první tři roky jsem v tom  
788 jela naplno já, jako jenom za sebe. To pro mě byl ten terapeutický proces důležitější. To že  
789 jsem se do toho takhle chytla, to bylo daný životníma okolnostma, o kterých jsem už  
790 říkala, vlastně pak přišlo to, že jsem šla studovat tu fakultu a měla jsem nějakou tu  
791 zkušenost s těma kurzama. No a pak jsem potkala Prokopa ve chvíli, kdy moje dcera se  
792 hroutila, protože se jí hroutilo manželství. Což mělo podobný konotace jako ten můj  
793 zhroucený vztah.

794 **Takže takový tran-sgenerační... myslíš?**

795 Tam to bylo odražený... no a teď jsem ho potkala a on mě nabídnul, jestli třeba nechci  
796 chodit do těch skupin. Tak jsem začala a zjistila jsem, že mi to pomáhá velmi, v sebereflexi  
797 a jednak jako jakási stáž. Asi bych řekla, že to docházení na tu hagioterapii bylo velkou  
798 pomocí, protože je to možnost té sebereflexe a ta sebereflexe je o nějaký možnosti  
799 reálnějšího umístění v realitě. No a to je pomoc úžasná, protože pak prostě zjistíš, že  
800 nějaký věci nepotřebuješ, neděláš.... že ani tu zlobu vůči tomu člověku se kterým jsem se  
801 ocitla v té krizi necítím... s otcem jsem se vyrovnala, teda se smrtí otce. S čím pořád  
802 trochu bojuju je ta moje matka, ale to je jednak asi hluboký zranění a jednak já s ní bydlím.  
803 Ono když bydlíš s matkou a ještě osmdesátidevítiletou, tak prostě to je náročná situace  
804 samo o sobě. Ale zas mi to dává možnost ty některý věci chápat. Tak ne že bych byla díky  
805 seberaflexi na hagioterapii lepší člověk, ale líp se mi žije.

806 **To zrealnění je teda i v tomhle tom vztahu s tou mámou, že si díky tomuhle**  
807 **pochopila, proč se některý věci dějou...**

808 Že jsem pochopila, proč se nějak cejtim, proč něco dělám, proč ty věci dělám, proč ty věci  
809 dělá ona, umožnilo se mi to na ní míň zlobit, i když říkám míň, neříkám nezlobit... to  
810 zatím jsem nedokázala, protože já tam mám velký zranění z dětství, což se teda potvrdilo i  
811 třeba ve výcviku a tak. Prostě ona měla tu první velkou ataku, kdy se i sebe-poškodila,  
812 když mě bylo šest let a já jsem se v tý chvíli odřízla od emocí, takže právě to je to, co ta  
813 hagioterapie zcela transparentně dělá, že tě nutí hledat emoce. A jakmile se ukázalo, že  
814 když u těch emocí dokážu bejt, dokážu ty věci pojmenovat a je to prostě daleko lepší. Já  
815 jsem si tenkrát zakázala mít jakýkoliv emoce k její nemoci... a ta nemoc způsobovala, že  
816 ona se mně jako dítěti třeba měsíce nevěnovala, což mě zraňovalo, ale já jsem si to nikdy  
817 nepřipustila, protože matka byla ta nemocná a mně naopak bylo tím okolím dáváno najevo,  
818 že já jsem ta rozumná. Takže já jsem to rozumě jako takhle dělala.

819 **Rozumě si zazdila svoje emoce.**

820 Takže jsem zazdila svoje emoce. A pak jsem měla ten záchranářskej syndrom zcela jasnej,  
821 kterej jsem si jaksi realizovala, jsem si nebrala za manžela svýho otce, ale spíš svojí  
822 matku... jako v tom smyslu, že jsem měla tendenci ty muže zachraňovat. Takže čím  
823 depresivnější chlap, tím lepší... což je tragédie.

824 **Vytvořil se tenhle vzorec.**

825 Protože já jsem si vybrala z toho vztahu, kterej byl nerovnej a nějakým způsobem závislej,  
826 tu stranu, která pečuje, ne tu stranu, která je opečovávána. Jsem nikdy nechtěla bejt jako  
827 matka.

828 **Patologické opečovávání.**

829 Jo, to jakoby potřebuješ, abys mohla bejt ve vztahu... to jsem potřebovala pečovat. Čím  
830 větší patologie na druhý straně, tím byla moje patologie víc uspokojená. Proto to otevření  
831 emocí, jako já v tom dost teď v životě jedu. Neustále se ptám sama sebe, co teď cítíš.  
832 Samozřejmě v tý realitě to musí člověk korigovat, ale nemusím to zrovna dávat najevo, ale  
833 je to o tom, že já to cítím a vím, takže tím pádem můžu přechíst kde v tý situaci zrovna sem.

834 **Najít si tu pozici, kde se nacházíš.**

835 Ano, kde se nacházím. To vědomí, že ten člověk, s kterým jednám, mě teď štve, proč on  
836 mě štve. Prostě si připustit, že mě štve a ne že...

837 **Ne že se nic neděje.**

838 Ono se děje, že jo. A já jsem vyrostla na tom, že se nic neděje a že já jsem rozumná.

839 **Zajímavý ty trans-generační vzorce a ty emoce s tím spojený.**

840 Ty trans-generační vzorce... a ono to jde samozřejmě těžko pochopit, protože většinou  
841 jsou takový ty mechanický představy, že chlap si v uvozovkách bere svou matku a ženská  
842 svého otce. Já jsem se v tomhle dlouho nemohla zorientovat, až jsem na PPF slyšela mluvit  
843 jednu psychoanalytičku a ta mluvila, že ne svého otce, ale toho rodiče, s kterým máš větší  
844 problém si vybíráš za partnera. Což ke mně sedí... K tomu teda: A hagioterapie ty metody  
845 bere z různých těch směrů. Já to nezavrhuju. Když mluví psychoterapeut s praxí, tak žádnéj  
846 nemluví mimo, protože vždycky jde o toho člověka jako člověka, ta metoda není dost často  
847 rozhodující. Samozřejmě záleží, jak fundamentalisticky se uplatňuje. To platí pro každěj  
848 směr i pro tu daseinsanalýzu. Podle mě daseinsanalýza fundamentalisticky vedená vede až  
849 k voluntarismu. Je to hodně ve filosofický rovině, jenomže my jsme v realitě a jsme lidi a  
850 žijeme tady. I daseinsanalytik může bejt fundamentalista. Znáám jednoho a ten, mám pocit,  
851 si myslí, že daseinsanalýza je totální voluntarismus. To se s mým přesvědčením neslučuje,  
852 ikdyž se mi na tý daseinsanalýze líbí, takovej ten vztah k tomu druhýmu, k tomu klientovi:  
853 protože... ty máš pravdu, protože jseš expert na svůj vlastní život, ale to že se v tom hodně  
854 brodíš je taky pravda... a že nějaký hranice je dobrý mít. To mně se na tý hagioterapii  
855 v tomhle směru líbí, ale to je asi hodně spojený s osobou terapeuta, že má poměrně širokej  
856 rozhled, takže je schopen ti dávat nabídky z různých... třeba ti řekne, psychoanalytici by  
857 řekli, že třeba kastruješ muže. Ale je to podaný takhle, nikoliv... ten psychoanalytik by ti  
858 řekl: kastruješ muže! Tady je ten prostor, že ti řekne, někdo by se na to mohl dívat tak a  
859 tak.

860 **Co ty na to. Je to nabídka na zvážení.**

861 Je to nabídka. Samozřejmě si můžeš říct, že je to vnučování, ale... je to těžký. A po pravdě  
862 někdy mám pocit, že terapeut přestřelí... to zas ne, že ne. Ta skupina má totiž velkou  
863 dynamiku, stane se, že například nenechá člověka domyslet a dokončit své myšlenky, nebo  
864 to ne zcela dobře pochopí... což tedy, vím to dobře... může docela způsobit slušnou  
865 frustraci... to ale myslím nebývá záměr... ale výsledky to mívá, protože to většina lidí  
866 neudrží a začne se bránit, je to tedy zase o nějakém vymezení se, o hranicích... což působí  
867 ta frustrace. Ale k tomuhle je stejně dobrý když tam je koterapeut, což nějak úplně běžně  
868 není... Protože je dobrý, když se někdo na tu frustraci dotyčného podívá, aby nezbyla...  
869 No ale ona na druhou stranu k tomuhle slouží i závěrečná perla, tam nejenže se celý proces  
870 pro každého tak nějak uzavře, ale naopak případná neuzavřená frustrace, a to jakéhokoli  
871 druhu nějak jako vyplave...



872 **Že je teda hagioterapieintegrativní.**

873 Ano, ale teď jsem zažila situaci, kdy tam je děvče, který dělá jako všechno proto, aby tomu  
874 chlapovi, v tomhle případě terapeutovi...jede na tom, že s ním musí ve všem souhlasit a  
875 dělá to, co on chce... zřejmě, nevím proč přesně, ale tomuhle děvčeti Prokop říká jako  
876 „Nečti furt co já chci, řekni co máš ty.“

877 **Takže se tam odehrává něco podobného mezi terapeutem a tou holkou, co má ona ve**  
878 **vztahu.**

879 No. Jsou prostě modely, kdy tam ty předchozí vztahy cpeš a narážíš teda se stejným  
880 problémem. Ta holka souhlasí se vším, co on řekne a hmatatelně odečítá, co on si přeje. Je  
881 celkem pochopitelný, že když jsi tam jako závisláckej klient, tak se tam řeší závislost. I to  
882 je tam občas patrný, že jakmile tohle ti klienti pochopí, že to ten terapeut chce, že míří  
883 sem, tak začnou v tom jet taky.

884 **To myslíš, že je blbý?**

885 Já jsem o tom hodně přemýšlela a myslím, že není, protože oni... když se člověk dívá do  
886 zrcadla... já jako ženská to vím dobře, prostě každěj pupínek, zvlášť když mi bylo čtrnáct,  
887 byl obrovskej... prostě ono tam vidíš to, co chceš... když nikdo jinej si ho nevšimnul.  
888 Takže když zaměříš pozornost v tom zrcadle na ten pupínek, kterej je škodlivej, tak jako...  
889 a ona ta hagioterapie se hlásí k tý logoterapii, nebo k tomu existenciálnímu, ale právě  
890 k tomu hledání smyslu, což souvisí s hodnotami, takže to zaměřuje pozornost sem.

891 **Takže je fokus na tu závislost**

892 Tak jako jo. Je to zaměřený sem. Není to terapie, která... takhle, když chodíš na kurzy,  
893 kam choděj lidi čistě pro tu sebezkušenost, tak to takhle směřovaný není.

894 **Takže pro tu závislost je to k tý závislosti svedený.**

895 Jo, jo, jo. Ale ono to jako je snadný celkem, protože v těch biblických příbězích jde o  
896 bažení různýho druhu. Čili v konotaci s tím, že základní problém těch závisláků to bažení  
897 je...

898 **Myslíš, že bible je dobrá pro tu závislost, že se tam hodně vyskytuje.**

899 No, bažení že tam je, tak se... Ona je o lidech a součástí lidský existence to bažení je. Tam  
900 jde o míru samozřejmě. Všichni bažíme. Ale ne v tom patologickysmyslu.

901 **Tam vždycky lidi něco chtěj, Bůh to nechce, nebo naopak.**

902 No ano, ano. Nebo chce moc. David chtěl hrozně Baat-šebu, Baat-šeba nechtěla bejt  
903 strašně s Urijášem podle mě, atd. Urijáš chtěl bejt strašně se svejma vojákama. Všichni tam  
904 bažili, když se na to podíváš tímhle úhlem pohledu.

905 **Takže vlastně díky té bibli a té závislosti se to bažení dostává hodně do reflexe těch...**  
906 **jak já to mám se svým bažením.**

907 V tom je ta direktivnost toho směru, že ti tam tohle terapeut podstrkuje. Ti ukazuje v tom  
908 zrcadle, hele, a v čem to si ty? Co tam vidíš? V čem jsi to ty? A když ten závislák tohle to  
909 moc nevidí tak terapeut řekne „On bažil. A po čem bažíš ty? Co je tvoje... co tě stahuje ke  
910 dnu?“.

911 **Prozkoumávání bažení.**

912 No. Takže když ten příběh necháš působit na toho člověka, kterej tam je sebezkušenostně,  
913 tak ten si tam vybere... vlastně ti řekne, co on tam vidí. Takový trochu daseins, protože ty  
914 ho necháš vybrat to, co chce a on ten problém rozvíjí, rozvíjí ho sám. I když terapeut tam  
915 pak vnáší ty prvky logoterapie a těch hodnot. Ale vnáší to tím stylem, že se neuzavírá, co  
916 je lepší názor, nikdy. Ale u té závislosti on to směřuje k té závislosti, aby se tam řešila. Aby  
917 to ty lidi uviděli, aby uviděli, že třeba ubližujou ostatním. To je docela zajímavý, že hodně  
918 těch závisláků to vlastně neví, že ubližujou svému okolí. Ale najednou oni to tam uviděj.

919 **Myslíš, že to teda nějak vynáší vinu?**

920 To je jedna z možností. Vynáší vinu... taky. Tam se řeší to bažení, nezřízená touha, pocity  
921 viny.

922 **Že ubližuju, aniž bych to předtím věděl.**

923 No ano. A pak takový to... dichotomie dobro, zlo. To je věc, kterou dneska moc lidí si  
924 vůbec nevšimá, že to je. Slyšíš na těch skupinách pořád jako... pro někoho je dobrý tohle a  
925 pro někoho tohle. A jako z mého pohledu to tak není. Ta absolutní relativizace je pro ty  
926 závisláky ještě škodlivější než pro jiný.

927 **V čem myslíš, že je to škodlivější?**

928 Protože se potřebují naučit mít mantinely a řád. A jakmile chceš mít řád, musíš se  
929 k něčemu vztahovat. Prostě jsou nějaký pravidla, nějaký... a ty z něčeho vycházej.

930 **Učí se řádu.**

931 Oni se učí ho nějakým způsobem přijmout, ale aby se v tom životě víc uchytili, tak je  
932 dobrý, když ten řád viděj v realitě a ne jen ve své hlavě. Je dobrý vědět, jestli dělám dobro  
933 nebo zlo a ne pro sebe, ale z nějakýho vyššího důvodu. To je hodně důležitá věc...

934 **A ty chodíš na hagioterapii už pět let. A mě se ptal jeden metodolog, proč tam chodíš**  
935 **dál.**

936 Protože mě to baví a je to o sebe-vzdělání, je to otevřená skupina, takže se loučit nemusím  
937 a je to taky teď už o nějakém koterapeutickém působení. První tři roky byly čistě

938 terapeutický a sebezkušenostní, a teď to souvisí s mým výcvikem. Pro mě je to vůbec od  
939 začátku sebe-rozvojová věc, která mě otevřela nové dimenze. Hlavně ty emoce. Za tím  
940 jsem tam chodila a za pochopením jak to je. Začala jsem tam chodit ze zájmu a studijně,  
941 ale teď když končím výcvik, tak najednou mám tu ambici to dodělat celý. S kolegama jsme  
942 chodili na výklad snů, pak jsme si založili skupinku, kde jsme si ty sny vykládaly a teď  
943 bychom to chtěli i otevřít pro veřejnost. Takže tam je najednou v tom i tahle dimeze. Taký  
944 je tam ten moment, že mě přitahuje i ta bible, což souvisí s mojí profesí. A pak já jsem  
945 šéfka, to znamená, že s lidma pracuju a pracuju s ne s úplně standardníma lidma, protože to  
946 je obor, kde se nevydělávají peníze a je to zvláště v té odborné oblasti úzce zaměřený a je  
947 to takový... lidi zde jsou jako všude různý, ale tady jsou ještě různější. Tak mě to pomáhá i  
948 v týhle oblasti a to už je o tom seberozvoji.

949 **Ten seberozvoj v týhagioterapii ti pomáhá i v té pozici toho šéfa při tom jednání**  
950 **s těma lidma.**

951 Jo,jo, jako pochopení toho... já jsem se třeba přistihla při tom, že... na jednu stranu  
952 mluvím o tom, jak si otvíráš emoce, ale na druhou stranu se mi děje to, že se na ty lidi  
953 nedokážu pořádně rozčlít. Mám pocit, že jak je znám léta a znám tohle prostředí, tak že  
954 jim jako rozumím. Rozumím víc hnutí těch lidí, vím proč to chtějí a nebo dělají a to ti brání  
955 mít na ně jako takovej jako opravdickej vztek... že ti nešlapou do tvýho... ty chápeš, že to  
956 myslí dobře, že mají tady nějaký problém, ale ani nemusej mít nějaký problém, myslejo  
957 dobře, jenom odjinud. To je jako v hagioterapii, když máš kolem sebe ostatní a oni mají na  
958 jednu věc různý pohledy. Tak v tom životě, zaměstnání, oni mají taky jiný pohledy.

959 **Jak se na ně zlobit, když je to jejich přirozenost.**

960 Trochu pochybuju o tom, jestli to není na překážku.

961 **Že to pochopení té jejich dynamiky ti může bránit v tom vyjádření toho rozčlíní, že**  
962 **bys ten vztek měla dát najevo?**

963 Tak já to třeba dávám někdy najevo, ale někdy mám pocit, že je to příliš role. Já vím, že  
964 teď se mám zlobit a když se nebudu zlobit a přejdu to... to už je nějaká zkušenost... ale že  
965 je na místě tu zlobu mít, že on to udělal blbě.

966 **Že převážilo víc to pochopení.**

967 No prostě chápu, že ten jeho pohled byl takovej a to že mě neposlouchal, no vždyť si tak  
968 často navzájem nerozumíme, tak si to vysvětlíme a on to udělá líp. Jenomže zároveň vím,  
969 že on tím pokazil práci jiným lidem a já zas nemůžu v tom ty jiný lidi nechat, takže já  
970 musím tomuhle člověku vynadat... tak mu vynadám, ale no...takže to je právě o tom

971 seberozvoji. Já vnímám, že s týhagioterapie je to pro mě hodně podstatný a dneska tam ty  
972 koterapeutický vstupy mám, což je ale jiné, než být „in“, úplně s ostatními. Vím to já, ví to  
973 terapeut, a tedy někdy to je i o nějaké intervizní reflexi..., tak to pro mě je už i o rozvoji tý  
974 profese, kterou jsem si myslela, že dělat nebudu, ale beze zbytku dneska nevím...

975 **Ty si vlastně říkala, že si měla tu terapeutickou část a pak ses naučila dávat i těm**  
976 **ostatním.**

977 No, já jsem říkala, že mám syndrom toho záchranáře a pro mě bylo těžký... prožívala jsem  
978 to ty první roky... naučit se netahat člověka z bláta hlava nehlava ať chce nebo nechce.  
979 Takže já jsem tenhle ten na první dojemklad, na druhou stranu úplnej zápor, zkultivovala  
980 natolik, že to můžu uplatňovat smysluplně.

981 **Ve správný míře.**

982 No. Abych nebyla násilník, což já jsem asi byla.

983 **Hagioterapie tě naučila tomu dát správnou míru.**

984 No určitě tam přinesla tenhle ten moment a to že máš kolem sebe ty ostatní lidi, jsi zároveň  
985 jedna z nich a teď si každou chvíli uvědomuješ, čím jsi vlastně jiná než oni. Máš závislosti,  
986 který ti tolik nebrání v životě a nemáš je možná tolik rozvinutý, jinak vůbec ničím. Oni tam  
987 jsou ti, který na sobě makaj, když půjdeš dolu do města, tak tam potkáš ty lidi v obchodě,  
988 tak tam potkáš ty lidi, kteří žijou jen tím, co koupí k večeři, teď to přeháním samozřejmě.  
989 Taky je zajímavý srovnat ty ostrý skupiny a ty kurzovní. Tam to má tendenci někdy  
990 sklouzávat k takovému tomu filosoficko-teologickému postoji. To pak musí Prokop  
991 odfiltrovávat. Ti závislí klienti jsou tam za sebe a musí mluvit za sebe a ty kurzovní si to  
992 někdy pletou s exerciciema nějakýma duchovníma. A na těch ostrejch potkáš i duchovního,  
993 kterej je nucenej se na to dívat i jinak, šáhnout na to živý. A to je velkej rozdíl a mám  
994 pocit, že ten normální“ výcvik, ač je velmi dobrej, a jsem za něj neskonale vděčná, furt je  
995 jenom zkušební. Na těch ostrejch jsou ty lidi doopravdy a je tam doslova hra o život a  
996 buďto vyhrajou a nebo ne. A možná, že někteří co to nevyhrajou, tak umřou....

997 **Je to existenciální, jde se na dřevě.**

998 Tím spíš já jsem měla problém chodit na ženský skupiny, protože jsem si do toho hodně  
999 promítala svou adolescentní a pak post-adolescentní dceru, která byla taková hodně živá a  
1000 já jsem tam jednu dobu vůbec nedokázala chodit, protože mě ty osudy zvláště těch  
1001 mladejch holek, zvláště matek, úplně uzemňovaly, a teď teda to poznání, že tam s nima  
1002 umím bejt a i jim něco dát, že je třeba vyprovokuju, aby se na sebe nějak podívaly a o ten  
1003 svůj život hrály, aby tam jenom neseseděly.

1004 **Můžeš jim skrze svou zkušenost pomoci.**

1005 Je to kultivace týchle potřeby pomáhat a je to vlastně obecně i kultivace potřeby těchle  
1006 terapeutů a záchranářů, který si tím dost často něco kompenzují. Najednou to vědomí, že  
1007 jsem jim tam fakt k něčemu dobrá, tou správnou měrou, že je nervu z bláta hlava nehlava,  
1008 ať chtěj nebo nechtěj a to já jsem měla tendenci dělat, takže jsem pak dostala po papuly....  
1009 no možná právem... teď to říkám trochu v uvozovkách... tak o tom to do velkí míry je...  
1010 kultivace týchle potřeby.

1011 **Kultivace záchranáře. Oddělení, že tohle jsou oni a tohle ty, nějaká hranice.**

1012 No, no, respekt k jejich... třeba i některý ty holky jsou složitější, mají duální diagnózy....  
1013 Azdalo se mi, že některý ty holky plácáj, že to nemá hlavu ani patu. Pak jsem ale, když tam  
1014 přišla po třetí, pochopila, že to, co říkala, z jejího pohledu hlavu a patu sakra mělo. Je to o  
1015 tom respektu k tomu klientovi, když se ti zdá, že jeho závislost, choroba jsou chaotický,  
1016 tak ale jeho chaotický myšlení má hluboký jeho význam. Příčinu a význam. Tak pro mě i  
1017 z tohohle titulu a to ti výcvik nedá... takže pro mě je to k tomu výcviku i taková praxe. Je  
1018 to naživo a je to hluboký.

## **Příloha č. IV.**

### **Klarifikační rozhovor**

#### ***„Otvírání emocí“***

#### ***„Nastartování prožívání emocí“***

Nastartování integrace prožívání emocí do každodenního života.

#### ***„Bezpečné puštění a prožití zakázaných emocí“***

Bezpečné prožití neodžitého vzteku k rodičům (možná i nedostatečně proběhlé separace): vzteku na matku, že někdy „nebyla“, vzteku na otce, že „mě opustil“ tj. umřel.

#### ***„Katarze emocí“***

Katarze emocí vůči matce; zprostředkovala i katarzi emocí vůči všem „nespolehlivým“ mužům mého života.

#### ***„Explorace emocí“***,

Daleko lepší orientace v současném vlastním emočním prožívání.

#### ***„Emoční hodnocení“***

Vědomé bytí s vlastními emocemi přispívá k lepšímu pochopení sebe i ostatních lidí.

#### ***„Jedinečnost emočního nastavení“***

Větší sebepřijetí a potažmo přijetí druhých.

#### ***„Sebepoznání“***.

#### ***„Osobnostní sebereflexe“***

Přijetí vlastního emočního prožívání v jeho jedinečnosti je myslím jednou z podmínek vlastní, skutečně autentické sebereflexe.

#### ***„Provokace a tlak“***

*Inteligentní provokace a tlak na některé odpovědi vede jednak k nutnosti volit ano-ne, rychlá dynamika pak neumožňuje se své odpovědi příliš logicky zdůvodňovat. V kontextu vede k relativně pravdivým odpovědím nikoli racionálním, ale intuitivním, tedy z hlediska prožívání autentičtějším. Což vede při reflexi mnohdy k překvapením a relativizaci dosavadních jistot o sobě i o světě.*

#### ***„Zrcadlo v otevřeném okně“***

*Základní hagioterapeutický účinný faktor, od něhož se všechno odvíjí: vidím do příběhu, vidím jiné lidi, ale během skupiny uvidím, že můj pohled je o mně. Nedívám se z otevřeného okna, jak si myslím, dívám se do zrcadla. Ale díky tomu „pocitu otevřeného okna“ hodnotím svůj pohled bez větší autocenzury.*

### **„Poznání invariantu psychického fungování“**

*Toto se mi komentuje těžko, neboť se domnívám, že se to týká jakési mé „posunuté pozice ve vlastním životě“, pozice získané cestou k pochopení příčin partnerských krizí, které jsem prožívala, a které souvisely s mým dětstvím s psychicky nemocnou matkou a o ní i o mne pečujícím a milujícím otcem. Ve výsledku se jedná o pocity jakéhosi většího přijetí sebe v plnosti života, tedy života neomezeného pouze ratiem a nutností pečovat a být rozumná.*

### **„Aktuální životní pozice“**

*Každý v hagioterapii v té které chvíli řeší sám sebe, jaký je v právě v té chvíli řešení...*

### **„Reflexe terapeutických změn“**

*Při mnohačetné návštěvnosti hagioterapeutických skupin lze pozorovat změny v přístupech k biblickým příběhům, které odrážejí změny dosažené v terapii.*

### **„Hagioterapeutické dveře k dasein.“**

*Přijímání vlastního bytí v jeho plnosti a četnosti projevů.*

### **„Reflexe bažení a závislosti.“**

*Používání hagioterapie v léčbě závislostí a akcentace těchto prvků v biblických příbězích při skupinách umožňuje jasně uchopit konotace bažení a závislosti nejen v patologickém rozměru, ale i v běžném životě.*

### **„Poznání vlastní užitečnosti“**

*Přijetí záchranářského syndromu jakožto součásti životního nastavení a možností jeho kultivování a provozování v kultivované (tj. neubližující a klienta respektující) verzi.*

### **„Čím ubližuji“**

*Reflexe vlastních nastavení, omylů a chyb, které ubližující bližním.*

### **„Kulturní identita“.**

*Jistota v reflexi, že patřím do tohoto kulturního okruhu spjatého s hodnotami definovanými křesťanským způsobem. Jakkoli mi jsou některé teze některých jiných kulturních učeních blízké, kořením zde, a bytostně rozumím křesťanství (v prožívání, nikoli v rozumu).*

### **„Interpersonalita“**

### **„Vztahová realita“**

*Přiblížení ne/reálnosti při pochopení prožívání dosavadních vztahů. Vztaženost této problematiky k dětskému vztahu k rodičům.*

### **„Korektivní vztahová zkušenost“**

Spočívá v uvědomění si zcela relevantní jinakosti druhých při současném přijímání kohokoli na skupině. Vědomí jinakosti „šikanózně“ nastavené skupiny. Přijetí jinakosti mužského světa od světa ženského (vhled do mužského světa na mužských skupinách: prožití strachu z jejich agresivnosti při současném objevení mužské „citovosti“ a „citlivosti“ – to bylo důležité zejména při vyrovnávání se s předchozím destruktivním vztahem). V korektivním vztahu k terapeutovi bylo důležité zejména narůstání důvěry v něj jako člověka - muže, nejen jako terapeuta a nositele zajímavých idejí a podnětného způsobu, jak dojít vlastní sebereflexe. (Což souvisí s nabouráním důvěry v lidi a zejména muže po ukončení traumatizujícího kritického vztahu, který mě dovedl na terapii). Korektivní vztahová zkušenost na ženských skupinách se týká hlavně vztahu s dcerou (myslím, že se jedná o separační problém).

#### ***„Explorace vztahu k rodičům.“***

Pochopení závislého vztahu rodičů na sobě, držení matčinou schizoafektivní poruchou, a z toho plynoucího rodinného nastavení, které se objevuje i v dalších generacích. Odmítnutí role „nemohoucí oběti“ a přijetí role „záchrance“ ve vlastních vztazích.

#### ***„Explorace vyhovujících vztahů“***

Setkání s podobně směřujícími lidmi v okruhu hagioterapeutických kurzů a seminářů.

#### ***„Trans-generační vztahové vzorce“***

*Vědomí vnitřní ligiky nevyhnutelnosti některých rodinných transgeneračních vztahových vzorců, jejich objevení, reflexe, přijetí a následně i jejich i možného překonání či posunutí prostřednictvím posílení kompetencí nad vlastním životem.*

#### ***„Respekt k druhému“***

*Hagioterapie vytváří prostředí pro respekt k pohledu a názoru ostatních. Pozitivně hodnoceno je autentické vyjadřování svých pocitů, samotné postoje a pohledy na život ovšem nálepkovány nejsou.*

#### ***„Sociální dovednosti“***

Prohloubení schopností debaty a konfrontace některých problémů, postojů a náhledů. Hlavně ale větší akceptace jinakosti druhých, což se odráží i v zaměstnání.

#### ***Profesní interpersonální dovednosti***

*Lepší komunikace se spolupracovníky i podřízenými na pracovišti, jejich hlubší pochopení i respekt k jejich motivačním. Získané dovednosti se mohou případně uplatnit v provozované „pomáhající“ praxi.*

#### ***„Terapeutický vztah“***



Tady reaguji na napsané autorem: Důvěru k terapeutovi jsem spíše prohloubila, nikoli udržela. Ovšem do toho se nejspíš míchá moje výcviková sebezkušenost a rozpoznávání terapeutické „role“. Ale v zásadě lze určitě říci, že bazální důvěru k terapeutovi jsem určitě měla od počátku, což samo o sobě určitě souvisí i s tím, že moje dětská zkušenost s mužským světem byla pozitivní, ne-důvěra se vytvořila až na základě dalších životních zkušeností.

**„Hodnotový systém“**

**„Iniciace hodnotové explorace“**

Přechod k přímočarému postoji k základním hodnotám života; mimo „postmoderní“ bezbřehost.

**„Hodnotová explorace“**

Získání přímočarého postoje k základním hodnotám života v jejich vzájemných souvislostech.

**„Osobní hodnotový systém“**

Vědomé strukturování vlastního hodnotového systému.

**„Sebe-hodnota“**

Mám právo na vlastní hodnotový systém.

**„Transcendentální struktury“**

**„Hodnotový invariant“**

Hodnotový základ existuje a je dán, ale je třeba ho stále objevovat a nacházet a konfrontovat se svým svědomím a reflexí světa.

**„Řád z dobra“**

*„Dobrý“ řád přijatý do struktury vlastního života přichází od přijetí existence dobra, tedy sil života a přijetí (dobrých) autentických možností každého z nás.*

**„Transcendentní složky osobnosti“**

Hagioterapie mi umožnila plně si uvědomit důležitost vědomého rozvíjení duchovní složky osobnosti.

**„Vztah k autoritám“**

Toto jsem myslím nějak neakcentovala, ale pravda je, že je pro mne v současné době Bůh jedinou skutečnou autoritou, ke které se vztahuji. (Učím se jí naslouchat.)

**„Vymezení vztahu k Bohu“**

Ukotvením všech předchozích oblastí jsem si/se mohla přímočaře přiznat k víře v Boha.

**„Explorace náboženské dimenze“**

Uvědomění si míry i důvodů vzájemného „nedorozumění“ na stranách věřících i nevěřících.

### **„Psychické konsekvence víry v Boha“**

Je mi líp.

### **„Podpora“**

#### **„Podpora povzbuzením“**

*Klientům se dostává „běžné“ podpory na jejich cestě od závislosti či jiných životních trablů.*

#### **„Podpora v sebe-reflexi“**

*Celá metoda k sebereflexi směřuje, což vyplývá z kardinálnosti uzřezání se v zrcadle tam, kde očekávám otevřené okno.*

### **„Existenciály“**

#### **„Svobodný prostor“**

Vytváření svobodného prostoru pro uchopení spatřeného v biblickém zrcadle.

#### **„Svobodná volba“**

V příbězích zejména Starého zákona dochází k neustálé konfrontaci „Bůh, hlas Boží chtěl, mu řekl...“ atd. a vlastní kompetentnosti jednajících lidí. Rozeznání hlasu Božího o Dávlova je o těchto kompetencích.

#### **„Odpovědnost“**

Souvisí s předchozím, bez odpovědnosti svobodné volby není...

#### **„Smrtnost“**

Téma obecně těžké. HT mi pomohla vyrovnat se se smrtí mého otce. Pochopením, že mě svoji smrtí neopustil, a.. já jeho také ne. Se smrtností se ve vztahu k Bohu lépe smiřuje.

#### **„Společenství“**

Našla jsem kolem HT společenství lidí, s nimiž mám na duchovní bázi mnoho společného. Mnohohrstevnatost a tolerantnost prostředí mi do velké míry nahrazuje absenci náboženského společenství, což je dáno mojí mimodenominační existencí.

#### **„Integrace osobnosti“**

Ano, moje osobnost je integrovanější. Za největší přínosy ze strany HT v tomto považuji v tuto chvíli zejména bytí (bytí vůbec a lepší bytí) s vlastními emocemi, hlubší sebezpřijetí a s tím souvisící přijímání i jiných lidí. Velkým obohacením v tomto směru je vědomé přijetí duchovního rozměru do mého života.

## Příloha č. V.

### Komparace výzkumníkovi interpretace s klarifikací klientčinych významů

Jakmile jsem z výzkumného rozhovoru získal výsledky, předložil jsem je klientce, abych ověřil, do jaké míry se moje interpretace shoduje či rozchází s jejími významy ohledně účinných faktorů hagioterapie.

Klarifikace proběhla tímto způsobem: předložil jsem z rozhovoru vzešlý účinný faktor či pod-faktor a klientka k němu dodala svůj význam. Následující text bude postupovat podobným způsobem. Nejprve předložím účinný faktor či pod-faktor vzešlý z výzkumného rozhovoru. Poté bude následovat jeho klarifikace klientkou. A za klarifikací uvedu svůj původní interpretační význam.

K faktoru „*Otvírání emocí*“. K pod-faktoru „*Nastartování prožívání emocí*“ uvedla „*Nastartování integrace prožívání emocí do každodenního života*“. Moje interpretace byla tato: hagioterapie pomohla klientce nastartovat prožívání emocí. K pod-faktoru „*Bezpečné uvolnění a prožití zakázaných emocí*“ uvedla „*Bezpečné prožití neodžitého vzteku k rodičům (možná i nedostatečně proběhlé separace): vzteku na matku, že někdy „nebyla“, vzteku na otce, že „mě opustil“ tj. umřel*“. Moje interpretace byla tato: hagioterapie pomohla klientce v bezpečném uvolnění a prožití doposud zakázaných emocí. K pod-faktoru „*Katarze emocí*“ uvedla „*Katarze emocí vůči matce; zprostředkovala i katarzi emocí vůči všem „nespolehlivým“ mužům mého života*“. Moje interpretace byla tato: hagioterapie pomohla klientce v katarzi emocí. K pod-faktoru „*Explorace emocí*“ uvedla „*Daleko lepší orientace v současném vlastním emočním prožívání*“. Moje interpretace byla tato: hagioterapie pomohla klientce v exploraci emocí. K pod-faktoru „*Emoční hodnocení*“ uvedla „*Vědomé bytí s vlastními emocemi přispívá k lepšímu pochopení sebe i ostatních lidí*“. Moje interpretace byla tato: hagioterapie pomohla klientce v aktivaci emočního hodnocení situací. K pod-faktoru „*Jedinečnost emočního nastavení*“ uvedla „*Větší sebe-přijetí a potažmo přijetí druhých*“. Moje interpretace byla tato: hagioterapie pomohla klientce v uvědomění jejího jedinečného emočního nastavení.

K faktoru „*Sebepoznání*“. K pod-faktoru „*Osobnostní sebereflexe*“ uvedla „*Přijetí vlastního emočního prožívání v jeho jedinečnosti je myslím jednou z podmínek vlastní, skutečně autentické sebereflexe*“. Moje interpretace byla tato: hagioterapie pomohla

klientce v osobnostní sebereflexi. K pod-faktoru „*Provokace a tlak*“ uvedla „*Inteligentní provokace a tlak na některé odpovědi vede jednak k nutnosti volit ano-ne, rychlá dynamika pak neumožňuje své odpovědi příliš logicky zdůvodňovat. V kontextu vede k relativně pravdivým odpovědím nikoli racionálním, ale intuitivním, tedy z hlediska prožívání autentičtějším. Což vede při reflexi mnohdy k překvapením a relativizaci dosavadních jistot o sobě i o světě*“. Moje interpretace byla tato: hagioterapeutický tlak a provokace pomohla klientce k rychlejšímu sebepoznání. K pod-faktoru „*Zrcadlo v otevřeném okně*“ uvedla: „*Základní hagioterapeutický účinný faktor, od něhož se všechno odvíjí: vidím do příběhu, vidím jiné lidi, ale během skupiny uvidím, že můj pohled je o mně. Nedívám se z otevřeného okna, jak si myslím, dívám se do zrcadla. Ale díky tomu „pocitu otevřeného okna“ hodnotím svůj pohled bez větší autocenzury*.“ Moje interpretace byla tato: hagioterapie nastavila klientce za pomoci biblického příběhu zrcadlo sebe-poznání. K pod-faktoru „*Poznání invariantu psychického fungování*.“ uvedla: „*Toto se mi komentuje těžko, neboť se domnívám, že se to týká jakési mé „posunuté pozice ve vlastním životě“, pozice získané cestou k pochopení příčin partnerských krizí, které jsem prožívala, a které souvisely s mým dětstvím s psychicky nemocnou matkou a o ní i o mne pečujícím a milujícím otcem. Ve výsledku se jedná o pocity jakéhosi většího přijetí sebe v plnosti života, tedy života neomezeného pouze ratiem a nutností pečovat a být rozumná*.“ Moje interpretace byla tato: hagioterapie pomohla klientce reflektovat její principy psychického fungování a obecné principy psychického fungování. K pod-faktoru „*Aktuální životní pozice*“ uvedla: „*Každý v hagioterapii v té které chvíli řeší sám sebe, jaký je v právě v té chvíli řešení...*“. Moje interpretace byla tato: hagioterapie pomohla klientce zpřesnit náhled na aktuální životní pozici a situaci. K pod-faktoru „*Reflexe terapeutických změn*“ uvedla: „*Při mnohačetné návštěvnosti hagioterapeutických skupin lze pozorovat změny v přístupech k biblickým příběhu, které odrážejí změny dosažené v terapii*.“ Moje interpretace byla tato: hagioterapie pomohla klientce reflektovat, jaké terapeutické změny u ní proběhly a probíhají. K pod-faktoru „*Hagioterapeutické dveře k dasein*“ uvedla: „*Přijímání vlastního bytí v jeho plnosti a četnosti projevů*.“ Moje interpretace byla tato: hagioterapie klientce umožnila dosahovat plnosti autentického prožívání. K pod-faktoru „*Reflexe bažení a závislosti*“ uvedla: „*Používání hagioterapie v léčbě závislosti a akcentace těchto prvků v biblických příbězích při skupinách umožňuje jasně uchopit konotace bažení a závislosti nejen v patologickém rozměru, ale i v běžném životě*.“ Moje interpretace byla tato: hagioterapie pomohla klientce reflektovat její bažení a závislost. K pod-faktoru

„Transformace patologického vzorce a hranice“ uvedla: „Proměna záchrannářského syndromu z násilnické verze do verze kultivované, skutečně pomáhající, respektující.“ Moje interpretace byla tato: hagioterapie umožnila klientce reflexi patologického vzorce a tím jeho transformaci do přiměřené míry a formy nepřekračující hranice druhých. K pod-faktoru „Poznání vlastní užitečnosti“ uvedla: „Přijetí záchrannářského syndromu jakožto součásti životního nastavení a možností jeho kultivování a provozování v kultivované (tj. neubližující a klienta respektující) verzi.“ Moje interpretace byla tato: klientka v hagioterapii poznala, že může druhým pomoci. K pod-faktoru „Čím ubližují“ uvedla: „Refexe vlastních nastavení, omylů a chyb, které ubližující bližním.“ Moje interpretace byla tato: hagioterapie pomohla klientce reflektovat jednání, kterým ubližovala ostatním. K pod-faktoru „Kulturní identita“ uvedla „Jistota v reflexi, že patřím do tohoto kulturního okruhu spjatého s hodnotami definovanými křesťanským způsobem. Jakkoli mi jsou některé teze některých jiných kulturních učení blízké, kořením zde, a bytostně rozumím křesťanství (v prožívání, nikoli v rozumu).“ Moje interpretace byla tato: hagioterapie pomohla klientce poznat kořeny její kulturní identity.

K faktoru „Interpersonalita“. K pod-faktoru „Vztahová realita“ uvedla „Přiblížení ne/reálnosti při pochopení prožívání dosavadních vztahů. Vztaženost této problematiky k dětskému vztahu k rodičům.“ Moje interpretace byla tato: hagioterapie pomohla klientce prozkoumat realitu vztahů. K pod-faktoru „Korektivní vztahová zkušenost“ uvedla „Spočívá v uvědomění si zcela relevantní jinakosti druhých při současném přijímání kohokoli na skupině. Vědomí jinakosti „šikanózně“ nastavené skupiny. Přijetí jinakosti mužského světa od světa ženského (vhled do mužského světa na mužských skupinách: prožití strachu z jejich agresivnosti při současném objevení mužské „citovosti“ a „citlivosti“ – to bylo důležité zejména při vyrovnávání se s předchozím destruktivním vztahem). V korektivním vztahu k terapeutovi bylo důležité zejména narůstání důvěry v něj jako člověka - muže, nejen jako terapeuta a nositele zajímavých idejí a podnětného způsobu, jak dojít vlastní sebereflexe. (Což souvisí s nabouráním důvěry v lidi a zejména muže po ukončení traumatizujícího kritického vztahu, který mě dovedl na terapii). Korektivní vztahová zkušenost na ženských skupinách se týká hlavně vztahu s dcerou (myslím, že se jedná o separační problém).“ Moje interpretace byla tato: hagioterapie pomohla klientce v korektivní vztahové zkušenosti. K pod-faktoru „Explorace vztahu k rodičům“ uvedla „Pochopení závislého vztahu rodičů na sobě, drženého matčinou schizoafektivní poruchou, a z toho plynoucího rodinného nastavení, které se objevuje i

v dalších generacích. Odmítnutí role „nemohoucí oběti“ a přijetí role „záchrance“ ve vlastních vztazích.“ Moje interpretace byla tato: hagioterapie pomohla klientce prozkoumat nastavení vztahů s rodiči. K pod-faktoru „*Explorace vyhovujících vztahů*“, uvedla „*Setkání s podobně směřujícími lidmi v okruhu hagioterapeutických kurzů a seminářů*“. Moje interpretace byla tato: hagioterapie pomohla klientce zjistit, jaký typ vztahů je pro ni vyhovující. K pod-faktoru „*Trans-generační vztahové vzorce*“ uvedla: „*Vědomí vnitřní ligiky nevyhnutelnosti některých rodinných transgeneračních vztahových vzorců, jejich objevení, reflexe, přijetí a následně i jejich i možného překonání či posunutí prostřednictvím posílení kompetencí nad vlastním životem.*“ Moje interpretace byla tato: hagioterapie pomohla klientce reflektovat vzorce, které si předávají v rodině. K pod-faktoru „*Respekt k druhému*“ uvedla: „*Hagioterapie vytváří prostředí pro respekt k pohledu a názoru ostatních. Pozitivně hodnoceno je autentické vyjadřování svých pocitů, samotné postoje a pohledy na život ovšem nálepkovány nejsou.*“ Moje interpretace byla tato: hagioterapie pomohla klientce získávat respekt k jinakosti druhého. K pod-faktoru „*Sociální dovednosti*“ uvedla „*Prohloubení schopností debaty a konfrontace některých problémů, postojů a náhledů. Hlavně ale větší akceptace jinakosti druhých, což se odráží i v zaměstnání.*“ Moje interpretace byla tato: hagioterapie pomohla klientce osvojit si některé sociální dovednosti. K pod-faktoru „*Profesní interpersonální dovednosti*“ uvedla: „*Lepší komunikace se spolupracovníky i podřízenými na pracovišti, jejich hlubší pochopení i respekt k jejich motivacím. Získané dovednosti se mohou případně uplatnit v provozované „pomáhající“ praxi.*“ Moje interpretace byla tato: v hagioterapii se klientka naučila interpersonálním dovednostem, které může uplatnit ve své profesi. K pod-faktoru „*Terapeutický vztah*“ uvedla „*Tady reaguji na napsané autorem: Důvěru k terapeutovi jsem spíše prohloubila, nikoli udržela. Ovšem do toho se nejspíš míchá moje výcviková sebezkušenost a rozpoznávání terapeutické „role“. Ale v zásadě lze určitě říci, že bazální důvěru k terapeutovi jsem určitě měla od počátku, což samo o sobě určitě souvisí i s tím, že moje dětská zkušenost s mužským světem byla pozitivní, ne-důvěra se vytvořila až na základě dalších životních zkušeností.*“ Moje interpretace byla tato: hagioterapie mi pomohla prostřednictvím terapeutického vztahu s hagioterapeutem.

K faktoru „*Hodnotový systém*“. K pod-faktoru „*Iniciace hodnotové explorace*“, uvedla „*Přechod k přímočarému postoji k základním hodnotám života; mimo „postmoderní“ bezbřehost.*“ Moje interpretace byla tato: hagioterapie klientce pomohla iniciovat hodnotovou exploraci. K pod-faktoru „*Hodnotová explorace*“ uvedla „*Získání*

*přímočarého postoje k základním hodnotám života v jejich vzájemných souvislostech.*“ Moje interpretace byla tato: hagioterapie pomohla klientce v hlubším prozkoumání jejího hodnotového systému. K pod-faktoru „*Osobní hodnotový systém*“ uvedla „*Vědomé strukturování vlastního hodnotového systému*“. Moje interpretace byla tato: hagioterapie pomáhá klientům pochopit jejich osobní hodnotový systém. K pod-faktoru „*Sebe-hodnota*“ uvedla „*Mám právo na vlastní hodnotový systém.*“ Moje interpretace byla tato: hagioterapie pomohla klientce zvýšit její sebe-hodnotu.

K faktoru „*Transcendentální struktury*“. K pod-faktoru „*Hodnotový invariant*“, uvedla „*Hodnotový základ existuje a je dán, ale je třeba ho stále objevovat a nacházet a konfrontovat se svým svědomím a reflexí světa.*“ Moje interpretace byla tato: hagioterapie pomohla klientce objevovat hodnotový invariant, tedy objektivně platný hodnotový základ. K pod-faktoru „*Řád z dobra*“ uvedla: „*Dobry řád přijatý do struktury vlastního života přichází od přijetí existence dobra, tedy sil života a přijetí (dobrých) autentických možností každého z nás.*“ Moje interpretace byla tato: hagioterapie pomohla klientce reflektovat dobro a jaký řád z něj povstává. K pod-faktoru „*Transcendentální složky osobnosti*“ uvedla „*Hagioterapie mi umožnila plně si uvědomit důležitost vědomého rozvíjení duchovní složky osobnosti.* Moje interpretace byla: hagioterapie pomohla klientce objevit transcendentální struktury osobnosti, které umí držet transcendentální obsahy. K pod-faktoru „*Vztah k autoritám*“, uvedla „*Toto jsem myslím nějak neakcentovala, ale pravda je, že je pro mne v současné době Bůh jedinou skutečnou autoritou, ke které se vztahuji. (Učím se jí naslouchat.)*“ Moje interpretace byla tato: hagioterapie pomohla klientce pochopit její postoje a vztahy k autoritám. K pod-faktoru „*Vymezení vztahu k Bohu*“ uvedla „*Ukotvením všech předchozích oblastí jsem si/se mohla přímočaře přiznat k víře v Boha.*“ Moje interpretace byla tato: hagioterapie pomohla klientce vymezit její vztah k Bohu. K pod-faktoru „*Explorace náboženské dimenze*“ uvedla „*Uvědomění si míry i důvodů vzájemného „nedorozumění“ na stranách věřících i nevěřících.*“ Moje interpretace byla tato: hagioterapie pomohla klientce prozkoumat náboženskou dimenzi. K pod-faktoru „*Psychické konsekvence víry v Boha*“ uvedla „*Je mi líp.*“ Moje interpretace byla tato: hagioterapie pomohla klientce uvědomit si psychické důsledky víry a nevíry v Boha.

K faktoru „*Podpora*“ K pod-faktoru „*Podpora povzbuzením*“ uvedla: „*Klientům se dostává „běžné“ podpory na jejich cestě od závislosti či jiných životních trablů.*“ Moje interpretace byla tato: hagioterapie povzbuzuje klienty v léčbě. K pod-faktoru „*Podpora v sebe-reflexi*“ uvedla: „*Podpora v sebereflexi.*“ Moje interpretace byla tatáž.

K faktoru „*Existenciály*“. K pod-faktoru „*Svobodný prostor*“ uvedla „*Vytváření svobodného prostoru pro uchopení spatřeného v biblickém zrcadle.*“ Moje interpretace byla tato: hagioterapie pomohla klientce tím, že poskytla svobodný prostor pro zkoumání její autenticity. K pod-faktoru „*Svobodná volba*“ uvedla „*V příbězích zejména Starého zákona dochází k neustálé konfrontaci „Bůh, hlas Boží chtěl, mu řekl...“ atd. a vlastní kompetentnosti jednajících lidí. Rozeznání hlasu Božího od Ďáblova, je o těchto kompetencích.*“ Moje interpretace byla tato: hagioterapie pomohla klientce v uvědomění možnosti svobodné volby, ve vyzkoušení svobodné volby a v aplikaci aktu svobodné volby v životě. K pod-faktoru „*Odpovědnost*“ uvedla „*Souvisí s předchozím, bez odpovědnosti svobodné volby není...*“ Moje interpretace byla tato: hagioterapie klientce pomohla rozpoznávat důsledky svobodné volby a v přijmout odpovědnost. K pod-faktoru „*Smrtelnost*“ uvedla „*Téma obecně těžké. HT mi pomohla vyrovnat se se smrtí mého otce. Pochopením, že mě svoji smrtí neopustil, a.. já jeho také ne. Se smrtelností se ve vztahu k Bohu lépe smiřuje.*“ Moje interpretace byla tato: hagioterapie klientce pomohla uchopit smysl života prostřednictvím konfrontace se smrtelností. K pod-faktoru „*Společenství*“ uvedla „*Našla jsem kolem HT společenství lidí, s nimiž mám na duchovní bázi mnoho společného. Mnohovrstevnatost a tolerantnost prostředí mi do velké míry nahrazuje absenci náboženského společenství, což je dáno mojí mimodenominační existencí.*“ Moje interpretace byla tato: hagioterapie klientce pomohla v uvědomění významu náležení do nějakého společenství.

K faktoru „*Integrace osobnosti*“ klientka uvedla „*Ano, moje osobnost je integrovanější. Za největší přínosy ze strany HT v tomto považuji v tuto chvíli zejména bytí (bytí vůbec a lepší bytí) s vlastními emocemi, hlubší sebezpřijetí a s tím související přijímání i jiných lidí. Velkým obohacením v tomto směru je vědomé přijetí duchovního rozměru do mého života.*“ Moje interpretace byla tato: hagioterapie klientce pomohla v integraci osobnosti.



## Příloha č. V.

Tabulka interpretovaných účinných faktorů hagioterapie.

<b>Faktor 1</b>	<b>Zdrojové věty</b>	<b>Číslo řádku v rozhovoru</b>
<b>Otvírání emocí</b>		
<b>Pod-faktor</b>		
<b>Nastartování prožívání emocí</b>	<i>Na tom prvním semináři se četlo setkání Máří Magdalény u prázdného hrobu Ježíše a ... ve mně to vyvolalo představu setkání s mým zemřelým tátou, a protože jsem nějakým způsobem reflektovala, že ty emoce a pocity co mám, jsou velmi silný.</i>	56
<b>Bezpečné uvolnění a prožití zakázaných emocí</b>	<i>Že člověk se v tu chvíli zastaví a zamyslí se nad tím teda co cítí a protože ten příběh to není o mě ..., ten příběh je nějaká imaginace nějakýho příběhu nějakých lidí, čili tam z mého pohledu není překážka jaksi v tom jet ...</i>  <i>Že to je ten jinej příběh, příběh cizích lidí, takže nemáš ani čas vyřešit, jestli náhodou na sebe něco neprozradíš, nebo kdybys měl tyhle ty tendence. Prostě to řekneš.</i>	75-77  181-183
<b>Katarze emocí</b>		75-77, 181-183
<b>Emoční explorace</b>	<i>Jako terapeut se ptá, že jo, tak proč bych to neřekla, když nějakěj Lazar mě štve.</i>	87-88
<b>Emoční hodnocení</b>	<i>K tomu co vlastně jsem, kdo vlastně jsem, protože ty emoce o tom jsou a nikoliv ta hlava. S emocemi „bejt a s nima se nějak učit jakoby zacházet a existovat v nich“ bejt a s nima se nějak učit jakoby zacházet a existovat v nich“.</i>	51-52  46-47

<b>Jedinečnost emočního nastavení</b>	<i>Tak jako ten moment, že jseš tam s těma ostatníma a teď maj jiný emoce, a i když třeba stejný, tak je maj z jinýho důvodu.</i>	138-139
<b>Faktor 2</b>		
<b>Sebepoznání</b>		
<b>Pod-faktory</b>		
<b>Osobnostní reflexe</b>	<i>Tu reflexi sebe sama je to, že jseš mezi ostatníma, který to maj jinak, velmi důležitý, protože se můžeš jakoby odlišovat a to autentický co v sobě máš, vlastně daleko víc jako chytáš.</i>	144-146
	<i>Je v pořádku, že každěj to vnímá jinak. To je taky dobrej, ale teď to nechám, ale pro ten vlastní, jakoby tu reflexi sebe sama.</i>	142-144
<b>Provokace a tlak</b>	<i>Terapeut Prokop je někdy rozčilující, iritující.</i>	211-212
	<i>Řekni, tak řekni, řekni ano nebo ne!</i>	218
	<i>hraje velkou roli ta provokace.</i>	184
	<i>V hagioterapii „tě to vlastně provokuje k tomu, aby si řekla.</i>	190
	<i>Jako rozhodně je to rychlejší způsob, že jo. Takže to dřív pomůže.</i>	192-193
	<i>Nějaká míra, jako jde o tu provokaci k tomu znejistit jistě. A samozřejmě tolerance a je to provokace proto, aby si mohl dojít k sobě.</i>	626-627

<b>Zrcadlo v otevřeném okně</b>	<i>Na ten příběh a říká si, to jsou oni, tak jako bez skrupulí a nějakých cenzur to hodnotí a pak najednou zjistí, vždyť to je o mně. Vždyť to co tam vidím a kritizuju, tak to jsem já.</i>	653-655
<b>Poznání invariantu psychického fungování</b>	<i>A pak jsem měla ten záchranný syndrom zcela jasnej, kterej jsem si jaksi realizovala, jsem si nebrala za manžela svého otce, ale spíš svojí matku... jako v tom smyslu, že jsem měla tendenci ty muže zachraňovat.</i>	820-822
<b>Aktuální životní pozice</b>	<i>Je to jasný, že ti to brnká vždycky tam, kde jseš a o čem jseš v tu chvíli, to aktuální.</i>	720
<b>Reflexe terapeutických změn</b>	<i>A to si myslím, že to uvědomění si toho, že ten člověk je jinde, tak to je taky velká věc. Jako jinde a kde.</i>	717-718
<b>Hagioterapeutické dveře k dasein</b>	<i>Nemohla bych to autenticky mít, to nejde, když už to jako otevřeš, tak ty dveře, i když zavřeš, tak už o nich víš.</i>	735-736
<b>Reflexe bažení a závislosti</b>	<i>Ti ukazuje v tom zrcadle, hele, a v čem to si ty? Co tam vidíš? V čem jsi to ty? A když ten závislák tohle to moc nevidí tak terapeut řekne „On bažil. A po čem bažíš ty? Co je tvoje... co tě stahuje ke dnu?</i>	907-911
<b>Transformace patologického vzorce a hranice</b>	<i>Že jsem měla tendenci ty muže zachraňovat. Takže čím depresivnější chlap, tím lepší...  kultivace týchle potřeby pomáhat.</i>	822-823  1005
<b>Poznání vlastní užitečnosti</b>	<i>Jim něco dát, že je třeba vyprovokuju, aby se na sebe nějak podívaly a o ten svůj život hrály, aby tam jenom neseseděly.</i>	1001-1003

<b>Čím ubližuji</b>	<i>Aby to ty lidi uviděli, aby uviděli, že třeba ubližujou ostatním.</i>	916-917
<b>Kulturní identita</b>	<i>Jako já to vnímám tak, ..., že se čte bible, protože to je kniha velmi stará, na který stojí tahle kultura a zároveň, že tam je k tomu hagio důležitý, že tam ten bůh je a že je důležitý, že tam je vůbec, ale samozřejmě protože žijem tady, tak je to pro nás lepší a srozumitelnější, než kdyby to byl třeba Korán. Prostě, i když nejsme věřící, tak jsme odsud, takže je to pro nás prostě srozumitelnější.</i>	354-358
<b>Faktor 3</b>		
<b>Interpersonalita</b>		
<b>Pod-faktory</b>		
<b>Vztahová realita</b>	<i>No a mě najednou ano, vždyť to je moje matka, vždycky když měla depresivní nebo schizoidní ataku, tak si prostě lehla do postele a čučela do zdi a já jsem byla malý dítě, že jo, těžko jako i když jsem věděla, že je nemocná, ale prostě jsem to nějakým způsobem pociťovala a to, že ty emoce vůči tomuhle i s tohohle období, prostě já nemám vzpomínku, když měla první ataku, že bych něco cejtla.</i>	107-111
	<i>Byl to takovej závislej vztah.</i>	58

<b>Korektivní vztahová zkušenost</b>	<i>Pro mne v tomhle tom směru jako byla asi nejúžasnější zkušenost s příběhem o Davidovi a Baat-šebě, protože tam to mám já tak, že Davida velmi obdivuju, zatímco většinou ho odsuzují, protože nechal zabít Urijáše, že jo, ale pro mě to je ta osobní zkušenost s chlapama, pro mě to je prostě chlap, kterej s nějakou ženskou přišel do problému a tak si ten problém s ní taky vylízal a nenechal ji v tom samotnou.</i>	155-160
<b>Explorace vztahu k rodičům</b>	<i>Největší objev pro mě byl, když na tom prvním semináři se četlo setkání Máří Magdalény u prázdného hrobu Ježíše a ... ve mně to vyvolalo představu setkání s mým zemřelým tátou.</i>	24-26
<b>Explorace vyhovujících vztahů</b>	<i>Setkávání se s tím okruhem lidí, který se okolo tý hagioterapie pohybují, je příjemnej.</i>  <i>Líp se mi mluví s těma věřícíma, protože ... tam jsme prostě na jedný vlně a hůř se mi mluví s těma nevěřícíma, některějma teda.</i>	328-329  525-526
<b>Trans-generační vztahové vzorce</b>		
<b>Respekt k druhému</b>	<i>Zdálo se mi, že některý ty holky plácáj, že to nemá hlavu ani patu. Pak jsem ale, když tam přišla po třetí, pochopila, že to, co říkala, z jejího pohledu hlavu a patu sakra mělo. Je to o tom respektu k tomu klientovi, když se ti zdá, že jeho závislost, choroba jsou chaotický, tak ale jeho chaotický myšlení má hlubokej jeho význam.</i>	1013-1018

<b>Sociálně-osobnostní dovednosti:</b>		
přijímat a vést názorovou a emoční konfrontaci:	<i>No samozřejmě tam ten moment, že ten svůj pohled a ty svoje emoce konfrontuješ s pohledem těch ostatních.</i>	1013-1018
sdělovat a sdílet své intimní vztahové záležitosti a důvěřovat ostatním:	<i>Davidu velmi obdivuju, zatímco většinou ho odsuzují, protože nechal zabít Urijáše, že jo, ale pro mě to je ta osobní zkušenost s chlapama.</i>	137-138
postavit se pevně sama za sebe proti názoru terapeuta:	<i>Ale teď si ale říkáš, no dobře, ale nemá on pravdu? No nemá, protože...</i>	217-221
unést tlak a provokaci a umět se z ní poučit:	<i>Ano, ano. Nějaká míra jako jde o tu provokaci k tomu znejistit jisté. A samozřejmě tolerance a je to provokace proto, aby si mohl dojít k sobě.</i>	626-627
umění naslouchat ostatním:	<i>Úhly pohledu jsou různé a vědomí toho, že musím poslouchat, co mi říká ten druhý, jinak se to nedovím.</i>	674-675
vnímání a pochopení toho, v čem jsou ostatní jiní a v čem jsme naopak všichni stejní:	<i>No určitě tam přinesla tenhle ten moment, ..., že máš kolem sebe ty ostatní lidi, jsi zároveň jedna z nich a teď si každou chvíli uvědomuješ, čím jsi vlastně jiná než oni. Máš závislosti, který ti tolik nebrání v životě a nemáš je možná tolik rozvinuté, jinak vůbec ničím.</i>	984-986
rozumění a empatii:		
dovednost unést frustraci:	<i>Rozumím víc hnutí těch lidí, vím proč to chtějí a nebo dělají.</i>	954

<p>najít si vyhovující přátele</p> <p>vydržet v zraňujícím prostředí, psychicky se otužit</p>	<p><i>Ta skupina má totiž velkou dynamiku, stane se, že například nenechá člověka domyslet a dokončit své myšlenky, nebo to ne zcela dobře pochopí... což tedy, vím to dobře... může docela způsobit slušnou frustraci...</i></p> <p><i>Tak mě setkávání se s tím okruhem lidí, který se okolo tý hagioterapie pohybují je příjemnej, protože mi to nějakým způsobem jakoby i tuhle tu oblast naplňuje nějakým společenstvím.</i></p> <p><i>Já jsem měla problém chodit na ženský skupiny, protože jsem si do toho hodně promítala svou ... post-adolescentní dceru, která byla taková hodně živá a já jsem tam jednu dobu vůbec nedokázala chodit, protože mě ty osudy zvláště těch mladejch holek, zvláště matek, úplně uzemňovaly, a teď teda to poznání, že tam s nima umím bejt.</i></p>	<p>862-865</p> <p>328-330</p> <p>998-1002</p>
<p><b>Profesní interpersonální dovednosti</b></p>	<p><i>Začala jsem tam chodit ze zájmu a studijně, ale teď když končím výcvik, tak najednou mám tu ambici to dodělat celý. S kolegama jsme chodili na výklad snů, pak jsme si založili skupinku, kde jsme si ty sny vykládaly a teď bychom to chtěli i otevřít pro veřejnost.</i></p> <p><i>A pak já jsem šéfka, to znamená, že s lidma pracuju a pracuju s ne s úplně standardníma lidma, protože to je obor, kde se nevydělávají peníze a je to zvláště v té odborné oblasti, úzce zaměřený a je to takový... lidi zde jsou jako všude různý, ale tady jsou ještě různější. Tak mě to pomáhá i v týhle oblasti.</i></p>	<p>940-943</p> <p>944-948</p>

<b>Terapeutický vztah</b>	<i>To bylo daný tou krizí no, a protože mi na tom semináři mi bylo dobře, tak jsem pak přišla na další seminář ..., prostě když byl volnej, asi za pár měsíců no a tam Prokop nabízel účastnit se kurzů, takovejch těch středečních, tak jsem se přihlásila na ty kurzy, no a pak jsem se přihlásila na další kurzy a pak jsem šla na další seminář, no a pak jsem začala chodit na ostrý, no a tak takhle jsem se k tomu dostala. A jako mě to teda vtáhlo.</i>	14-19
<b>Faktor 4</b>		
<b>Hodnoty</b>		
<b>Pod-faktory</b>		
<b>Iniciace hodnotové explorace</b>	<i>Zjasnění hodnotovýho systému nebo základu.</i>	493
<b>Osobní hodnotový systém</b>	<i>Ano, že ty vlastní kontury tím jakoby se víc zviditelněj. Pro mě v tomhle tom směru jako byla asi nejužasnější zkušenost s příběhem o Davidovi a Baatšebě, protože tam to mám já tak, že Davida velmi obdivuju, zatímco většinou ho odsuzujou, protože nechal zabít Urijáše, že jo, ale pro mě to je ta osobní zkušenost s chlapama, pro mě to je prostě chlap, kterej s nějakou ženskou přišel do problému a tak si ten problém s ní taky vylízal a nenechal jí v tom samotnou.</i>	155-160
<b>Sebe-hodnota</b>	<i>Ještě ta skupina, ... ti pomáhá pochopit, že to je tvoje, že to bytí v tý skupině je o tý vlastní sebehodnotě, protože když tam jseš a každěj to má jinak a vlastně ty zjistíš, že každěj to má jinak, ale všechno je v zásadě jako pořádku v tom smyslu, že to každěj můžeme mít jinak, tak to je příjemný.</i>	295-298



<b>Faktor 5</b>		
<b>Transcendentální struktury</b>		
<b>Pod-faktory</b>		
<b>Hodnotový invariant</b>	<i>Dobro asi je, ale co je dobro, to musíš pořád hledat, protože ty jseš jenom člověk, a nevíš to.</i>	640-641
<b>Specifikace invariantu dobra</b>	<i>Pak už jako chci dobro, chci život</i>  <i>No, prostě že tady se někde babrat v tom jako dobro, zlo, ... vždyť vlastně smrt může bejt dobro, může, ale smrt je zlo.</i>	635  475-476
<b>Transcendentální struktury osobnosti</b>	<i>Podle mýho názoru člověk kromě fyzický a psychický je taky duchovní bytost, takže duchovno v tomhle tom je.</i>	402-403
<b>Řád vyplývající dobra</b>	<i>A jakmile chceš mít řád, musíš se k něčemu vztahovat. Prostě jsou nějaký pravidla, nějaký... a ty z něčeho vycházej.</i>  <i>tak je dobrý, když ten řád viděj v realitě a ne jen ve svý hlavě. Je dobrý vědět, jestli dělám dobro nebo zlo a ne pro sebe, ale z nějakýho vyššího důvodu. To je hodně důležitá věc...</i>	928-929  931-933
<b>Vztah k autoritám</b>	<i>Protože čteš tu bibli, takže tam ten bůh a ty jeho osoby se vyskytují teda, no vlastně všechny tři, takže se můžeš tam prostřednictvím toho vztahovat nejen jako k autoritě, třeba se může projevit tvůj problém s autoritou, ale i jako k tý oblasti, která se většinou v těch terapiích podle mě moc neprobírá. To je právě to spirituálno a nábožensko.</i>	350-453

<b>Vymezení vztahu k Bohu</b>	<i>Ale ten Bůh z toho souvisí, protože to si musí každé položit otázku, jestli je, nebo není. To prostě udělá v životě každé vícekrát.</i>	452-453
<b>Explorace náboženské dimenze</b>	<i>Že hagioterapie se u Prokopa o tom duchovním prostoru hovoří, může hovořit, že to tam je, ono to tam je implicitně obsažený, čte se o tom, Bůh tam je, Ježíš tam je. Ježíš se může dívat různě, že jo, jako člověk, jako syn boží, mluví se tam někdy o duchu, takže tam jsou tyhle momenty obsažený a tím pádem se o tom hovoří“</i>	590-593
<b>Psychické konsekvence víry v Boha</b>	<i>No, je to taková spíš jakoby záležitost pocitů, třeba vděku nebo odevzdanosti, nebo, nebo nějakých takovejchle pocitům, v nějakých příbězích, kdy člověk chápe, že do některých věcí nemůže vstupovat, prostě že je sám nezvládne a díky existenci těchle těch fenoménů může, jak to funguje do toho procesu jakoby zabudovat, protože tam jsou.</i>	370-373
<b>Faktor 6</b>		
<b>Podpora</b>		
<b>Pod-faktory</b>		
<b>Podpora povzbuzením</b>	<i>Tak jako už jsi udělal první krok k tomu, aby se něco změnilo, pracuješ na sobě.</i>	767-768
<b>Podpora v sebereflexi.</b>	<i>Je mi samozřejmě milé, když mi někdo říká, děláš to dobře, ale mně spíš jde o to slyšet, co ... dělám špatně, nebo nedělám autenticky, nebo se prostě od něčeho odrazit.</i>	756– 758

<b>Faktor 7</b>		
<b>Existenciální faktory</b>		
<b>Pod-faktory</b>		
<b>Svobodný prostor</b>	<i>Pravda je, že tenhle terapeut ti dává najevo možnost, že nemá pravdu, že to není o tom.</i>	231
<b>Svobodná volba</b>	<i>No ale zároveň si tam člověk může uvědomit, že to, že jsem občas agresivní, že to je do velké míry věc mojí volby a že nejsem jako odevzdaná osudu jenom tím, že si někdo, nějaká vyšší moc usmyslí a já to budu konat, jako, jako, jo.</i>	376-378
<b>Smrtelnost</b>	<i>Prokop to taky nenechal rozjet, když tam začali lidi uvažovat, tak jako je to téma smrti, to už dneska vím, že jako není tak snadný jako rozvíjet, ale já jsem do toho tenkrát vlítla celejma nohama.</i>	27-29
<b>Faktor 8</b>		
<b>Integrace osobnosti</b>		

## Příloha č. VI.

### Tabulka faktorů tříděných dle klientky

Účinný factor	OÚF	JÁ	ONI	Z	DÚF
<b>6.1 Otvírání emocí</b>					
6.1.1 Nastartování prožívání emocí					
<b>6.1.2 Bezpečné uvolnění a prožití zakázaných emocí</b>					
6.1.3 Katarze emocí					
6.1.4 Emoční explorace“					
6.1.5 Emoční hodnocení					
6.1.6 Jedinečnost emočního nastavení					
6.2 Sebepoznání					
6.2.1 Osobnostní sebereflexe					
6.2.2 Provokace a tlak					
6.2.3 Zrcadlo v otevřeném okně					
6.2.4 Poznání invariantu psychického fungování					
6.2.5 Aktuální životní pozice					
6.2.6 Reflexe terapeutických změn					
6.2.7 Hagioterapeutické dveře k Dasein					
6.2.8 Reflexe bažení a závislosti					
6.2.9 Transformace patologického vzorce a hranice					
6.2.10 Poznání vlastní užitečnosti					
6.3.11 Čím ubližuji					
6.2.12 Kulturní identita					
6.3 Interpersonalita					
6.3.1 Vztahová realita					
6.3.2 Korektivní vztahová zkušenost					
6.3.3 Explorace vztahu k rodičům					
6.3.4 Explorace vyhovujících vztahů					
6.3.5 Trans-generační vztahové vzorce					
6.3.6 Respekt k druhému					
6.3.7 Sociálně-osobnostní dovednosti					
6.3.8 Profesní interpersonální dovednosti					
6.3.9 Terapeutický vztah					
6.4 Hodnoty					
6.4.1 Iniciace hodnotové explorace					
6.4.2 Explorace hodnotového system					

6.4.3 Osobní hodnotový systém	■				
6.4.4 Sebe-hodnota	■				
6.5 Transcendentální struktury					
6.5.1 Hodnotový invariant	■				
6.5.2 Specifikace invariantu dobra	■				
6.5.3 Řád vyplývající dobra	■				
6.5.4 Transcendentní složky osobnosti	■				
6.5.5 Vztah k autoritám					
6.5.6 Vymezení vztahu k Bohu	■				
6.5.7 Explorace náboženské dimenze	■				
6.5.8 Psychické konsekvence víry v Boha		■			
6.6 Podpora					
6.6.1 Podpora povzbuzením	■				
6.6.2 Podpora v sebereflexi.	■				
6.7 Existenciální faktory					
6.7.1 Svobodný prostor	■				
6.7.2 Svobodná volba	■				
6.7.3 Odpovědnost	■				
6.7.4 Smrtelnost	■				
6.7.5 Společenství		■			
6.8 Integrace osobnosti	■				■
<b>OÚF – Dle klientky “Obecně platný účinný faktor”</b>					
<b>JÁ - účinný faktor sledovaný klientkou na sobě</b>					
<b>ONI - účinný faktor sledovaný na jiných</b>					
<b>Z – Dle klientky specifické pro skupiny závislých</b>					
<b>DÚF – Dle klientky projevující se při střednědobém až dlouhodobém docházení</b>					

## **BIBLIOGRAGRAFICKÉ ÚDAJE**

**Jméno a příjmení autora:** Arnošt Krtek

**Studijní program:** Sociální práce a sociální politika

**Studijní obor:** Sociální práce se zaměřením na komunikaci a aplikovanou psychoterapii

**Název práce:** Účinné faktory hagioterapie

**Počet stran (bez příloh):** 87

**Celkově počet stran příloh:** 58

**Počet titulů české literatury a pramenů:** 25

**Počet titulů zahraniční literatury a pramenů:** 2

**Počet internetových odkazů:** 2

**Vedoucí práce:** MUDr. et Mgr. Prokop Remeš

**Rok dokončení práce:** 2015

## Evidenční list knihovny

Souhlasím s tím, aby má diplomová práce byla využívána ke studijním účelům.

V Praze, dne: 20.2.2015

.....

Uživatel/ka potvrzuje svým podpisem, že pokud tuto bakalářskou/diplomovou práci využijí ve své práci, uvedou ji v seznamu literatury a budou ji řádně citovat jako jakýkoliv jiný pramen:

Jméno, příjmení	Adresa	Datum	Podpis